VANDAAG

- LRD verleent nieuwe diensten p.2
- Evaluatie van Solidariteitsfonds p.3
- May Henriquez 'bewaakt' woordenschat p.5
- Colombia verslaafd aan drugsdollar p.7
- Kerk en Wereld p.9
- Schapers uit 'Rotterdam' getennist p.12

106E JAARGANG — NO.: 34 ZATERDAG 11 FEBRUARI 1989

AMIGOE

Prèke

Kleine eilanden: fonds is niet solidair genoeg

VS: POSITIEVE SYMMETRIE

Vertrek Russen in laatste fase beland

Washington: steun aan Afghaans verzet gaat door

WASHINGTON — De Amerikaanse president George Bush heeft besloten de wapenhulp aan het Afghaanse verzet net zo lang voort te zetten als de Sovjetunie doorgaat met het steunen van het Afghaanse regime van president Najibullah. Dit heeft de regerings- woordvoerder in Washington zaterdag meegedeeld. Bush besprak de kwestie vrijdag met de Nationale veiligheidsraad, voor zijn vertrek naar Canada.

Volgens de New York Times gaat de Amerikaanse regering er vanuit dat steun aan het Islamitische verzet nodig is omdat de Sovjetunie grote hoeveelheden militaire goederen in Afghanistan achterlaat en nog altijd doorgaat met het steunen van nieuwe voorraden. "Ons beleid in Afghanistan blijft er één van positieve symmetrie", zo zei de regerings- functionaris.

STEUN BEVOLKING

Gevraagd of Moskou het Amerikaanse besluit zal vergelden zei hij dat de Amerikaanse regering steeds verklaard heeft de Mujaheddin te zullen blijven steunen zolang de SU het regime in Kabul blijft helpen. Wat betreft de positie van president Najibullah zei de functionaris. "Wij willen een regering die kan rekenen op de steun van de bevolking. Hij heeft nooit aanspraak kunnen maken op een plaats in die formulering".

Het Sovjetrussische legerblad Rode Ster heeft zaterdag bekendgemaakt dat er vrijdag 39.093 militairen uit Afghanistan waren teruggekomen in het kader van het tweede en beslissende deel van de terugtrekkings- operatie. De afgelopen 24 uur zijn drieduizend soldaten en vijfhonderd zware voertuigen de grens met de SU overgetrokken. Na het beëindigen van het eerste deel van de terugtocht bevonden zich nog ongeveer 50.000 man in Afghanistan.

OP 14 FEBRUARI

De voorzitter van de generale staf van de strijdkrachten, generaal Michael Moisseev had woensdag verklaard dat de laatste Sovjetsoldaat op 14 februari uit Afghanistan zal zijn teruggetrokken, een dag voor het aflopen van de in Geneve afgesproken termijn.

Leiders van het Afghaanse verzet hebben zaterdag een spoedbijeenkomst gehouden om te trachten de vastgelopen vergadering over een interim-regering voor Afghanistan los te trekken. Met nog maar vier dagen voor het definitieve vertrek van de Sovjettroepen uit het land staan de verzetsgroepen onder zware druk met een voorlopige regering te komen.

Washington zet strijd voort

Bang voor onthullingen in proces tegen North

WASHINGTON — Het Amerikaanse ministerie van Justitie heeft vrijdag een nieuwe poging gedaan om te voorkomen dat maandag in het proces tegen Oliver North door de advocaten gebruik van geheime documenten zal worden gemaakt. Rechter Gesell had toestemming voor het gebruik van de geheime documenten in het proces gegeven.

NORTH

„Het ministerie meent dat er "gevaren voor de nationale veiligheid" opdoemen als het driekoppige hof van beroep van de districts- rechtbank van Washington geen strengere regels vaststelt voor het gebruik van staatsgeheimen.

Justitie acht het waarschijnlijk dat Norths advocaten "hoogst gevoelige" informatie naar buiten brengen en dat hun onthullingen "onherstelbare schade aan de nationale veiligheid en aan belangen in de buitenlandse politiek van de VS" zullen aanrichten.

FRIVOOL

"Frivool" was de term die Gesell en de rechters van het hof van beroep gebruikten voor het idee van het ministerie om het proces telkens te onderbreken als de regering tegen onthulling van bepaalde informatie zou zijn. Wel heeft Gesell het proces donderdag stilgezet om de afloop van het conflict-rond de openbaarmaking van de documenten af te wachten.

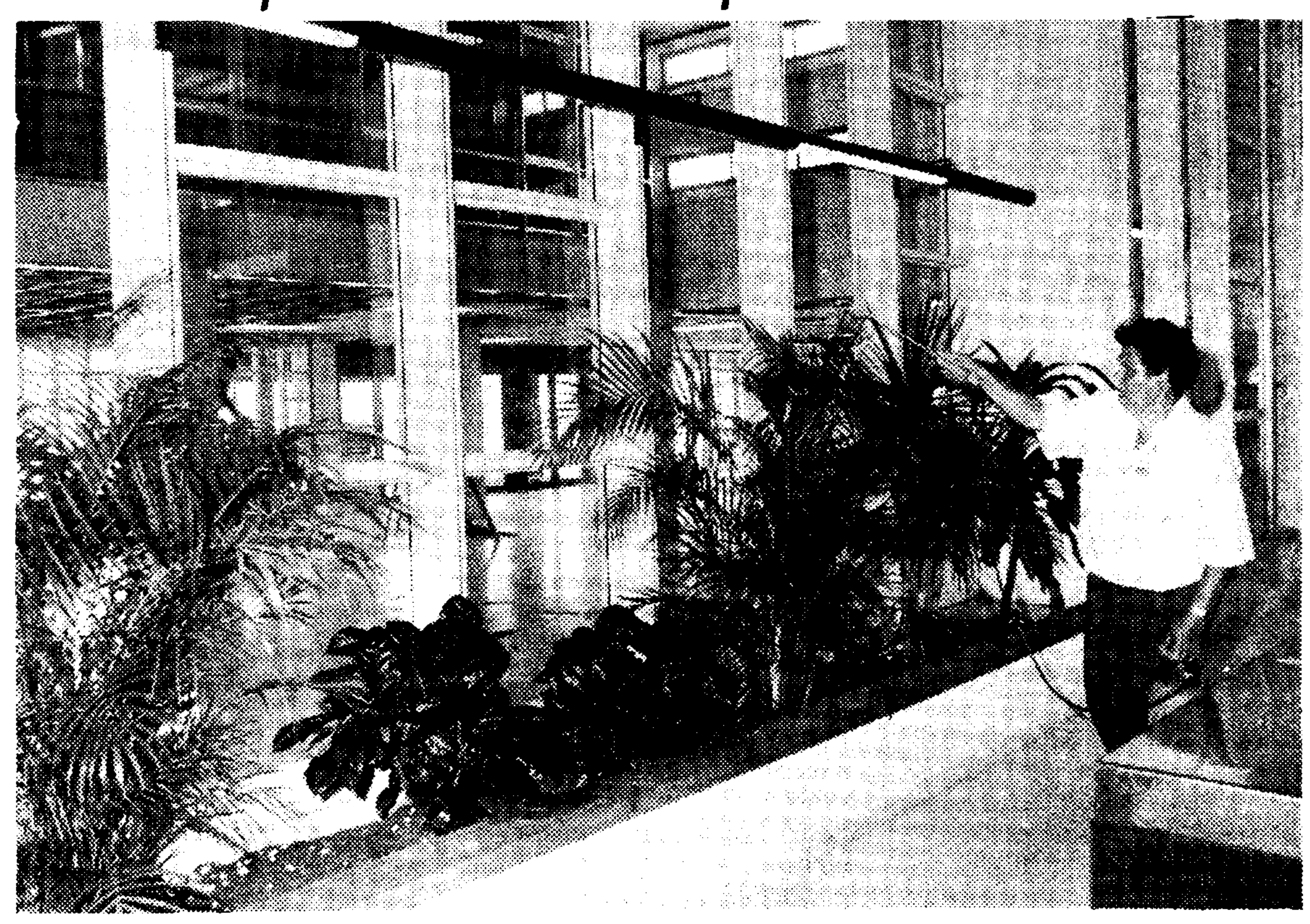
De onafhankelijke openbare aanklager Lawrence Walsh heeft zich uitgesproken tegen elk uitstel van het proces, wat hem door het ministerie hoogst kwalijk wordt genomen. Men beschuldigt Walsh van "onverschilligheid voor de gevolgen voor de nationale veiligheid". "De houding van deze aanklager vormt nu een ernstige bedreiging voor de veiligheid van het land", aldus het ministerie. De "openings- toespraken" van Norths advocaten aan het begin van de zitting maandag zouden waarschijnlijk al geheime informatie bevatten.

Haiti verlamd

PORT AU PRINCE — De scholen en de meeste zaken waren vrijdag dicht in de Haitiaanse hoofdstad in verband met een door oppositie- leiders uitgeroepen 48-urige staking.

Met deze actie willen drie samenwerkende opponenten van het militaire bewind duidelijk maken dat de huidige regering van Prosper Avril moet opstappen. De regering probeerde het effect van de staking op te vangen door plotseling een vrije dag af te kondigen. Tegelijkertijd werd de aanhouding bevolen van de belangrijkste oppositie- leiders die achter de actie staan.

'Tropische tuin' op luchthaven

WILLEMSTAD — De verfraaiing van de luchthaven Hato gaat gestaag door. Er is in de aankomsthal een 'tropische tuin' aangelegd, waardoor de eerste indruk van de bezoekers meteen 'goed' is.

Twee arrestaties verricht

Regels in gevangenis worden geëvalueerd

WILLEMSTAD — "Het is zeer belangrijk dat er strikte regels gelden binnen de gevangenis. Na het recentelijke onderzoek hebben we moeten constateren dat vele regels al jarenlang niet genoegzaam worden nageleefd. De directeur van de gevangenis heeft daarom als opdracht gekregen een inventarisatie te maken van alle regels; deze bij te sturen waar nodig is; aan te passen aan de huidige situatie en nieuwe regels te introduceren als dat noodzakelijk blijkt te zijn."

Dat waren de woorden van minister mr Ivo Knoppel van Justitie gistermiddag tijdens de maandelijkse 'meet the press' van de ministerraad.

ONDERZOEK

De Amigoe berichtte gisteren al dat het onderzoek binnen de gevangenis door rechter mr Wit, was voortgezet met een justitieel onderzoek door het Openbaar Ministerie. De minister had mr Wit — die tevens voorzitter is van de commissie Toezicht en Advies — gevraagd een onderzoek in te stellen, nadat een ochtendblad enkele dagen uitgebreid had geschreven over vermeende onregelmatigheden in de gevangenis. Daarbij waren namen genoemd en werden verschillende bewakers geciteerd.

Alhoewel uit het onderzoek bleek dat de twee personen die in de artikelen genoemd werden, geen blaam treft, werden wel andere aanwijzingen gevonden. Gistermiddag nog heeft het Openbaar Ministerie, die het onderzoek heeft voortgezet, twee arrestaties verricht. Het gaat om de hoofdbewaker F.R. en de sociaal werkster I.A.H. Naar de Amigoe vernam, zal er spoedig nog een arrestatie worden verricht.

REGELS

Minister Ivo Knoppel wilde gistermiddag in verband met het justitieel onderzoek geen details geven over het rapport van mr Wit. Hij zei wel dat geconcludeerd is dat de regels in de gevangenis beter nageleefd moeten worden. "Er zijn in de gevangenis twee gemeenschappen: de gemeenschap van de gevangenen en die van de bewakers. Er is echter een constant contact tussen deze twee gemeenschappen. Daarom is het zo belangrijk dat er duidelijk regels zijn waaraan elke gemeenschap zich moet houden."

Nu gebleken is dat men het de laatste jaren niet zo nauw nam met de bestaande regels, heeft de minister de directeur van de gevangenis opdracht gegeven hier verandering in te brengen. Pas dan zullen de gemoederen binnen de gevangenis rustiger worden, verwacht de minister die in dit kader opmerkte dat het niet de eerste keer is dat er problemen onstaan binnen de gevangenis. Er zijn in het verleden al eerder personeelsleden veroordeeld.

Doden bij watersnood in Peru

AREQUIPA — Als gevolg van watersnood zijn in Peru drie mensen omgekomen. Er raakten er tweehonderd dakloos.

Na overvloedige regenval trad een rivier bij de stad Arequipa buiten zijn oevers. Men vreest dat het dodental nog kan oplopen. Door het slechte weer werd de stroom- verbinding afgebroken en ook de water- leiding functioneerde niet meer. Op sommige plaatsen was er sprake van modder- bergen van drie meter hoogte.

Ondanks grote teruggang

Regeringspartij wint stembus op Barbados

HAMILTON — Premier John Swan van Barbados heeft met zijn regeringspartij voor Eenheid de verkiezingen gewonnen. Het was zijn derde zege binnen zes jaar tijd. Hij won ondanks het feit dat zijn partij een flinke achteruitgang moest incasseren.

Toen de campagna begon telde de Eenheidspartij van Swan 31 van de veertig zetels in het uit één kamer bestaande parlement. Nu de verkiezingen achter de rug zijn is deze meerderheid geslonken tot 23 zetels. Barbados is een van de oudere kolonies van Groot Brittannie. De Labour progressieve party die in de oppositie is legde beslag op de meeste van de door Swan verloren zetels en heeft nu vijftien man in het parlement.

VERLEIS VERWACHT

Swan die 53 jaar is, zei dat hij wel verlies voor zijn partij had verwacht. Dit behoort nu eenmaal tot het democratische spel, zo meent hij. "We hebben nu een beperkte meerderheid", zo merkte hij nog op. "Maar het is wel een actieve meerderheid", zo voegde hij er meteen aan toe. Dit neemt niet weg dat hij toegeeft dat de uitslag van de stembus in feite een nederlaag betekende voor zijn partij. Deze heeft een "duidelijke boodschap" gekregen van de dertigduizend geregistreerde stemgerechtigden van Barbados.

We kunnen de garantie geven dat we de discussie open en frank zullen houden. We zullen de bevolking blijven informeren over de ontwikkelingen, zo kondigde Swan aan.

De officiele uitslag toonde aan dat de Eenheidspartij vijftig procent van de stemmen kreeg. Bij de verkzienigen in oktober 1985 was dat nog 62 procent. De Labour progressieve party kreeg ditmaal 37 procent.

Volgens State Department

Abu Nidall-groep schuld 300 doden

WASHINGTON — De Verenigde Staten hebben vrijdag de groep van de Palestijn Abu Nidal ervan beschuldigd tot nu toe meer dan driehonderd mensen te hebben gedood. Bij aanslagen door de groep zouden 650 personen gewond zijn geraakt, zo blijkt uit een verklaring van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken in Washington.

Het ministerie waarschuwt ervoor dat de terreurgroep van Abu Nidal zijn activiteiten wil uitbreiden in het geval dat het vredesinitiatief van de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie PLO aan belang wint.

LIBIE

Abu Nidal brak in 1974 met PLO-leider Yasir Arafat nadat deze aanslagen buiten Israël en de bezette gebieden had verboden. Syrië wees in 1987 de groep uit en sindsdien opereert de groep vanuit Libië, aldus de verklaring. "Libië geeft Abu Nidal een verblijfplaats, geld, wapens, valse papieren en trainings- faciliteiten en geeft vergelijkbare steun aan andere terroristen".

De beweging gebruikt volgens Washington "blindelings en meedogenloos" geweld om haar doelen te bereiken en is in meer dan twintig landen actief. De leden treden tegen gematigde Arabieren net zo hard op als tegen Israëliers. Bijna tweederde van de aanslagen heeft de groep in West-Florida gepleegd, aldus de verklaring. Een van de laatste terreurdaden van de groep zou de aanslag op een Grieks schip in juli 1988 zijn geweest. Daarbij kwamen negen mensen om het leven en raakten 98 anderen gewond.

RODRIGUEZ

Paraguay vraagt EG hulp bij stembus

ASUNCION — Paraguay heeft de Europese Gemeenschap (EG) om hulp gevraagd bij het opzetten van de algemene verkiezingen welke voor 1 mei zijn uitgeschreven.

Generaal Andres Rodriguez die onlangs als tweede man in opstand kwam tegen president generaal Alfredo Stroessner en die sindsdien president is van Paraguay heeft voor de Dag van de Arbeid vrije verkiezingen uitgeschreven. Hij doet dan mee als kandidaat voor de regerings- partij der Colorados. De ambassadeur van Paraguay bij de EG, Florentin Bogado, heef het verzoek voor hulp ingediend.

Premier Maria Liberia-Peters:

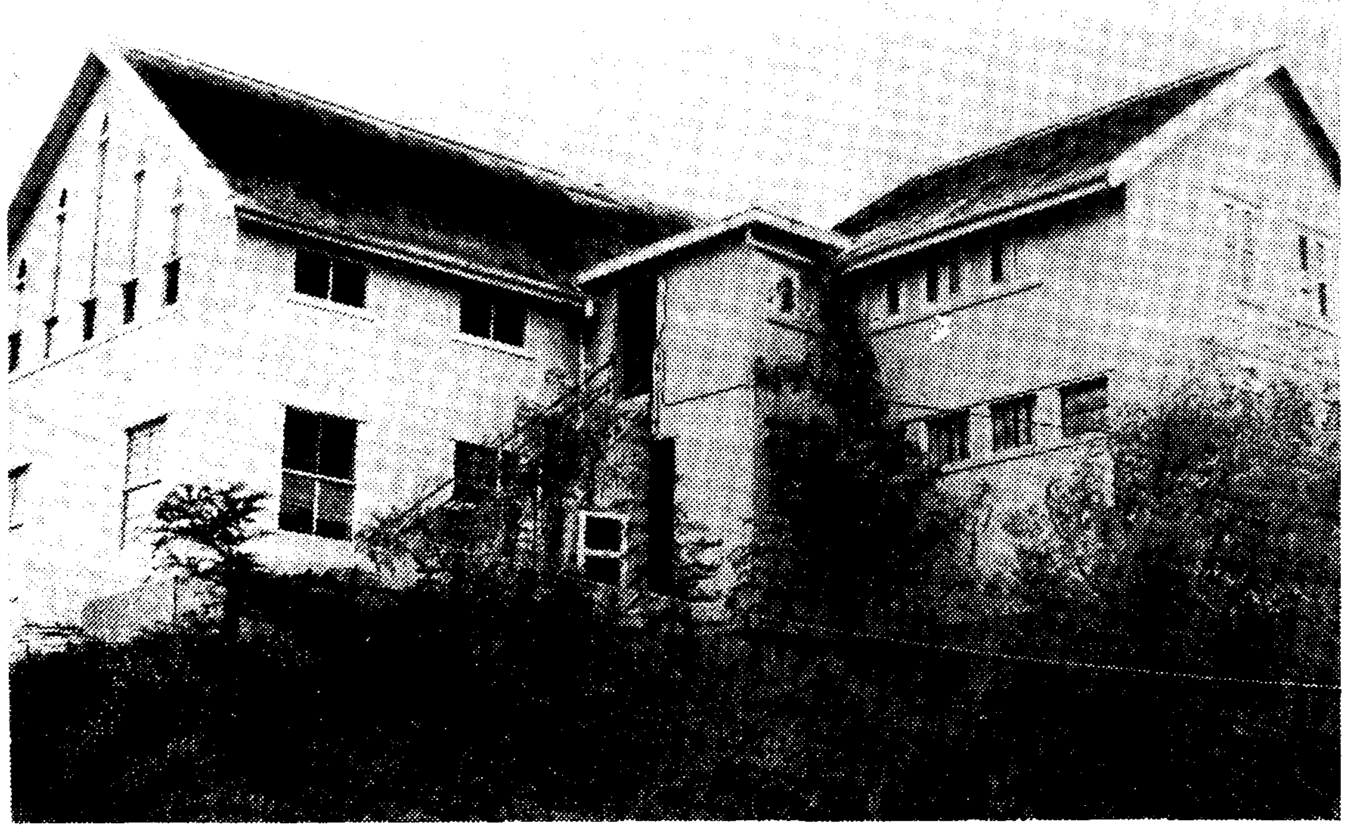
Koeijers heeft aandacht Venezolaanse regering

WILLEMSTAD — Volgens premier Maria Liberia- Peters wordt er in Venezuela momenteel op regering- niveau gewerkt aan de zaak Koeijers. "Ik heb de kwestie aangezwengeld toen ik in Venezuela was bij het afscheid van expresident Jaime Lusinchi. Bij mijn tweede bezoek aan Venezuela ter gelegenheid van de inzegening van president Carlos Andres Perez heb ik gehoord dat de zaak intensief wordt besproken. Ik heb echter begrepen dat 'drugsrelated' rechtszaken, in Venezuela tot de hoogste instantie worden uitgevochten, zelfs als er vrijspraak wordt gegeven. We kunnen nu alleen maar hopen dat de zaak zo snel mogelijk in cassatie wordt behandeld."

Dat verklaarde de premier gistermiddag tijdens de maandelijkse 'meet the press' van de ministerraad. Zoals bekend zit Karel Koeijers al ruim drie jaar vast in de Venezuolaanse gevangenis. Hij was opgepakt op grond van vermoedelijke drugshandel, maar ondanks twee vrijspraken van de Venezuolaanse rechter, is hij nog steeds niet vrijgelaten.

"Eén ding moet duidelijk worden. Het belang van Karel Koeijers moet centraal staan", aldus de premier gistermiddag. "Er mag geen politiek of partijpolitiek met zijn zaak worden bedreven. Dat mag niet getolereerd worden." De premier wilde niet ingaan op deze vage uitspraak, maar stelde slechts dat "wie de schoen past, trekt 'em aan".

Na haar tweede bezoek aan Venezuela, kan de minister- president slechts concluderen dat "de zaak veel aandacht krijgt". Zij wilde gistermiddag geen details geven omdat dat het verloop van de zaak kan schaden. "Niet alleen de Antilliaanse regering heeft de zaak opnieuw aangezwengeld maar ook de Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken zou hier recentelijk weer mee bezig zijn geweest", zo verklaarde de premier.

* De Jan Ruimers school te Brakkeput.

Extra lessen in middaguren noodzakelijk

Jan Ruimers school verkeert in zeer deplorabele toestand

WILLEMSTAD — De leerkrachten van de Jan Ruimers school, waar lager technisch onderwijs wordt gegeven en welke school over een 'agrarische afdeling' beschikt, hebben bij het Bestuurscollege aan de bel getrokken over de bijzonder slechte toestand van de gebouwen. Enkele klaslokalen verkeren in een zo slechte staat, dat daarin geen les meer kan worden gegeven. Nu dienen de leerlingen 's middags terug te komen voor extra onderwijs.

De Jan Ruimers school te Brakkeput valt onder de stichting RK Centraal Schoolbestuur. Voorzitter mevrouw Vigdis Jonckheer-Mensing verklaarde, dat het 'kleine onderhoud' zelf ter hand kan worden genomen, maar dat voor het 'grote onderhoud' aanvragen dienen te worden gestuurd aan het adres van de overheid.

"Over de Jan Ruimers school is al jarenlang correspondentie gevoerd met de overheid. Zonder resultaat. De leerkrachten waren het op een geven moment beu en zij hebben vervolgens met de Sitek vergaderd", zo zei Jonckheer-Mensing.

In januari is ook overleg gevoerd met gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia. Hem werd gevraagd de school op de prioriteitenlijst van Fundashon Kas Popular, FKP, te laten plaatsen. "Tot vorige week was dat nog niet gebeurd", aldus Jonckheer-Mensing.

FKP voert, na een opdracht van het Bestuurscollege, renovatie- werkzaamheden uit aan schoolgebouwen.

** Een van de klaslokalen die in een deplorabele toestand verkeren.*

d'Orsy opent zaak in Punda

WILLEMSTAD — In de Breedestraat te Punda, in het pand waar vroeger een van de filialen van het juweliersconcern Spritzer & Fuhrmann was gevestigd, wordt binnenkort de parfumeriezaak d'Orsy geopend. Hiermee was een investering van een half miljoen gulden gemoeid.

Van d'Orsy bestaan vier zaken op Aruba, vier op Sint Maarten, een te Nassau (Bahamas) en een in Cancun in Mexico. In de zaken van d'Orsy kunnen klanten op een zeer aangename wijze hun inkopen doen. Er is een keur aan artikelen van onder meer Estee Lauder, Clinique, Lancome, Helena Rubinstein en van Biotherm.

Het personeel heeft een training van enkele weken achter de rug. De directie van d'Orsy zal regelmatig cursussen organiseren om de werknemers 'up to date' te houden.

Aanrijdingen

WILLEMSTAD — De verkeerspolitie meldde gisteren 12 aanrijdingen. Hierbij raakten twee personen licht gewond en was de materiële schade ƒ14.500,-.

Nauwe samenwerking met Amerikaanse gigant AT&T

Landsradio Dienst peilt belangstelling voor nieuwe telecommunicatie-diensten

WILLEMSTAD — Onder auspiciën van de Landsradio Dienst (LRD) heeft het Amerikaanse telecommunicatiebedrijf AT&T (American Telephone & Telegraph) de nieuwste vormen van beschikbare telecommunicatie diensten gepresenteerd. Die diensten kunnen in nauwe samenwerking met de LRD worden aangeboden aan de Antilliaanse gemeenschap. De presentatie, die donderdagmiddag plaats vond in één van de zalen van het ITC, was in handen van Fred Baumann, marketing directeur AT&T voor het Caribisch gebied.

De presentatie past in de nieuwe markt- aanpak van de LRD. Plaatsvervangend directeur Nelson Vinck zei in een korte toespraak dat de dienst hoopt, ondermeer via zulke gelegenheden, te weten te komen wat de behoeften zijn van het Curaçaose bedrijfsleven als voornaamste afnemer voor wat betreft telecommunicatie-diensten. Vervolgens kan de LRD erop toezien dat terdege rekening wordt gehouden met deze verlangens bij uitbreiding van het bestaande dienstenpakket, opdat vraag en aanbod op de lokale markt zo goed mogelijk op elkaar afgestemd worden.

Voor donderdagavond waren vertegenwoordigers uitgenodigd van het georganiseerde bedrijfsleven, het verzekerings- wezen, het bankwezen, de internationale handel, advocatenkantoren, luchtvaart maatschappijen, overheidsbedrijven en -diensten, de offshore sector, trustkantoren, hoteldirecties en journalisten.

AT&T- vertegenwoordiger Baumann legde uit dat hij op dienstreizen altijd van zakenlieden de wens te horen krijgt dat zij dezelfde moderne telecommunicatie- middelen willen als gangbaar zijn in de Verenigde Staten. Daarvoor is evenwel vereist dat er een geschikte infrastructuur is en dat er met de bevoegde instanties op dit gebied in die betrokken landen een akkoord bestaat.

De AT&T, de op twee na grootste onderneming ter wereld op het terrein van telecommunicatie, kan terugzien op meer dan 45 jaar nauwe relaties met de LRD. Het eerste samenwerkings- contract met de LRD is gesloten op 20 december 1943. Dat er sprake is van druk telecommunicatie verkeer tussen de Nederlandse Antillen en de Verenigde Staten blijkt ondermeer uit het gegeven dat de LRD en AT&T gemiddeld per maand 60.000 gesprekken tussen beide landen in goede banen leidt.

Baumann gaf een uiteenzetting van nieuwe diensten die via de LRD aangeboden kunnen worden, zoals de "ATT calling card", de internationale 800 (toll free) service, uitgebreide fax-diensten, private line services, Skynet/IBS services, international telemarketing en AT&T Mail (snelle computergestuurde boodschappen ter vervanging van de traditionele postdienst).

Sommige van deze diensten zijn primair ingevoerd om Amerikanen in het buitenland (waaronder de strijdkrachten) snel en acuraat van dienst te zijn. Velen daarvan zijn ook van grote waarde gebleken voor Amerikaanse toeristen en voor zakenlieden meer in het algemeen.

GEBRUIK

Overigens bestaan enkele van de gepresenteerde diensten al in de Nederlandse Antillen en ze lopen ook bijzonder goed. Zo wordt op St. Maarten en Bonaire, vooral door toeristen, intensief gebruik gemaakt van de mogelijkheid om direct te bellen naar de Verenigde Staten volgens het systeem "USA-Direct" van AT&T en LRD.

Over toepassing van een paar van de gepresenteerde nieuwe diensten zijn de onderhandelingen tussen AT&T en LRD in een vergevorderd stadium. Andere staan op het punt ingevoerd te worden. Weer andere kunnen geïntroduceerd worden als daarvoor voldoende belangstelling blijkt de bestaan bij potentiële lokale afnemers.

WILLEMSTAD — Op dit moment verblijft op Curaçao Kenneth Wren, directeur consultant van de firma Economic Development Unit International in Engeland, die het Bestuurscollege middels de DROV adviseert inzake de evaluatie van de strategische en ruimtelijke planning criteria die in de revitalisatie van de Binnenstad al enige tijd worden gehanteerd.

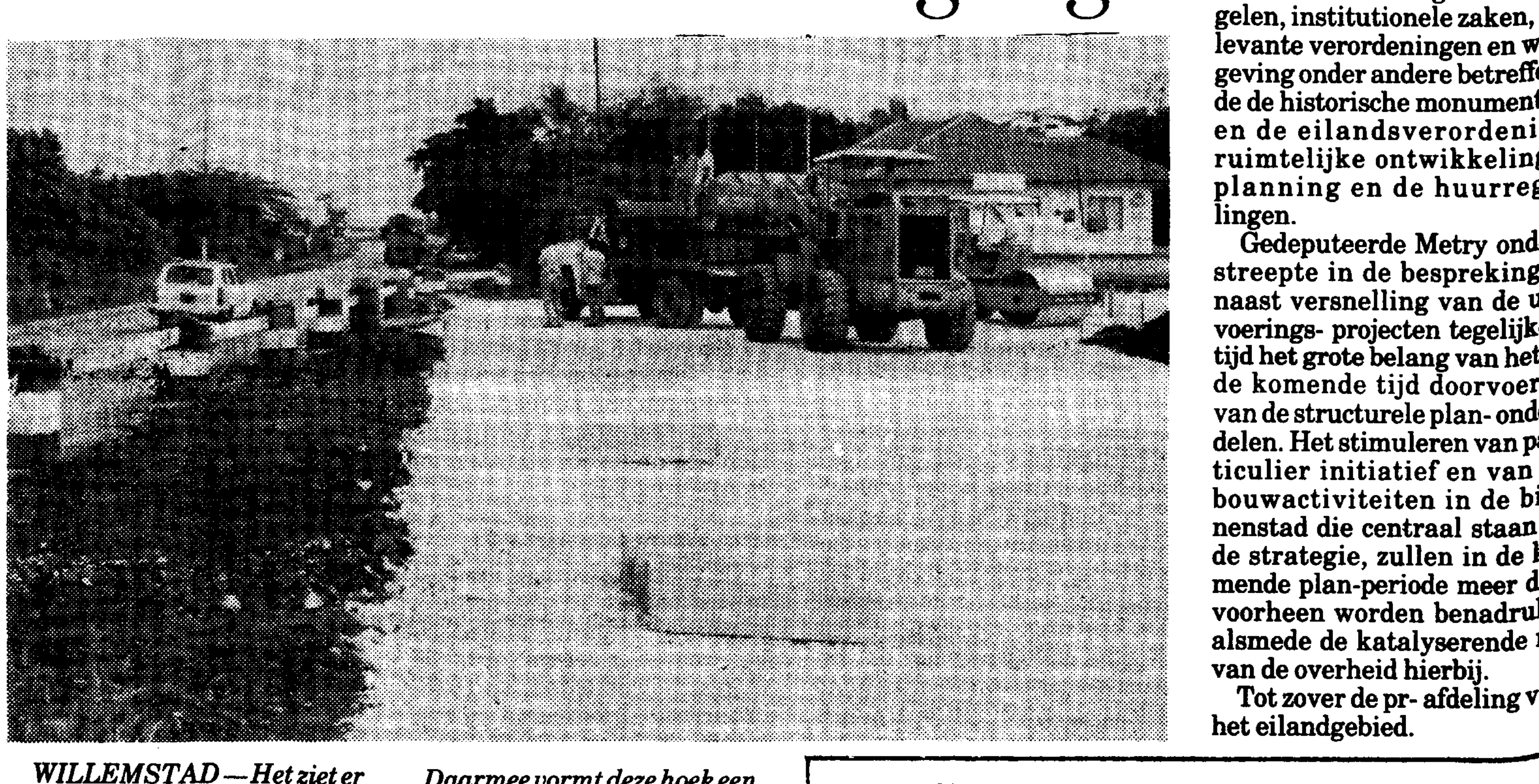
In dit kader werd donderdag een werkbezoek afgelegd bij gedeputeerde Faroe Metry van de DROV. Bij dit bezoek waren tevens aanwezig L. Butôt, hoofd DROV, drs. R. Karsdorp en ir. E. Kleerekoper eveneens van de DROV die met de coördinatie zijn belast. De hoofdonderdelen van de strategie die reeds meerdere malen naar voren zijn gekomen t.w. Maatregelen, Projecten en Plannen zijn in onderlinge samenhang bezien en met name de in de toekomst verder te nemen stappen met betrekking tot de ruimtelijke ontwikkelingsplannen besproken.

Hoofdfacetten die hierbij tevens een structurele rol spelen zijn: het 'opportunities programma' dat thans het door het Bestuurscollege goedgekeurde basis plan vormt, financiële en fiscale stimulerings- maatregelen, institutionele zaken, relevante verordeningen en wetgeving onder andere betreffende de historische monumenten en de eilandsverordening ruimtelijke ontwikkelingsplanning en de huurregelingen.

Gedeputeerde Metry onderstreepte in de besprekingen naast versnelling van de uitvoerings- projecten tegelijkertijd het grote belang van het in de komende tijd doorvoeren van de structurele plan- onderdelen. Het stimuleren van particulier initiatief en van de bouwactiviteiten in de binnenstad die centraal staan in de strategie, zullen in de komende plan-periode meer dan voorheen worden benadrukt, alsmede de katalyserende rol van de overheid hierbij.

Tot zover de pr- afdeling van het eilandgebied.

Barrière voor uitbreiding weg

WILLEMSTAD — Het ziet er niet naar 'uit, dat spoedig de 'verdubbeling' van de Schottegatweg-Oost voltooid zal worden. Jarenlang is de overheid in gebreke gebleven om een oplossing te vinden voor het perceel naast het reisbureau Mau A Sam.

Daarmee vormt deze hoek een blokkade voor de rijbaan. De eigenaar van dit stuk grond is niet bereid om 'zonder meer' deze mooie stek te verlaten.

Een mooie klus voor gedeputeerde George Hueck, die met veel tamtam de 'verdubbeling' aankondigde, om een oplossing te zoeken en te vinden...

HET WEER

Weersverwachting geldig tot morgenmiddag 12.00 uur lokale tijd:
Licht tot half bewolkt, af en toe zwaar bewolkt met enkele plaatselijke buiten.
Matige, af en toe vrij krachtige oostelijke wind.

Weeroverzicht:
De aangevoerde lucht zal ook in de komende 24 uur nog vrij vochtig en onstabiel zijn in de onderste luchtlagen, hierdoor zullen weer enkele buiten tot ontwikkeling komen boven de Benedenwindse eilanden.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 0800 L.T. Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	zwaar bewolkt na regenbui	--	--	3.4
Bonaire	licht bewolkt	28	24	1.3
Curaçao	half bewolkt	28	22	10.9
St. Maarten	regenbui	28	22	0.8
Amsterdam	licht bewolkt	10	+1	0.0
Barranquilla	onbewolkt	29	23	-.-
Bogota	neerslag op afstand	19	+9	-.-
Boston	geheel bewolkt	-3	-6	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	24	18	0.0
Chicago	half bewolkt	-4	-8	0.0
Detroit	half bewolkt	-3	-6	0.0
Kingston	licht bewolkt	30	20	sporen
Miami	zwaar bewolkt	27	14	0.0
New York	geheel bewolkt	-1	-3	0.0
Philadelphia	half bewolkt	+1	-5	0.0
Port of Spain	neerslag op afstand	31	20	0.0
San Juan	zwaar bewolkt na regenbui	27	21	5.6
Sto. Domingo	licht bewolkt	30	20	0.0

Financiën niet rooskleurig

Goede vooruitzichten toekomst Seaquarium

WILLEMSTAD — "We hebben allemaal zaken gedaan, en dan bedoel ik dat er contracten zijn getekend en concrete afspraken zijn gemaakt", dat zegt directeur Jac Visser van het Seaquarium over de DEMA-show die onlangs door een grote groep duikoperators van Curaçao werd bijgewoond. 'Er zijn contracten getekend met duikgroepen en organisaties die geinteresseerd zijn om duikreizen naar Curaçao te organiseren."

Volgens Jac Visser is het succes van Curaçao op de DEMA-show deels te danken aan het feit dat de duikoperators hebben samen gewerkt. "We moeten het eiland gezamenlijk promoten, dan komen de toeristen vanzelf wel. Ik denk ook dat we meer op stap moeten gaan. Aruba is overal, of het een kleine show is of een grote conventie, Aruba staat er met een stand. Dat helpt. Wij moeten ook zorgen op meer evenementen aanwezig te zijn."

Niet alleen over de onderlinge samenwerking van duikoperators is Jac Visser te spreken, maar ook de steun van het Toeristenbureau is onmisbaar. "Die algehele samenwerking gaat erg goed en zal beslist vruchten afwerpen", zo meent de Seaqarium- directeur.

Over het Seaqarium zelf liet hij zich ook tevreden uit. "Tijdens de regen- periode van de afgelopen maanden is het natuurlijk stil geworden, maar nu begint het weer te lopen. Dat zie je ook bij de abonnementen voor het Seaquarium. Langzaam maar zeker vinden de mensen de weg weer naar ons. En dat is ook logisch: het lidmaatschap is zo goedkoop: 13 cent per dag", aldus een enthousiaste Jac Visser.

ACTIVITEITEN

Het Seaquarium is vooral op het strand en in de duikoperatie hard bezig: er zijn nieuwe boten bij gekomen en op het strand zijn steeds meer activiteiten. "Het aquarium krijgt echter ook veel aandacht. We willen ook meer doen aan begeleiding bij de aquaria. Dat de mensen samen met een gids die veel informatie heeft over hetgeen te zien valt, de aquaria langs kunnen gaan. Ook de scholen bezoeken ons nog steeds."

NIET ROOSKLEURIG

Financieel staat het Seaquarium er nog steeds niet geweldig rooskleurig voor, moest Jac Visser erkennen. "Maar we hebben wel goede vooruitzichten. De duikoperatie wordt steeds groter en we zien steeds meer toeristen naar het Seaquarium komen. We zijn momenteel bezig met een financiele herstructurering en hebben goede hoop dat alle activiteiten rondom het Seaquarium — zoals het Lions Dive hotel en andere hotels die in deze omgeving geprojecteerd zijn — een positieve uitstraling zullen hebben op het Seaquarium."

GRILLIGE VORMEN
expositie Dineke van der Geest

DE GRILLIGE vormen van het hout worden naar voren gehaald en versterkt in de beeldhouw- werken van Dineke van der Geest. Diezelfde geheimzinnige grillige vormen, natuur en techniek verstrengeld, komen terug in haar pentekeningen. Die pentekeningen zijn haar het meest eigen volgens mij. Haar pen volgt haar fantasie, gedachten, voorstellings- vermogen, tot een eigen wereld waarin het een het ander oproept. Soms wordt die gedachten- wereld ondersteund door een zweem van kleur, wat de scherpte van de pen iets verzacht.

Ook de beeldhouw- werken van Dineke van der Geest geven die wisselwerking van natuur en techniek te zien. De vorm en structuur van het hout vormt de eerste inspiratie- bron, maar het hout wordt bewerkt, geschuurd, geschaafd, aangepast aan de geest van Dineke. Dat zijn de mooiste hout- sculptures, zoals nr.17-Corpus Delicti. Een enkele keer echter wil ze het te mooi, te glad maken. Waar in nr.30-Woman, het eigene van het hout bewaard blijft, verdwijnt de wisselwerking van hout en geest in nr.19-Inkeer, wat het eigen karakter verloren heeft.

Op deze ex positie hangen ook een aantal olieverf-schilderijen, een nieuwe werkvorm voor haar, waarin ze zulke heldere, felle kleuren gebruikt dat de geheimzinnige geestenwereld die de pentekeningen oproepen, hier te loor gaat.

Zelfs in nr.14-Parabolic, een schilderij naar wat Dineke zag, toen ze bijkwam na haar hartoperatie in Houston en waarin de contouren wat vervaagd en de kleuren iets soberder zijn, blijft een raadsel voor me en kan ik moeilijk inpassen in de rest van haar werk. Het motief van de appel, centraal, lijkt opgelegd, terwijl dezelfde appel in een hout- sculptuur een wezenlijk deel van het geheel vormt. Dineke van der Geest werd geboren in Amsterdam en groeide op in Zeeland, waar voor haar de wijde lucht en het zich welkom voelen, een stempel op haar leven drukten. Zij studeerde Frans en belandde via Canada en de Bahama's uiteindelijk op Curacao.

Al tijdens haar studietijd zocht zij haar richting in de kunst, maar vooral in de tijd dat ze op de Bahama's woonde, leerde zij zichzelf terugvinden in het beeldhouwwerk en het schilderen.

Zij ex poseerde eerder op Curacao en op de Bahama's. Haar expositie in Gallery 86 werd geopend door Christa Roose, die op verzoek van Dineke zelf, uitlegde dat het werk van deze tentoonstelling tot stand kwam door: goden, Bach, geest, inspiratie en toevalligheden.

De ex positie werd mogelijk gemaakt door samenwerking van Gallery 86 met het Cultureel Centrum Curacao en de Servisio di Asuntunan Kultural en is te bezichtigen tot en met 28 februari.

NEL CASIMIRI

DE PAULA: EILANDEN MOETEN INZAGE GEVEN IN ADMINISTRATIE

Minder draagkrachtige eilanden op de stoep van Fort Amsterdam

Regering wil evaluatie van Solidariteitsfonds

WILLEMSTAD — "Het probleem van Sint Eustatius is niet zo eenvoudig als sommige mensen denken. De minder draagkrachtige Antilliaanse eilanden krijgen steun uit het solidariteitsfonds dat voor het grootste gedeelte wordt gevoed door de centrale regering (lees Curaçao). De eilanden hebben autonoom bestuur en mogen zelf invulling geven aan hun uitgaven, maar als er problemen zijn, staan de Bestuurscolleges wel bij Fort Amsterdam op de stoep. Financiële steun zoals gevraagd voor twee of drie maanden, is geen oplossing maar slechts vooruitschuiving van het probleem", dat is de mening van minister- president Maria Liberia- Peters die deze week met een delegatie van Sint Eustatius heeft gesproken.

Besloten is, zo verklaarde de minister van Financiën, Gilbert de Paula, dat het solidariteitsfonds geëvalueerd moet worden. "Begin januari hebben we Nederland daar al over benaderd. Indien het fonds verhoogd moet worden, moet dat met alle drie partners worden besproken. Dan zullen er ook cijfers op tafel moeten komen: de eilanden moeten inzicht geven in hun administratie. Ondertussen moet er gezocht worden naar een tijdelijke oplossing."

De delegatie uit Sint Eustatius is in ieder geval huiswaarts gekeerd met voldoende financiële middelen om deze maand en volgende maand salarissen uit te betalen en andere kosten te dekken. "Er moest nog het een en ander met het eiland verrekend worden. Dat ging om oude schulden waarvan de centrale regering had gezegd dat die door ons betaald zouden worden. Dat is nu afgerekend", aldus minister Gilbert de Paula.

Hij ging gistermiddag wederom uitgebreid in op het solidariteitsfonds. Dit fonds is opgericht bij de uittreding van Aruba uit de Antilliaanse constellatie. De centrale regering (Curaçao) draagt 55 procent van dit fonds, Nederland 20 procent en Aruba behoort 25 procent te dragen. Aruba heeft evenwel duidelijk gemaakt niet meer dan 1.5 procent van de inkomstenbegroting te willen geven. Het ontbrekende bedrag wordt al enkele jaren door Nederland betaald met ontwikkelingsgeld dat voor Aruba is bestemd.

"Het fonds werd ingesteld in afwachting van de herstructurering van de Nederlandse Antillen. Dat moest binnen twee jaar gebeuren. Zoals bekend is die deadline niet gehaald. Er heeft nog steeds geen herstructurering plaatsgevonden en dat maakt het probleem nog groter", aldus minister De Paula van Financiën.

Sint Eustatius zegt de komende vier jaar elf miljoen gulden nodig te hebben om uit de problemen te komen: voor dit jaar is dat 3,5 miljoen gulden en de volgende jaren 2,4 miljoen.

"We kunnen echter geen voorschotten blijven geven. Dat is vorig jaar ook fout gegaan. Toen ik eind vorig jaar een letter of intent tekende met het Bestuurscollege van Sint Eustatius waarin werd afgesproken dat er geen extra geld meer zou worden gevraagd, had ik niet verwacht dat het Bestuurscollege in januari alweer bij de centrale regering zou aankloppen."

MAATREGELEN

De centrale regering heeft aangeboden dat Sint Eustatius de afbetaling van de voorschotten, voorlopig mag opschorten met 41.000 gulden. Dat is het bedrag dat Statia Oil Terminal maandelijk aan het eilandgebied Sint Eustatius behoort te betalen, maar hierover bestaat nog geen overeenstemming. Sint Eustatius heeft dit voorstel van de centrale regering evenwel afgewezen. "Ondertussen heeft Saba echter ook al een voorschot gevraagd en het is bekend dat Bonaire — die ook steun ontvangt uit het solidariteitsfonds — ook al jaren financiële problemen heeft."

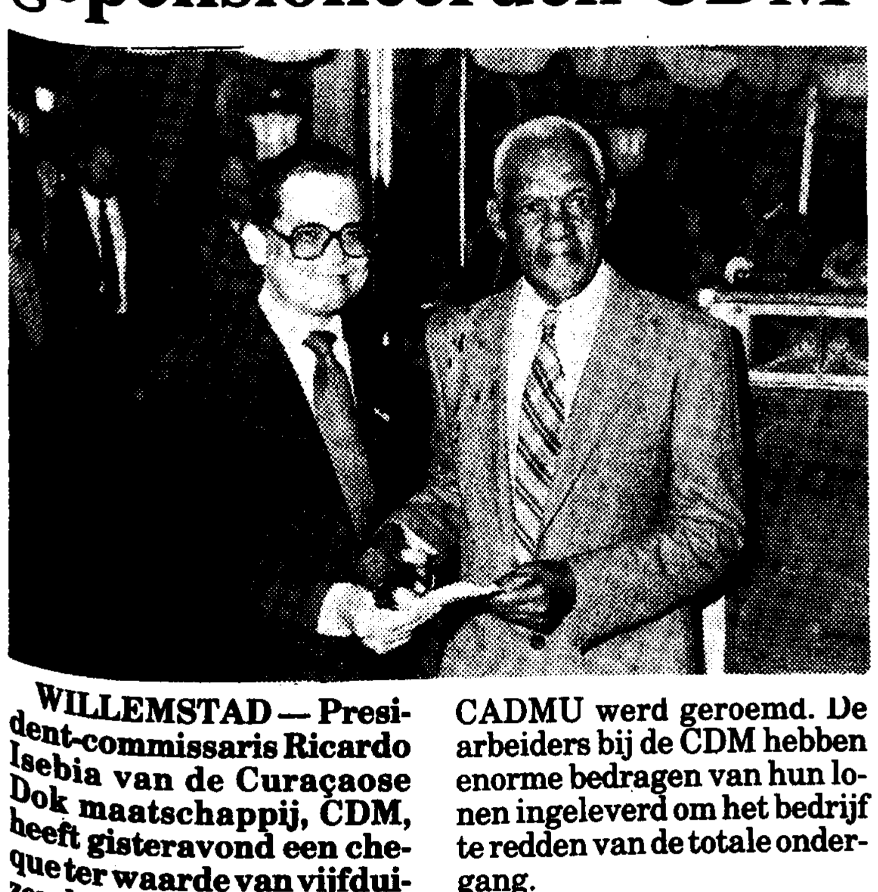
"Als de centrale regering de financiële problemen van deze drie eilanden moet dragen, betekent dat dat er verdere maatregelen getroffen moeten worden. Nederland is immers duidelijk geweest tijdens de onderhandelingen over begrotingssteun: meevallers worden van de begrotingssteun afgetrokken en eventuele tegenvallers zijn voor eigen rekening. Dat betekent dat er verdergaande bezuinigingsmaatregelen genomen moeten worden, of inkomsten- verhogende maatregelen. Daar zien we echter geen mogelijkheid voor", aldus de minister van Financiën.

SOLIDARITEITSFONDS

"We hebben daarom besloten dat de oplossing gezocht moet worden in het solidariteitsfonds en de centrale regering zal deze kwestie zelf aanzwengelen bij de andere twee donors." Ondertussen verwacht de minister dat ook de kleine eilanden hun 'huiswerk' doen. Hij merkte in dit kader op dat de cijfers die het Bestuurscollege van Sint Eustatius tijdens de laatste besprekingen overlegden, sterk afweken van de cijfers die vorig jaar op tafel waren gelegd. Het bleek dat toentertijd bepaalde gegevens niet bekend waren. "Als er echter gesproken wordt over extra financiële steun, zullen ook de andere partners van het solidariteitsfonds cijfers willen zien. Ik wil dan ook een stappenplan van de eilanden waarin is opgenomen wat voor maatregelen zelf getroffen worden en op wat voor termijn bepaalde zaken geregeld zullen worden. Anders blijven de problemen vooruit geschoven worden. Pas als dat allemaal concreet is, kunnen we Nederland benaderen. In de tussentijd moet gezocht worden naar een tijdelijke oplossing", aldus Gilbert de Paula.

CDM viert feest

Financiële bijdrage gepensioneerden CDM

WILLEMSTAD — President-commissaris Ricardo Isebia van de Curaçaose Dok maatschappij, CDM, heeft gisteravond een cheque ter waarde van vijfduizend gulden overhandigd aan Ponsio Sofia voor de vereniging van gepensioneerden. Isebia is als gedeputeerde van ondermeer de CDM president-commissaris van deze overheids N.V.

De CDM recipieerde gisteravond op het fraaie terras van het Avila Beach Hotel ter gelegenheid van het dertigjarig bestaan van het bedrijf. Enkele honderden gasten gaven acte de présence. Tientallen personen bleven tot ver na de 'sluitingstijd' van de receptie napraten en -borrelen.

VAKBOND

Isebia had tijdens zijn toespraak vele lovende woorden voor de werknemers van de CDM. Met name de vakbond CADMU werd geroemd. De arbeiders bij de CDM hebben enorme bedragen van hun lonen ingeleverd om het bedrijf te redden van de totale ondergang.

De president-commissaris sprak eveneens met waardering over de directie van de CDM, die de dokmaatschappij door de zeer moeilijke jaren heeft geloodst.

De ex-werknemers van de CDM ontvangen momenteel nog maar een karig pensioen. Dat komt, zo zei Isebia, omdat het fonds nog 'betrekkelijk jong' is.

Vorig jaar bereikte de CDM het 'break even' punt: geen verlies, geen winst. De laatste maanden heerst er bij de CDM een enorme drukte. De werknemers maken extra lange werktijden om alle klussen op tijd te kunnen klaren. De Amigoe berichtte daar deze week uitvoerig over.

Coco's Supper & Night Club geopend

WILLEMSTAD — Onder grote belangstelling werd gisteravond de gerenoveerde 'Willemstad Room' opnieuw in gebruik genomen. De naam is ook veranderd: 'Coco's Supper & Night Club' biedt in de toekomst niet alleen diners aan, maar ook shows.

Zoals bekend is de nachtclub van het Caribbean Hotel geruime tijd gesloten geweest in verband met de renovatie. Er hebben op zich geen verbouwingen plaats gevonden, maar de verouderde nachtclub was hard toe aan een 'facelift'.

Dat is grondig en met succes gebeurd. De muren zijn veelal voorzien van glanzende spiegels; achter de bar heeft men uitzicht op een — in dit [illegible] — kunstmatige — waterval; [illegible] nieuwe vloerbedekking en de entree is onherkenbaar. Aan de andere kant zijn bepaalde karakteristieken behouden. De dansvloer is gebleven en kan nog steeds omhoog en ook de indeling van de zaal is hetzelfde. Bovendien schittert het prachtig geborduurde wandkleed nog steeds achter het buffet en komt zelfs beter tot zijn recht.

Een extra compliment verdient het Caribbean Hotel als men bedenkt dat het personeel alles zelf heeft gedaan: de gebroeders Azdrubal en Martin Coto zijn verantwoordelijk voor de inrichting; Luis Nieuw was de technische man en Armand Dayan zorgde als Food & Beverage Manager voor de samenstelling van het nieuwe menu. Afgaande op de hapjes die gisteren werden rondgedeeld, is een dineetje in Coco's Supper & Night Club zeker de moeite waard.

Foto: general manager Checcucci met zijn echtgenote en op de andere foto de general manager met de stafleden die er voor zorgden dat de Willemstad Room onherkenbaar is geworden.

Smits lijkt geen voorstander afschaffing marktbescherming

WILLEMSTAD — "Ik wil eerst de uitspraak van de rechter volgende week vrijdag afwachten, alvorens ik actie onderneem", dat was de eerste reactie gistermiddag van minister Chucho Smits van Handel, Industrie en Werkgelegenheid (HIW) die eerder deze week ruim zevenduizend handtekeningen in ontvangst nam van boze moeders en wederverkopers die de 'slechte kwaliteit' lokale luiers niet accepteren. "Vermoedelijk zou de lokale luierfabriek mij ook zevenduizend handtekeningen kunnen overhandigen, maar dan afkomstig van mensen die zeggen wél tevreden over dit produkt te zijn", aldus Chucho Smits die gisteren de indruk wekte geen voorstander te zijn van afschaffing van de marktbescherming op lokale luiers.

Zoals bekend heeft de importeur Posner's Agencies van de luier- merken Pampers en Luvs een handtekeningen- actie gecoördineerd waarbij moeders en wederverkopers de minister officieel vragen om de extra heffing van vijfentwintig cent per luier af te schaffen. Deze heffing is het gevolg van marktbescherming voor lokale wegwerpluiers.

KORT GEDING

Ondertussen heeft de lokale luierfabriek Diasan NV een kort geding aangespannen tegen Posner's Agencies. Men eist dat Posner's niet langer negatieve uitspraken mag doen over de lokale luiers, omdat dit Diasan NV ernstig zou schaden.

De Antilliaanse regering zit in een moeilijk parket: minister Smits heeft zelf bij zijn aantreden verklaard geen voorstander te zijn van marktbescherming en dat de consument moet bepalen of een produkt van goede kwaliteit is. Aan de andere kant staat de centrale regering garant voor 500.000 gulden voor de lokale luierfabriek Diasan NV. Dit omdat de gevraagde marktbescherming zolang op zich liet wachten en Diasan daar schade door heeft geleden.

Smits erkende gistermiddag dat dit inderdaad een probleem is waar de overheid mee zit. "We hebben te maken met veel partijen: Posner's Agencies die de extra heffing niet rechtvaardig vindt en gestopt is met de import van luiers; de lokale fabriek Diasan, de heer Doerga die een lokale luierfabriek gaat openen en de importeurs die ondanks de extra heffing blijven importeren en ook alles verkopen. Het is duidelijk dat de overheid een standpunt moet innemen, maar dat wil ik niet overhaast doen. Als de uitspraak van de rechter bekend is en de gemoederen misschien iets tot bedaren zijn gekomen, wil ik de partijen eerst horen."

Het is volgens minister Smits moeilijk te bepalen of de kwaliteit van de lokale luiers goed is of niet. "Kwaliteit is aan normen gebonden. Dan krijg je direct de vraag wat zijn die normen. Hanteren we hier Nederlandse normen, Amerikaanse normen of Latijnse normen. Of gaan we misschien eigen normen bepalen? Ik denk dat de kwaliteitscontrole voorlopig moet doorgaan zoals we dat nu doen: dat we gebruik maken van gerenomeerde instituten."

Het blijft evenwel een feit, aldus Smits, dat Diasan NV niet de beste machines heeft gekocht die er zijn. "Dan kunnen ze nog zo hard hun best doen, maar dan kan de kwaliteit van die luiers niet opboksen tegen een Pamper of Luv die gemaakt worden in grote internationale fabrieken. Mijn beleid zal er dan ook op gericht zijn, om de lokale fabrieken te helpen met hun technologiebeleid. Want daar ligt de basis van goede kwaliteit: in de machinerieën van de fabriek", aldus Smits.

Hij leek overigens niet zo onder de indruk te zijn van de ruim zevenduizend handtekeningen en de stelling van Posner's Agencies dat meer dan negentig procent van de Curaçaose moeders Amerikaanse luiers prefereert. Smits denkt dat het feit dat Posner's Agencies deze campagne heeft gecoördineerd, wel degelijk van invloed is geweest op de uitslag en ook Diasan een indrukwekkend aantal handtekeningen zou kunnen verzamelen van fanatieke lokale luiers- gebruikende moeders.

WILLEMSTAD — Gisteravond hield de politie de 25-jarige G.F. aan. De man wordt ervan verdacht een inbraak te hebben gepleegd in een perceel aan de Kaya Nueva Esparta.

WILLEMSTAD — Ramada International heeft op Tortotla een luxe resort overgenomen: het Ramada Nanny Cay Resort & Marina. Op het 25 acre grote gebied staan 41 studio's. Er zijn tweeehonderd ligplaatsen voor boten.

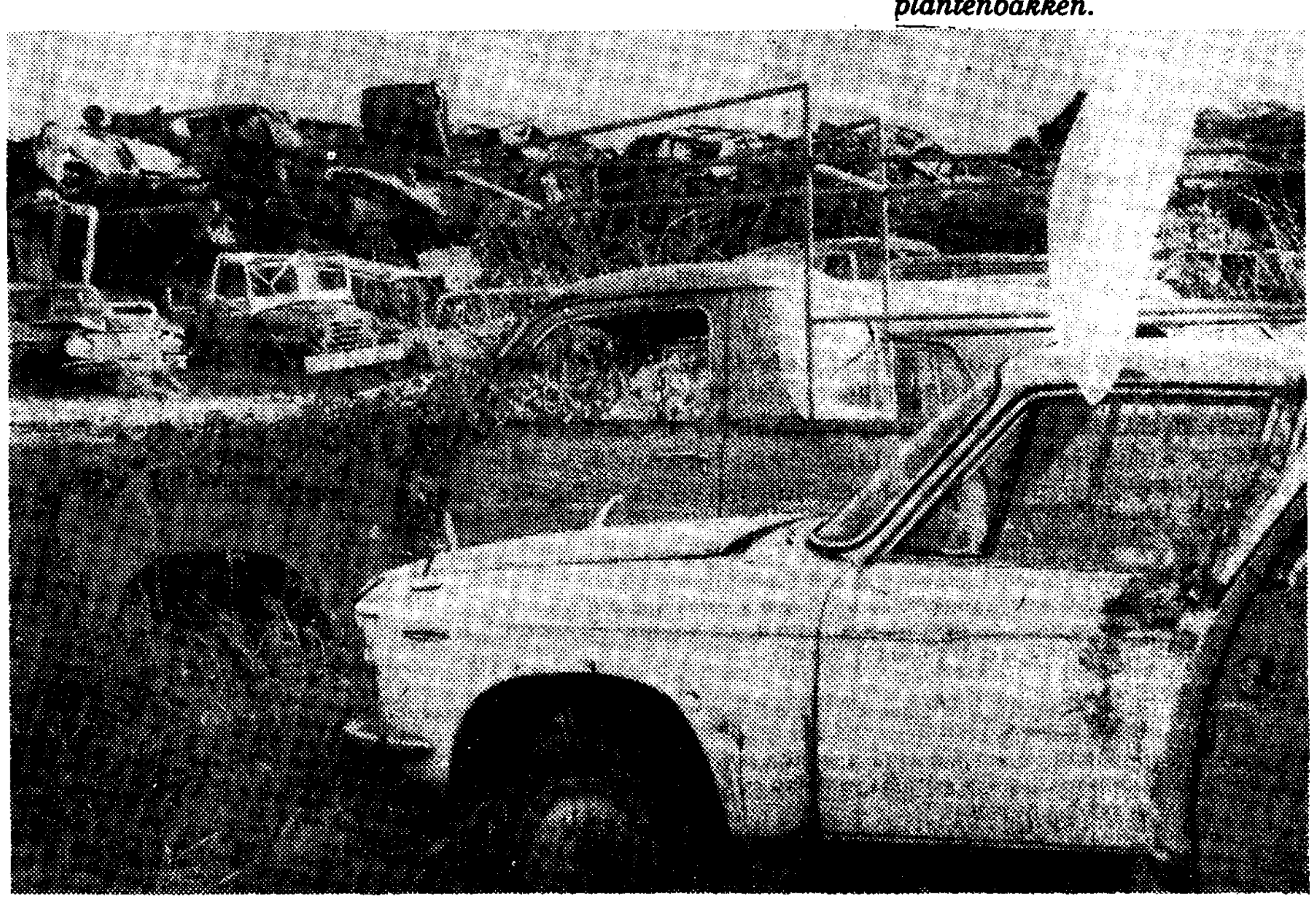
De internationale hotelketen heeft uitbreidingsplannen. Dit jaar zullen er zestig kamers worden bijgebouwd.

Auto's roesten weg bij de Shut

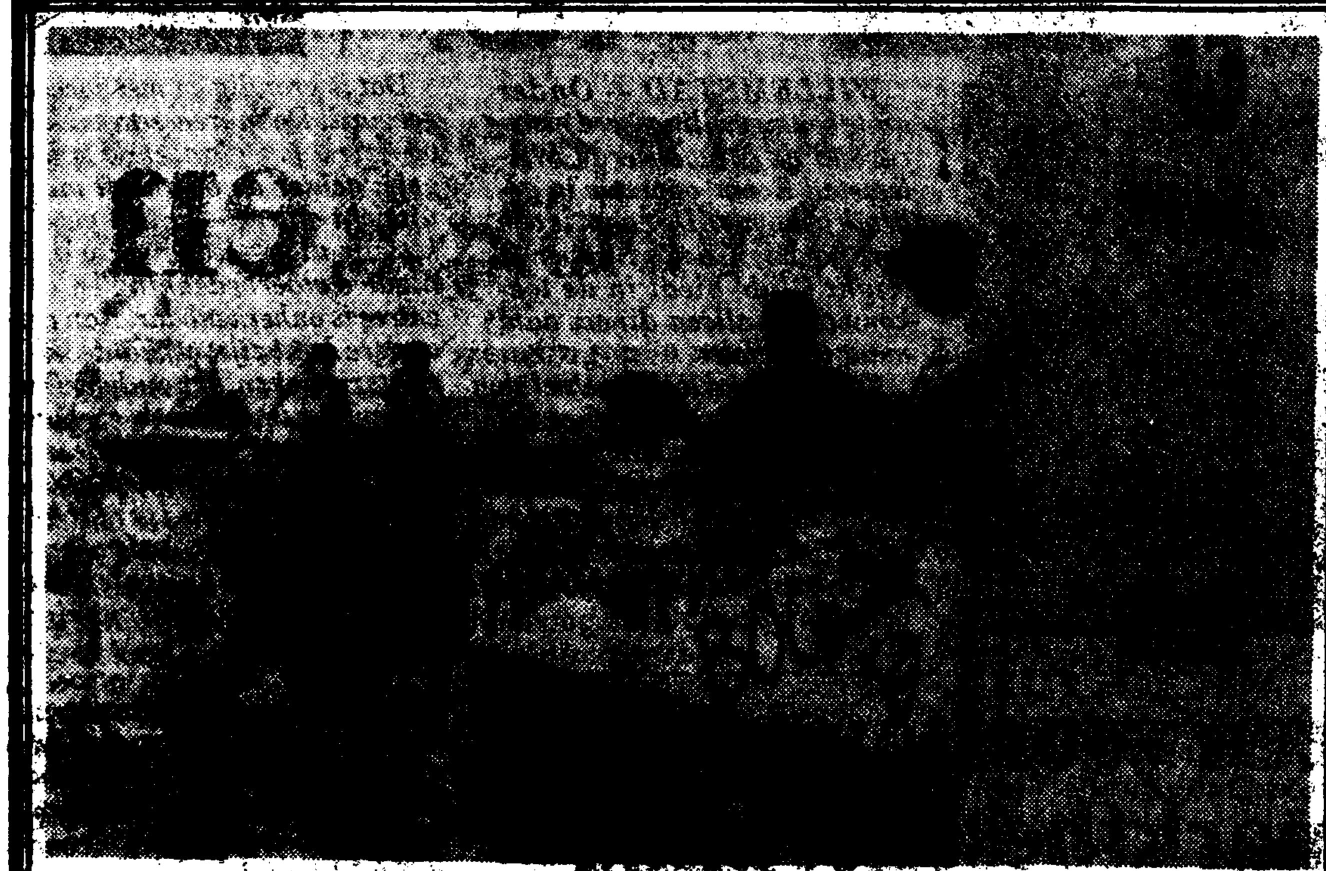
WILLEMSTAD — Vele auto's, die nog met groene nummerborden reden — een teken dat de wegenbelasting niet was betaald — zijn in beslag genomen en naar de Shut te Hato overgebracht. Dat gebeurde na intensieve controles door de Verkeerspolitie.

De Shut dreigt overvol te geraken, omdat vele bestuurders hun voertuigen, die jaren geleden in beslag werden genomen, nimmer hebben afgehaald. De wrakken vormen nu fraaie plantenbakken.

ORANJESTAD — Een man kwam donderdagmorgen bij de recherche met de klacht dat hij van zijn vrijheid was beroofd door twee vrouwen en een man.

Het trio had hem, aldus zijn verhaal, in een kamer opgehouden van woensdagavond tot donderdagochtend en getracht hem een schuldbekentenis van f.81.000,- te laten tekenen. Daarbij werd pressie gebruikt door de man enkele slagen toe te dienen en hem tegen te houden om vanuit de kamer de politie te bellen. De recherche hield in verband met deze aangifte de 54-jarige man T.S. aan, diens 45-jarige vrouw D.R. en een zus van deze vrouw, de 32-jarige J.R. Het drietal verklaarde niets af te weten van het hele geval, maar zij werden voor verder onderzoek toch opgesloten.

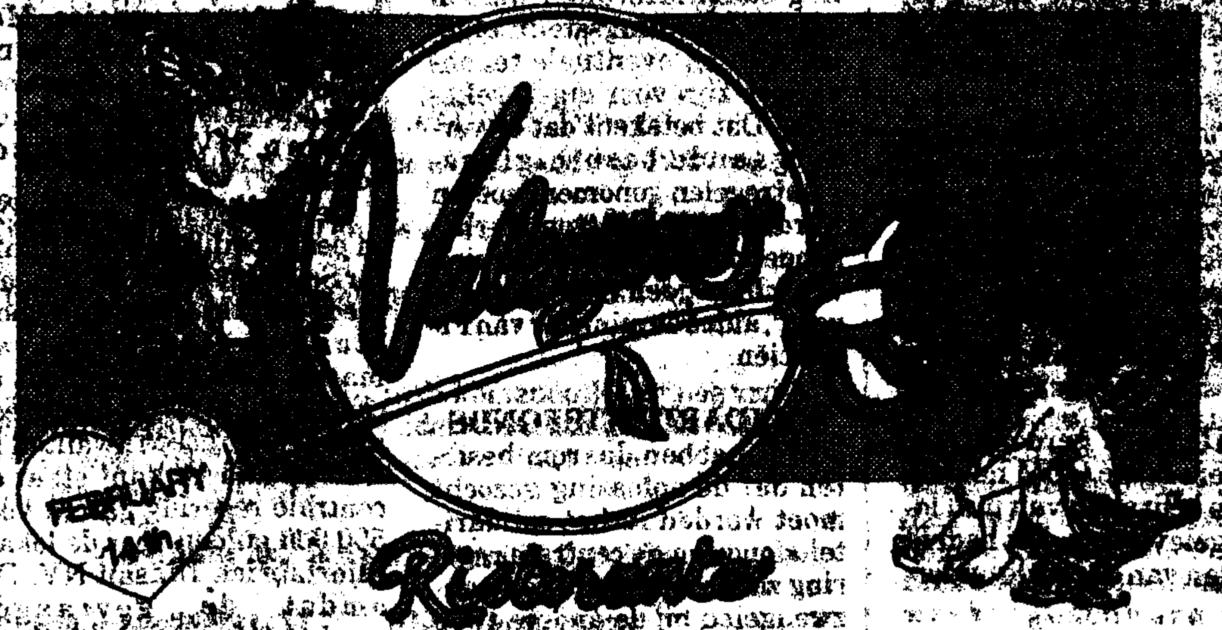

ORANJESTAD — Van directeur van ... resort Leo Rolfes werd vernomen, dat met de ... van 144 eenheden ... eigendom ... het Olde Molen ... de Palmbeach is begonnen. De eerste fase van ... eenheden omvat eveneens de ontspannings-faciliteiten ... tennisbanen, racquetball banen, zwembad, en andere faciliteiten. Verwacht wordt dat de eerste begin 1990 in gebruik kan worden genomen.

SAVANETA — In de kapel van de marinierskazerne Savaneta wordt zondagmorgen half tien weer een kerkdienst gehouden.

In deze dienst zal David Stam, zoon van Paul en Mieke Stam gedoopt worden. De dienst wordt geleid door vlootpredikant ... Major. Na afloop is er koffiedrinken in het nabij gelegen Militair tehuis Prins Willem Alexander, waar tijdens de dienst ook een oppas voor de kleintjes is.

DE TITEL VAN het nieuwe boek van May Henriquez, Ta asina? o Ta asana?, geeft duidelijk aan het zoekwerk en de twijfel die ze moet hebben gevoeld bij het samenstellen van haar boek. Zij heeft in dit boek de woorden, gebruiken en gewoontes van de sefardische bevolkings- groep op Curaçao verzameld. De Sefardim zijn de afstammelingen van de joden die oorspronkelijk afkomstig zijn van Sefarad, wat de Hebreeuwse naam is voor het Iberisch schiereiland, dus voor Spanje en Portugal. Die families bereikten Curaçao langs verschillende wegen. Sommigen kwamen rechtstreeks uit Spanje via Portugal, anderen via Frankrijk, Nederland, Italië of andere delen van het Middellandse Zeegebied. Maar er zijn ook sefardische joden die eerst naar Brazilië zijn gegaan, naar St. Thomas, Jamaica of andere Caribische eilanden en zo uiteindelijk op Curaçao terechtkwamen. Sommige van deze families wonen al meer dan driehonderd jaar op Curaçao en hebben op de ontwikkeling van Curaçao een grote invloed gehad.

May Henriquez schrijft in de inleiding dat ze met dit boek twee doelstellingen heeft. In de eerste plaats wil ze de woorden, uitdrukkingen en gezegdes die zij nog uit haar jeugd kent, verzamelen en vastleggen voordat zij in de vergetelheid raken. En ten tweede wil zij een korte verklaring geven voor de traditionele gebruiken en gewoontes van de sefardische joden op Curaçao.

May Henriquez, auteur van 'Ta asina? O Ta Asana?'

Woorden, uitdrukkingen en gezegdes vastleggen voor ze in vergetelheid raken

door Nel Casimiri

Naar aanleiding van het verschijnen van haar boek de vorige maand had ik voor de Amigoe een gesprek met May Henriquez over het tot stand komen van dit boek.

Hoe bent u op het idee gekomen deze woorden te gaan verzamelen?

"Dat begon in de comite's waar ik in zit, b.v. de Fundashon Pierre Lauffer en de Instituto Raul Römer. Ik ben al jaren met het Papiamentu bezig. Het is een van mijn lievelingswerken. Bij het werken aan de standaardisatie van het Papiamentu, maken we lijsten met woorden. Daarbij zoeken we synoniemen (woorden met dezelfde of ongeveer dezelfde betekenis) en soms als ik een synoniem geef, ben ik de enige

'Soms ben ik de enige die het woord kent'

die het woord kent. Je merkt dan sterk dat er een heleboel woorden zijn in het Papiamentu die alleen in het sefardische lexikon zitten. En dan ga je ze opschrijven.

Enrique Muller, met wie ik goed bevriend ben, kwam eens hier om raad te vragen. Hij behandelde op de PA het werk van Luis Daal en daarin kwamen veel woorden voor die hij niet kende en zijn studenten ook niet.

Veel van die woorden kende ik wel maar andere niet. Ik kende de oude sefardische woorden, maar er waren ook woorden bij van oude mensen die in ongerede zijn geraakt. Als ik het niet weet bel ik vaak Bunchi Romer. Zij is opgevoed door een dame die veel joodse termen kende en zij weet direkt: dit is algemeen Papiamentu, en dit niet.

Er zijn ook sefardische uitdrukkingen die overgenomen zijn in het gewone Papiamentu. Mijn vader werkte bijvoorbeeld op de bank en veel mensen die met hem samenwerkten, namen de termen die mijn vader gebruikte, over. Zo komen ook oude uitdrukkingen die bijna niet meer gebruikt worden, soms weer terug in het algemeen taalgebruik".

Heeft u veel hulp gehad?

"Ja. In het voorwoord bedank ik veel mensen die me geholpen hebben en ik vraag daarin ook om reacties. Die feedback krijg ik ook. Nu nog vanuit een kleine kring van bekenden, maar er zijn nog niet veel mensen die het boek gelezen hebben. Ik hoop op meer reacties. De oude sefardiem zijn allemaal uitgestorven en het is moeilijk om te vergelijken. Vandaar ook de titel. Ik sta er soms sceptisch tegenover: "Herinner ik me het wel goed?" of "Heb ik geen dingen weggelaten?" Daarom ben ik zo blij met die telefoontjes als: "Dit woord hoort toch ook bij jullie?"

Die verzameling van woorden en wijze van uitspraak is toch iets heel anders als de uitleg van gebruiken en gewoonten. Hoe komt dat samen in een boek?

"Het loopt vaak door elkaar. Een woord kan een voorwerp in de synagoge aanduiden, wat dan weer een verklaring oproept over het gebruik. Of de naam van een gerecht dat genoemd is naar een bepaald persoon: dan denk ik dat de kinderen het wel leuk zullen vinden te weten hoe het komt dat dat gerecht haar naam kreeg".

Krijgt u nu alleen reacties van sefardim of ook van niet-joden?

"Vaak ook van niet- joden. Zij vragen dan: "Ik heb zo'n woord gehoord. Zou dat ook bij jullie horen?" Dan schrijf ik het op. Als ik twijfel, bel ik Bunchi Romer of Sedney Joubert en vraag: "Zal ik het erin stoppen of niet?" Het moeilijkst is de etymologie (onderzoek naar de herkomst en de geschiedenis) van de woorden. Dat is vaak twijfelachtig. Het kan Spaans zijn of Portugees of van weer een andere taal. Soms heb ik het niet kunnen ontdekken, zelfs niet met hulp".

U noemt in uw boek een aantal verschillen in uitspraak van het algemene Papiamentu en het Papiamentu van de sefardim. Heeft dat niet veel te maken met de Spaanse en Portugese wijze van uitspraak?

"De taal die de sefardische joden gebruiken noemen we Judeo- Espagnol. Er is een beweging gaande in de hele sefardische wereld om te proberen die taal weer wat leven in te blazen. In Parijs bestaat de association Vidas Largas aan de Sorbonne, waar alle sefardische joden welkom zijn om zoveel mogelijk te vertellen over de woorden die zij zich uit hun jeugd herinneren. Zij hebben ook cassettes met oude

'Dezelfde verhalen worden overal ter wereld onder de Sefardim verteld'

liederen.

Er is niet zo lang geleden in Madrid een dictionnaire verschenen van het Judeo- Espagnol. Daarin heb ik van veel woorden de etymologie kunnen terugvinden. Sefardische woorden verschillen ook vaak van de woorden die de andere, de ajskenasische joden, gebruiken. Zo spreken wij van "kipur", terwijl zij "Yom Kippur" gebruiken, en de Bar Mitsva, het volwassen worden van een 13-jarige jongen, heet bij ons Subi Sefer".

Beseften andere sefardische joden ook dat ze andere woorden en uitdrukkingen gebruiken voordat u met de lijst begon?

"Ja, toen ik met vragen kwam, ontmoette ik veel sympathie. Het bleek dat iedereen er zich van bewust was, al was ik dat misschien meer dan anderen.

Het begon bij mij al zo'n dertig, vijfendertig jaar geleden toen ik begon met vertalen. Het kwam heel vaak voor dat als ik klaar was en het aan de anderen liet lezen, zij reageerden met: "O, dat woord kent de lezer niet, en dat niet".

Soms kenden maar twee van de twintig mensen het woord dat ik gebruikte. Dat ging zo met alle vertalingen.

We geven bij het Instituto Raul Romer nu een boek uit met tien verhalen. Ieder van ons schrijft een verhaal. Dan moet natuurlijk de spelling homogeen zijn en pas ik me aan, ook in de werkwoords- vormen. Soms kan ik wel mijn eigen woorden gebruiken, in kinderboeken bijvoorbeeld.

In mijn boek Ta asina? o Ta asana? gebruik ik om de verschillen in uitspraak aan te geven ook een j en een z en een ch. Die horen niet thuis in de gewone spelling van het Papiamentu".

U neemt in de bibliografie achter in uw boek ook boeken op waar u niet veel aan gehad zult hebben voor het taalonderzoek, zoals het boek over de sefardim op St. Eustatius.

"Er waren op de Antillen

'Lang niet alle oude woorden zijn sefardisch'

maar zo weinig synagogen voor sefardische joden en op St. Eustatius was er wel een. Door dat boek op te nemen, wijs ik erop dat er op St. Eustatius ook een synagoge heeft gestaan en dat daar ook sefardische joden hebben gewoond. Op Aruba woonden wel asjkenasische joden, geen sefardische en van een gemeenschap op Bonaire, Saba of St. Maarten heb ik ook nooit gehoord. Ik vond dat ik dat boek moest lezen om te kijken wat ik ervan kon gebruiken.

Richard Wood beschrijft in een artikel over de sociologie van de taal, hoe de spraak van de samenleving zich richt op de persoon tegen wie gesproken wordt. Dat is een zeer interessant artikel. Hij haalt daarin verschillende voorbeelden aan van de linguistiek van het sociale gebied.

Hij schrijft daarin bijvoorbeeld hoe hij op een gegeven moment een bezoek bracht aan een veiling van schilderijen ten bate van Israël in Landhuis Bloemhof. Daar waren veel sefardische joden en hij had het gevoel dat deze mensen tegen anderen een andere taal gebruikten dan als ze even vlug iets onder elkaar zeiden.

Voor een ander zoek je naar synoniemen. Een woord als "semeka" gebruik je onder elkaar, maar niet tegen anderen. Aan de andere kant zi n er typisch sefardische woorden die algemeen gebruikt worden. Bij een joodse bruiloft gooit men bijvoorbeeld een glas kapot en zegt dan "Beshimanto", een gelukswens. Als je nu ergens per ongeluk een glas kapot gooit, hoor je van verschillende kanten "Beshimanto" en echt niet alleen van sefardische joden. Het wordt algemeen gebruikt.

Net als het woord "Betahim", huis van God. Dat gebruiken andere mensen ook; vgl. Bet Hayim en "betahim to spok" (ik heb honger)".

Er is sprake van Ladino en van Judeo- Espagnol. Wat is het verschil?

"Ladino is de taal waarin de woorden een letterlijke vertaling zijn van de bijbel. Judeo-Espagnol is de spreektaal. Mijn boekje gaat dus over het Judeo-Espagnol.

Het is moeilijk uit te zoeken of woorden sefardisch zijn of gewoon oud. Lang niet alle oude woorden zijn sefardisch. Mijn moeder heeft bijvoorbeeld nooit een Nederlands woord gekend. Er waren maar weinig Nederlandse woorden in het Papiamentu toen ik opgroeide. Ik schreef dus op de taal die ik als kind sprak en om me heen hoorde. Dat is ook wat ze in Parijs vragen bij Vidas Largas. Probeer de woorden te noteren. Bijvoorbeeld een vorm als "Taba" wordt nog maar in enkele families gebruikt en helemaal niet door de nieuwe generatie".

Uw uitleg van de herkomst van woorden of van bepaalde gebruiken heeft u erg kort gehouden. Juist die achtergrond- verhalen zijn voor de lezers interessant. Zou het niet mogelijk zijn die uit te breiden, eventueel in een volgend boek?

"Een uitdrukking als "Techi likes" heeft een achtergrond verhaal dat bekend is aan familie en vrienden. Ik schrijf de verklaring erbij om dat verhaal op te halen. Ik zou voor anderen veel meer moeten vertellen".

Achterin neemt u het verhaal op van "El Cabrito". Heeft u daar een speciale bedoeling mee?

"Het is een prachtig voorbeeld hoe dezelfde verhalen overal ter wereld onder de sefardim verteld worden. We zijn een kleine groep, we wonen erg verspreid, maar toch zeer hecht.

"El Cabrito" is een lied dat gezongen wordt met Hagana, de eerste avond van Pasen. Ik heb verschillende versies verzameld uit allerlei landen.

De eerste keer dat ik me herinner van "Bitu" gehoord te hebben was uit de mond van Meri, een meisje van San Willibrordo dat opgroeide in het huis van mijn grootmoeder.

Als wij kwamen fungeerde zij als yaya. Zij kon erg goed verhalen vertellen. Helaas was het niet mogelijk haar versie te achterhalen, maar ik heb wel een goed gelijkende versie gevonden".

Voor welke lezers is uw boek nu bestemd?

"Oorspronkelijk was het alleen bedoeld voor mijn familie en enkele goede vrienden en de mensen die me geholpen hebben. Er zouden niet meer dan zo'n 250 exemplaren gedrukt worden. Maar mijn vrienden vonden dat ik dat niet kon doen. Ook anderen zijn er in geïnteresseerd. Daarom is er nu toch een oplage gemaakt van 750. Daarvan heb ik er al 150 cadeau gedaan".

En buiten Curaçao?

"Ik heb het gestuurd naar Parijs, naar "Vidas Largas", waar ik goede contacten mee heb. Ik kreeg ook een uitnodiging voor de officiële uitgave van een nieuw boek van Abraham Bothol in Caracas. Het boek stuurde hij mee, het heet: El desvan de los recuerdos cuadros de una juderia marroqui. Met het boek stuurde hij ook een exemplaar van de krant "Nuevo mundo Israëlita", waarin hij een recensie heeft geschreven over mijn boek Ta asina? o Ta asana?

Die krant was helemaal nieuw voor me. Ik wist niet dat die in Caracas verscheen".

De stad lijkt ontworpen om prima emigranten op te leiden

Hong Kong leeft vol stress tussen hemel en hel

HONG KONG. Nog altijd een paradijs voor zakenlieden, bankiers, verzekeraars en psychiaters. Maar 1997 komt steeds dichterbij. Dan draagt Groot- Brittannië de kroonkolonie over aan China. Ondanks beloftes van Peking de 'status aparte' van Hong Kong tenminste vijftig jaar te zullen respecteren, breekt menig manager in Hong Kong het klamme zweet uit bij de gedachte onder beheer van China te komen. Jaarlijks neemt het aantal emigranten toe. Het bestuur van Hong Kong probeert de ontwikkelingen verbaal wat te blussen: 'De toestand is zorgelijk, maar niet dramatisch'.

Kleine rode lampjes vormen bakens in het duistere Wan Chai Road, het hart van Hong Kong. Tussen de nissen en kraampjes worden inkopen gedaan. Duizend jaar oude eieren, groenten, vis, veel vis, vlees, kruiden, kippen in kooien samengeperst, bidhuisjes, levende slangen, levende padden.

Een verkoper pakt — op verzoek van een klein krom vrouwtje — een dikke pad uit een mandje. Met de pad in de hand kijkt hij het vrouwtje aan en één seconde nadat blijkbaar de koop is gesloten hakt hij trefzeker de kop van het monstertje eraf. Rode drab, groene drab. Het diner van die avond gaat — de achterpoten nog natrappend — in een vetvrij papiertje.

Wie beduusd het gelaat afwendt heeft grote kans dat de blik blijft rusten op een vestiging van Ikea of McDonalds. Dit is Hong Kong namelijk. De plaats waar zes miljoen Chinezen samenleven met enkele honderdduizend zakenlieden, bankiers, verzekeraars en scharrelaars uit de rest van de wereld. Een plek waar het gist en broeit, waar onvoorstelbaar veel geld wordt verdiend temidden van de miljoenen die al sjacherend proberen het hoofd boven water te houden.

STRESS

In geen stad ter wereld wordt zoveel stress opgebouwd als in Hong Kong, zo wees een Amerikaans onderzoek vorige maand uit. Waarbij het voorbehoud werd gemaakt dat Beiroet, als er flink werd geschoten, misschien nog net iets erger is. Een paradijs voor psychiaters. Eén van hen, dr. William Green verklaart het verschijnsel met: "Hong Kong drijft op hebzucht".

Nergens ter wereld springen zoveel mensen gillend van ellende uit de ramen van hun benauwde hoogbouw- appartementjes als in Hong Kong. Nergens ter wereld wordt zoveel gebouwd, zoveel afgebroken. De cultuur van Hong Kong bestaat uit drilboren, sloopapparatuur, cementmolens, walk men, Rolls Royces en Jaguars. En die padden natuurlijk, de boeddhistische tempels, het hondevlees (herken dat maar eens als je een bordje vol lekkers krijgt voorgeschoteld) en de riksjah's.

Een prima plek voor de wereldburgers die zonder al te veel gezeur een kapitaaltje willen opbouwen. Die de boerenwinkels niet plat lopen. Die niet wakker liggen van het feit dat je in Hong Kong theaters met een kaarslichtje moet zoeken. Die het niet deert dat de bioscopen vrijwel zonder uitzondering films bieden waarbij het bloed van het scherm spat. Dynamiek en dollars, de toverwoorden die appeleren aan de diepste gevoelens van niet al te ingewikkelde persoonlijkheden.

Wan Chai Road, het hart van Hong Kong.

Dan is het toch opvallend dat steeds meer van deze wakkere moneymakers hun heil elders zoeken. Canada, de Verenigde Staten en Australië lokken. Waarom? Het zal niemand verbazen dat de bestuurders van Hong Kong daar een zeer genuanceerde visie op hebben. Het duurt dan ook bijna een uur voordat de woordvoerder van H.M. vertegenwoordiger in Hong Kong, gouverneur Sir David Wilson, verzucht: "Bij de redenen om te vertrekken speelt onzekerheid over de toekomst een belangrijke rol".

Die woordvoerder Mike Rowse, is een innemend man. Tot de kraag gevuld met mooie Britse humor. Eerlijk lijkt hij ook, als betreft het hommage aan zijn kortstondige loopbaan in de journalistiek. Wel speelt hij met gretigheid 'het spel'. Hij heeft de informatie, is ook niet te bedonderd om het te vertellen, maar dan moet je wel 'het spel' meespelen. Wie scoort kan rekenen op een klaterende lach van Rowse, die op zulke momenten een verbluffende overeenkomst vertoont met Ronnie Corbett. Rowse is speciaal 'vrijgemaakt' om te proberen enig inzicht te krijgen in de hoeveelheid mensen die hun goedbetaalde baan in Hong Kong willen ruilen voor een toekomst elders. Rowse en zijn ploeg ontwierpen formules, deden onderzoek, schreven dikke rapporten, slepen zoals het rechtgeaarde bestuurders betaamt overal de scherpe kantjes vanaf, en moesten desondanks constateren dat de toestand een beetje zorgelijk is. Volgens de officiële cijfers hebben in 1987 53.000 mensen een certificaat van goedgedraag aangevraagd (nodig om toegelaten te worden in een ander land) en deden 46.500 van hen dat met de bedoeling te emigreren. Kinderen hebben geen certificaat nodig.

De overdracht van Hong Kong door Groot- Brittannië aan China in 1997 dreint door de hoofden. De angst voor wat dan mogelijk gaat gebeuren is niet weggenomen door sussende woorden van China's leider Deng Xiao Ping. Die zegde toe dat de 'status' van Hong Kong zo goed mogelijk tot tenminste 2047 ongemoeid zal worden gelaten. De status van kapitalistische speeltuin, van economische vrijhandelszône.

Je hebt geen zakcalculator nodig om uit te rekenen dat de 84-jarige Deng in 2047 143 jaar oud is. Normaal gesproken mag je verwachten dat de oude baas dat niet haalt. Sterker nog, het is maar zeer de vraag of de — voor Chinese begrippen pragmatisch ingestelde — Deng zelf in 1997 bij de feestelijkheden aanwezig zal zijn. En dan? Zullen de leiders die zijn erfenis moeten beheren er net zo over denken? Of komt er weer een aanvoerder die denkt in termen van 'een grote stap voorwaarts', die miljoenen Chinezen de hongerdood heeft doen sterven (en in één jaar tijd 1 miljoen Chinezen de grens naar Hong Kong heeft doen passeren).

Voor Hong Kong, waar 95 procent van de bevolking uit China afkomstig is, zijn dit bange vragen. Ze zijn niet voor niets hun vaderland ontvlucht. En ondanks het feit dat velen van hen er qua levensomstandigheden niet drastisch op vooruit zijn gegaan, bevalt het leven in Hong Kong. De Chinezen die veel geld hebben verdiend in Hong Kong, veelal afkomstig uit Sjanghai, zijn vervuld van haat en angst voor het bewind in Peking.

VEILIGHEID

Hoe diep het wantrouwen tegen de Chinese machthebbers is geworteld blijkt min of meer uit de cijfers. Naar schatting zijn er ongeveer tienduizend fabrieken in Zuid-China die 'draaien op Hong Kong'. Zeker één miljoen Chinezen hebben in die fabrieken werk gevonden. Grofweg worden voor veel produkten in Hong Kong het onderzoek en de ontwikkeling gedaan waarna de productie aan de goedkope — want niet gehinderd door veiligheidseisen van betekenis — fabriekjes in China wordt overgelaten. Die weten dus vaak niet goed wat ze maken. Niettemin wordt deze symbiose, vooral in Hong Kong, als uiterst bevredigend ervaren.

Je zou dus zeggen dat Peking er alle baat bij heeft niet te veel te knoeien aan deze verstandhouding. Als de investeringen in Hong Kong uitblijven en de know how weglekt betekent dat een forse aderlating voor de Chinese economie. Maar in Hong Kong lopen nogal wat mensen rond die weinig hoop hebben op een pragmatische benadering vanuit China. 'Het is maar net hoe de wind waait tegen die tijd'.

Dat het vertrouwen niet geheel is geweken blijkt wel uit het feit dat er nog altijd fors wordt geïnvesteerd in Hong Kong. Overal wordt gebouwd. Met de karakteristieke steigers van bamboehout wordt de ene wolkenkrabber na de andere opgetrokken. Veelal duizelingwekkend hoge, zeer futuristische gebouwen temidden van de hutjes en golfplaatjes. In laatstgenoemde onderkomens huizen de Hong Kong- Chinezen die geen deel uitmaken van het 'snelle geld-circuit'.

EMIGRATIE

De spaarzame boekenwinkels in Hong Kong bieden vooral magazines die handelen over computers en auto's. Prominent aanwezig zijn ook speciale uitgaven van de Canadese, Amerikaanse en Australische immigratie- diensten waarin de voorwaarden en voordelen voor en van emigratie nauwkeurig worden omschreven.

Er is zelfs een nieuw blad opgericht in Hong Kong. 'de Emigrant'. Op de omslag prijkt deze maand een foto van een Chinese moeder en dochter in een grote tuin in Toronto. Het kind betast een boomp e of het nog nooit een groen blad heeft gezien — wat gezien het feit, dat het wurm in Hong Kong is geboren ook best waar kan zijn.

Het zijn de troefkaarten van de emigratielanden. Ruimte, plekken waar je geen drilboren hoort, scholen, natuur, een groot huis, een heuse tuin, min of meer zuivere lucht. Het blad volgt een aantal geëmigreerden op de voet. Louise Wong bijvoorbeeld, de vrouw op de omslag. De hele familie was na aankomst in Toronto ongeveer een maand lang verkouden geweest. Maar nu ging het een stuk beter, zo laat Louise weten, "we gaan het hier in Toronto net zo goed krijgen als in Hong Kong".

De overgang was niet zo groot als misschien lijkt. Ook in Toronto zijn Chinese wijken ('Chinatowns') en Chinese winkelcentra. De echtelieden Wong hadden binnen twee maanden beiden werk. Ze betrokken een huis ('vier keer zo groot als in Hong Kong'), kochten nieuw meubilair en een auto. De kinderen werden vlot op ('hele goede') scholen en dagverblijven ondergebracht. Het zijn verhalen als deze, 'de Emigrant' verschijnt in zowel het Engels als in het Chinees, die vele twijfelaars in Hong Kong over de streep zullen halen.

Zie daar een verhaal over Hong Kong- studenten in Los Angeles ("We zijn dol op Mexicaans eten"), Hong Kong- families in de Bronx ("We zijn al helemaal gewend") en families in Australië ("Het is mooi wonen in Sydney en Melbourne"). Ondanks dat zegt de hoofdredactie van het blad geen oordeel te hebben over emigratie: "Onze opzet is het aanbieden van informatie zodat mensen hun eigen keuze kunnen maken".

Zie dat het blad ligt ingeklemd tussen Chinese kranten en tijdschriften waarin Deng Xiao Ping steevast wordt afgebeeld als een onbetrouwbare volksmenner en je mag aannemen dat zelfs de onverwoestbare Mike Rowse de toekomst somber inziet.

DRAMATISCH

Rowse: "Ik heb hier vorige week een huis gekocht voor een miljoen gulden. Beantwoord dat de vraag, hahaha. Heb ik de miskoop van m'n leven gedaan of zit ik op een goudmijn? Ik weet het niet. Neen, de situatie is zorgelijk, maar niet dramatisch. Er is geen twijfel over dat we veel mensen kwijt raken die we graag hadden willen houden, maar je kunt niet spreken van een 'braindrain'. Het zijn in hoofdzaak de goed- opgeleide profs in loondienst, die vertrekken. Die zijn over het algemeen natuurlijk welkom in andere landen. Topmanagers verliezen we nauwelijks. Die verdienen hier veel te veel geld en hebben meestal al vóor een vluchtweg gezorgd".

Rowse doet zijn best een ondoorgrondelijk gezicht te trekken als hij zegt. "Landen als Canada, de Verenigde Staten en Australië hebben hun toelatingsbeleid zo aangepast dat inwoners van Hong Kong daar prachtig inpassen. Dat is natuurlijk volstrekt integer gebeurd, da's duidelijk, hahahaha. Terwijl ons systeem in Hong Kong soms lijkt te zijn ontworpen om prima emigranten op te leiden".

"Kijk eens, we vinden het niet erg dat andere landen aan Hong Kong trekken, maar het moet natuurlijk wel gentleman-like gebeuren. We hebben hier ook wel toestanden gehad dat regerings- vertegenwoordigers uit die landen hier kwamen vertellen hoe logisch ze het vonden dat iedereen die wat in z'n mars heeft zo snel mogelijk Hong Kong wil verlaten. Dat vinden we dus niet gentleman-like".

Rowse vervolgt: "Het curieuze is dat we hier in Hong Kong in een enorme economische 'boom' zitten. In '86 was de groei 11 procent, vorig jaar 13 procent. Dit jaar is de groei gezakt naar 6 procent. Is er één land in Europa waar de economie jaarlijks met zes procent groeit? Ik dacht het niet. Het vervelende is dus dat we hier op het moment een beetje om mensen verlegen zitten".

Het was een van de 'pijnpuntjes' die gouverneur Wilson vorige maand tijdens 'Hong Kong- prinsjesdag' aanroerde. In zijn jaarlijkse toespraak tot de wetgevende raad legde hij plannen voor om potentiële emigranten vast te houden. Plannen voor een beter milieu en betere scholen staan daarbij centraal. Hong Kong moet een aantrekkelijker plaats worden om te leven.

Daar zal Hong Kong aan moeten wennen. Een gesprekje in de Hong Kong-bank met twee scherpe employées toont de lokale cultuur in de notedop. Op de vraag of ze het ermee eens zijn dat er meer aandacht voor het milieu in Hong Kong moet komen, dat er betere huizen gebouwd moeten worden, dat er meer en betere scholen komen, reageren ze als met stomheid geslagen: "Ja maar natuurlijk, wat dacht je dan? Dat moet toch zeker allemaal gefinancierd worden, daar zit business in".

Ook aan de dames van de bank de onvermijdelijke vraag wat 1997 voor hen betekent: "Tsja, het is een vast gespreksonderwerp bij ieder avondje, bij etentjes. Je hoort inderdaad wel van mensen die van plan zijn te emigreren. Ik heb ook wel gehoord van bedri ven die speciale programma's hebben opgesteld om managers een paar jaar in het buitenland te stationeren. De bedoeling is dan dat die managers in het buitenland een tweede paspoort bemachtigen om eventueel snel de benen te kunnen nemen".

Neen, bij de Hong Kong-bank bestaan dergelijke programma's niet, zo verzekert het tweetal: "Onze president-directeur heeft onlangs nog gesproken met de Chinese minister van Buitenlandse Zaken en die heeft hem gezworen dat de status-quo van Hong Kong in grote lijnen hetzelfde zal blijven". Zo gaat dat in Hong Kong, daar regelt de bankdirecteur direct met Peking de politieke toekomst.

MEGAFOON

In Kowloon, aan de overkant van Hong Kong-eiland, zit een broze Chinese man te spelen op een mondharmonica die op onverklaarbare wijze door een megafoon wordt versterkt. Een bekend Schots lied, dat voor de Nederlandse voetbal- liefhebbers echter altijd zal blijven klinken als 'Nederland oh Nederland, jij bent een kampioen'. Het publiek dat voorbij loopt heeft het te druk met de jacht op goedkope filmcamera's en video- recorders.

Ze merken ook het oude vrouwtje niet op dat op de volgende straathoek moedeloos aan een eensnarig instrument zit te plukken — vocaal omlijst met een gekerm en gejammer dat eerder van doen lijkt te hebben met doodsnood dan met Chinese artistieke hoogstandjes. Tussendoor krioelen de Chinese mannetjes en vrouwtjes met hun karretjes vol rommel. Altijd een deken binnen handbereik, voor als de politie komt. Deze mensen lijken nog goed af in vergelijking tot de Chinezen die onder kranten liggen te slapen of moedeloos de hand ophouden langs de kant van de weg.

Volgens schattingen komen dagelijks tientallen Chinezen illegaal naar Hong Kong. Zij hebben daar vaak familie, komen makkelijk aan een baan. Dit in tegenstelling tot de officiële immigranten uit China. Ieder jaar komen er 27.000. Wie daarvoor in aanmerking komen wordt bepaald in Peking. Met enige verbazing wordt de 'oogst' jaarlijks bekeken. Niemand begrijpt welke criteria Peking daarbij hanteert.

TEGENWICHT

Het klinkt dan ook weinig overtuigend als Rowse herinnert aan die 27.000 Chinezen elk jaar. Alsof die tegenwicht kunnen vormen tegen de uittocht van middenkader. Rowse, onverwoestbaar: "Zeker hebben we er zorgen over dat we ervaring gaan missen, dat we een deel van ons 'middle-management' kwijtraken. Maar er wordt wel eens vergeten dat er ook ieder jaar weer mensen Hong Kong binnen komen. Het is nog steeds een gebied dat grote aantrekkingskracht uitoefent. Hoeveel weten we niet precies, maar we weten dat ze er zijn. Bovendien zijn er nogal wat spijtoptanten. Mensen die naar Canada emigreren en na een tijdje genoeg krijgen van het sneeuwruimen, hahaha. Officiële cijfers spreken van zo'n tien procent, wij denken dat het zeventien procent is en nog meer zal worden".

"Bovendien", gaat Rowse verder "is er natuurli k altijd een soort natuurlijke uitstroom geweest, ook toen er nog geen sprake was van overdracht aan China. Mensen die domweg vertrokken omdat ze meenden daar beter van te kunnen worden. Wij schatten dat dat ongeveer 20.000 mensen per jaar zijn. En dan — al hebben we ook daar geen cijfers van — hebben sommige bedrijven een 'staff rotation system' ingevoerd. Hoger personeel wordt een paar jaar naar het buitenland gestuurd om een tweede paspoort te krijgen en komt dan weer terug. Je ziet, geen enkele reden om in Nederland verhalen te gaan schrijven over een Exodus uit Hong Kong, hahaha, niet doen hoor".

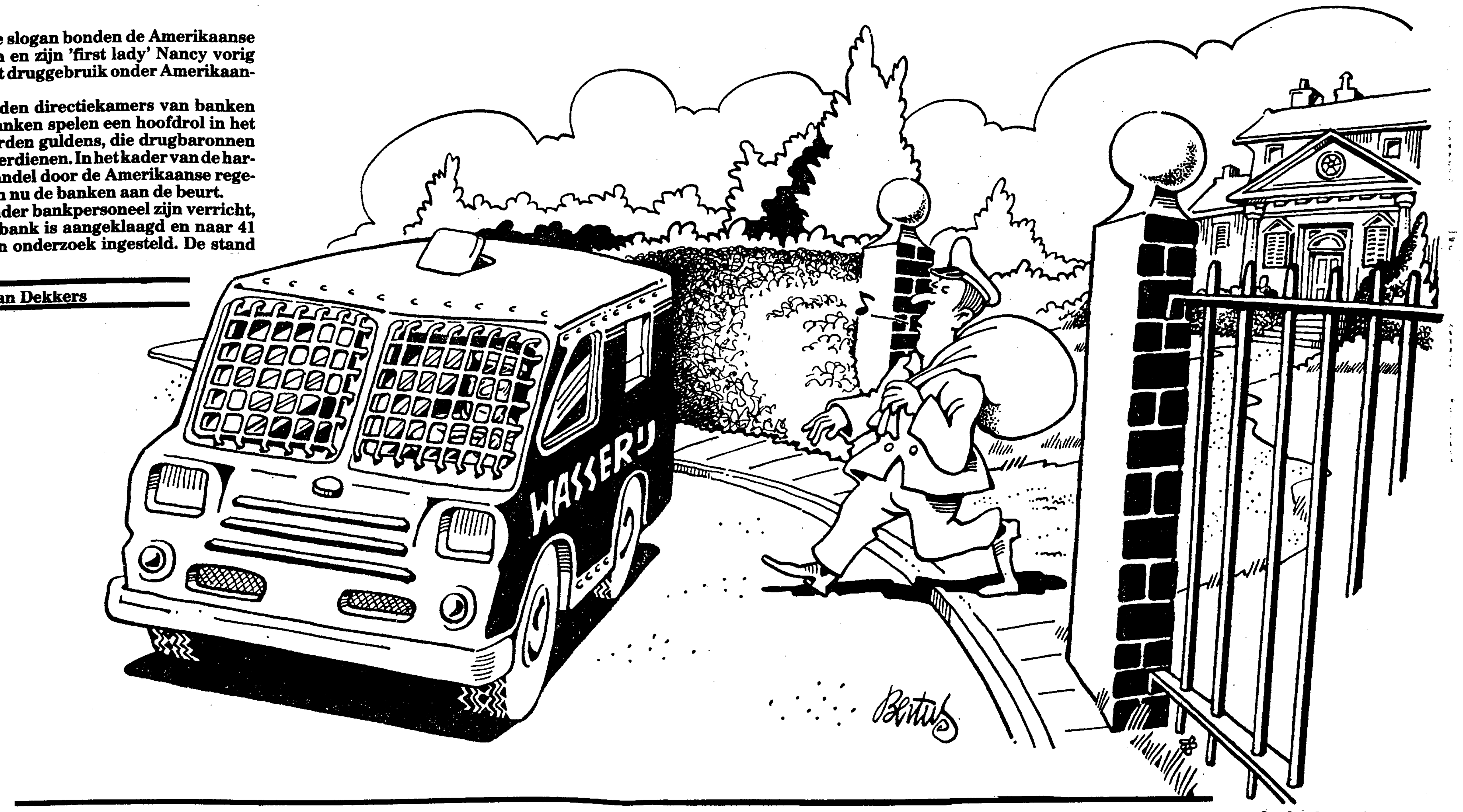
"In Hong Kong kun je in lompen geboren worden, miljonair worden en nog tijd genoeg over houden om ervan te genieten. Dat is de magie van deze plek. En die magie is er nog steeds. Geloof me, dit kan de stad van de 21ste eeuw worden... of een hel natuurlijk".

Aberdeen, een schilderachtige haven aan de zuidkant van Hong Kong-eiland. Tegen de achtergrond van weinig aanlokkelijke woonflats wonen hier duizenden mensen op bootjes in de haven. Een paradijs voor ratten, zo groot als schoothondjes, vooral aangetrokken door de centrale keuken van de befaamde 'drijvende restaurants'.

VS jaagt op banken die hoofdrol spelen in 'witten' van cocaïne-miljarden

'JUST SAY NO'. Met die slogan bonden de Amerikaanse president Ronald Reagan en zijn 'first lady' Nancy vorig jaar de strijd aan tegen het druggebruik onder Amerikaanse jongeren.
Een leus die in honderden directiekamers van banken niet zo misstaan. Want banken spelen een hoofdrol in het 'witten' van de vele miljarden guldens, die drugbaronnen jaarlijks met hun handel verdienen. In het kader van de harde aanpak van de drughandel door de Amerikaanse regering zijn na de handelaren nu de banken aan de beurt.
De eerste arrestaties onder bankpersoneel zijn verricht, de eerste internationale bank is aangeklaagd en naar 41 andere banken wordt een onderzoek ingesteld. De stand van zaken.

door Pieter-Jan Dekkers

Verslaafd aan drugsdollars

Colombia is een land van grote tegenstellingen. Met pakweg twintigduizend moorden per jaar is het land het meest gewelddadige van Latijnsamerika. Linkse guerrilla's, rechtse doodseskaders, gewone criminelen en drughandelaren doden er naar hartelust op los.

Tegelijkertijd groeit de Colombiaanse economie in een ongekend tempo. Bij een naar Latijns- Amerikaanse begrippen geringe inflatie van 22 procent groeit de economie met gemiddeld vijf procent per jaar. Er wordt voor mil arden geïnvesteerd in grond en onroerend goed. De banken schieten als paddestoelen uit de grond en er is geen creditcard te bedenken, waarmee je in Bogota geen betalingen kunt verrichten.

Tegelijkertijd worstelt het land met een enorme buitenlandse schuld en blaast de regering driftig haar partij mee in het orkest van arme landen, die zeggen hun schulden niet meer te kunnen betalen.

Dat leidt dan tot de merkwaardige tegenstelling, dat ontwikkelingsgeld nodig is om in Colombia kleine bedrijfjes op te zetten, terwijl het land baadt in miljarden dollars. Drugsdollars, wel te verstaan. Bogota de hoofdstad van een ontwikkelingsland?

'WITWASSERIJ'

Dat de drugbaronnen in de steden Medellin en Cali een groot deel van hun jaarlijkse inkomsten van vijf miljard dollar (ƒ.10 miljard) nu haast openlijk in eigen land beleggen komt vooral, omdat de 'witwasserij' Panama zo goed als gesloten is.

Tot voor kort kon je zonder problemen een zak met een miljoen dollar bij een van de vele Panamese banken deponeren, zonder dat iemand zich ook maar afvroeg waar dat geld vandaan kwam. Sinds de Amerikaanse justitie Panama's sterke man generaal Manuel Noriega aanklaagde vanwege diens rol in de internationale drugsmokkel en de daarop volgende onlusten, gaat het bergafwaarts met Panama als financieel centrum van Latijns-Amerika.

Sinds Panama in 1948 een vrijhandelszone opende was het een centrum van doorvoer geworden voor andere Latijns-Amerikaanse landen. En omdat de regering het belastingvrij registreren van schepen invoerde werd het land tevens de grootste 'varende' natie ter wereld.

De Panamese leiders hebben de centrale ligging langs het Kanaal ook uitgebuit, door het oprichten van vennootschappen voor buitenlanders gemakkelijk te maken. Zo kun je er binnen 24 uur en met slechts 450 dollar op zak een BV oprichten. Om die aan te houden betaal je jaarlijks slechts 600 dollar aan de autoriteiten en je kunt ongestoord je gang gaan.

BANKGEHEIM

Je hoeft om die BV aan te houden nimmer naar Panama te reizen, geen vergaderingen te beleggen en geen boekhouding aan te leggen. Dat Panama tot voor kort ruim 150.000 BV's telde wekt dan ook geen verwondering. Ter vergelijking: in erkende belasting- paradijzen als de Bahama's en de Kaaiman Eilanden staan hooguit 60.000 BV's geregistreerd.

Op bankgebied was Panama tot 1970 nog een achtergebleven gebied. Maar èn de toevloed van (buitenlandse) BV's èn de groeiende doorvoerhandel ten behoeve van de Latijns-Amerikaanse dictators, noopten de Panamese leiders in 1970 tot ingrijpen.

Er kwam een bankwet, die het buitenlandse banken mogelijk maakte zich in Panama te vestigen zonder dat hun transacties onderworpen waren aan de Panamese fiscus. Elke buitenlandse transactie was belastingvrij! Bovendien stak Panama Zwitserland naar de kroon met de bepaling dat bij alle buitenlandse financiële transacties geheimhouding verzekerd was.

Het gevolg: meer dan honderd buitenlandse banken, die in 1982 ruim zeventig miljard gulden beheerden. Waaronder ook de Nederlandse ABN, die we later nog zullen tegenkomen als mogelijke verdachte in het witwassen van druggeld.

Uit de verhoren voor de subcommissie van de Amerikaanse Senaat die jacht maakt op druggelden, blijkt hoe dat in z'n werk ging. Een Panamese getuige: "Tot 1984 accepteerden de banken de aangeboden miljoenen. Niemand vroeg waar dat vandaan kwam, niemand klaagde. Een man kwam eens een bank binnen met een zak met een miljoen dollar. Of de bank het even wou natellen en op een rekening wilde storten". Dat wilde de bank wel.

ARGUSOGEN

Er werd in 'die goeie ouwe tijd' maandelijks zo'n tweehonderd miljoen dollar voor alleen al de drugbaronnen van Medellin en Cali witgewassen. Waar de Amerikaanse autoriteiten nu proberen achter te komen is of de banken wisten dat ze als 'wasserette' werden gebruikt.

Het eerste 'slachtoffer' van die Amerikaanse onderzoeksdrift is de internationale, in Luxemburg gevestigde Bank of Credit and Commerce International (BCCI).

De BCCI is niet de eerste de beste. De bank staat nummer zeven op de top-tien van de grootste internationale banken. In 1972 gestart met één kapitaal van slechts 2,5 miljoen dollar is de bank uitgegroeid tot een financieel imperium met een kapitaal van ruim 40 miljard gulden, 14.000 man personeel en 400 filialen in 70 landen. Met als belangrijkste reputatie: de snelst groeiende bank ter wereld, waar alles kan.

...De voormalige sterke leider van Panama generaal Manuel Noriega...

Er zijn thans 51 aandeelhouders, vooral leden van de koninklijke families van Saudia-rabië, Kuwayt, Bahrein en de Verenigde Arabische Emiraten.

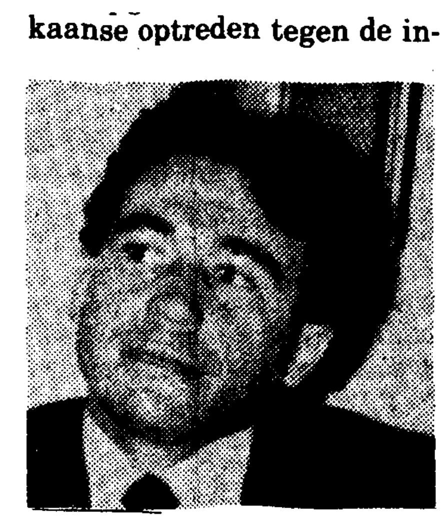
Het bedrag dat de bank bewust zou hebben gewit is vergeleken met de totale omzet een 'peanut': slechts 32 miljoen dollar. Desalniettemin volgt de financiële wereld met argusogen de afloop. Tegen 85 personen heeft de Amerikaanse justitie al een arrestatiebevel uitgevaardigd. Pikant detail: een belangrijke klant van het BCCI- filiaal in Panama Stad was generaal Manuel Noriega.

GELDKOERIERS

Maar hoe groot is nu eigenlijk het risico voor andere banken om net als de BCCI tegen de lamp te lopen? Wordt de BCCI-zaak een keerpunt in de strijd tegen de witwas- praktijken? Kan William von Raab, het hoofd van de Amerikaanse douane, zijn bewering waar maken dat bij internationale banken "het smeergeld de rente- opbrengsten overtreft"?

Tot voor kort legden de VS in het drugbeleid de nadruk op het aanpakken van dealers en gebruikers, maar sinds enige tijd is het accent verlegd naar het achterhalen van drugdollars. Zo stelden de Amerikanen de Zwitserse regering voor de keus: hen inzage geven in de boeken van de in de VS gevestigde Zwitserse banken — het gedeeltelijk opheffen van door de Zwitsers zo gekoesterde bankgeheimen dus — of maatregelen van Washington tegen die filialen.

De Zwitsers kozen voor medewerking met de Amerikanen. Zo ook de Italianen, die inmiddels in het kader van de bestrijding van de maffia het bankgeheim al praktisch hebben opgeheven. Het Amerikaanse optreden tegen de in-

...Carlos Lehder Rivas, de meest gewelddadige Colombiaanse drugbaron...

ternationale banken heeft andere banken dus voorlopig nog niet overtuigd. Maar dat kan veranderen als de BCCI straks inderdaad wordt veroordeeld.

In de VS moeten alle kasstortingen bij een Amerikaanse bank van meer dan 10.000 dollar worden gemeld aan de financiële autoriteiten. Dat heeft het witwassen van drugdollars wel bemoeilijkt, maar niet uitgebannen. Er worden nu talloze geldkoeriers ingeschakeld om steeds bedragen van maximaal 9.999 dollar bij reeksen banken te deponeren. En daar kraait geen haan naar.

IN DE GATEN

Een Amerikaans wetsvoorstel alle filialen van buitenlandse banken in de VS ook verplicht te stellen elke geldstorting van 10.000 dollar en meer te melden, is door voormalig president Reagan getekend, ondanks hevig protest van met name Westeuropese regeringen en bankiers.

Er zijn overigens nog genoeg andere methoden om druggeld te witten. Een greep daaruit:
- banken kunnen leningen, hypotheken en andere kredietvormen verstrekken waarvoor een zwartgeld- spaarrekening of onroerend goed in een land 'waar alles mag' garant staat;
- banken kunnen verzekeringen uitbetalen voor ongelukken met miljoenen- schade, die nooit zijn gebeurd; en
- de reisbureaus van banken kunnen honderden reistickets verkopen en weer terugverkopen om geld te witten.

...De Colombiaanse antidrugs-eenheid bij een in de jungle ontdekt cocaïne- laboratorium met een productie- capaciteit van elf ton cocaïne per maand...

Een veel gebruikte methode is ook bij het importeren van goederen de kosten daarvan fors te overdrijven, bij de centrale bank van het importland vervolgens plaatselijk geld omwisselen voor buitenlandse deviezen en die tenslotte op de buitenlandse rekening van het medeplichtige exportbedrijf storten.

Bankdirecteuren gaan ervan uit dat ze zich niet hoeven te verdiepen in de activiteiten waarmee gestorte kapitalen zijn verdiend. Dat is, zeggen ze, een taak voor politie, belasting- inspectie en andere opsporings- organen.

De mogelijkheden om drugdollars te witten worden overigens kleiner naarmate de bedragen groter zijn. Maar daar hebben bankiers, inventief als ze zijn, wat op gevonden. De stormachtige groei van de aandelenmarkt is, zegt men in financiële kringen, voor een deel het gevolg geweest van miljarden dollars zwart- en druggeld, die via de effecten- beurzen zijn gewit. En als dat teveel in de gaten loopt bedenken banken steeds weer nieuwe kredietvormen voor hun klanten.

Terug naar de actie van de Amerikaanse Senaat. De (geheime) hoorzittingen hebben volgens de verslagen onomwonden aan het licht gebracht dat de Panamese leider Manuel Noriega drugdollars via banken heeft gewit. Daarbij is ook de naam van de Algemene Bank Nederland gevallen.

Ramon Rodriguez, voor zijn arrestatie in de VS 'bankier' voor een Colombiaans drugkartel, vertelde de Senaatscommissie, dat de ABN tot 1983 Noriega's 'favoriete bank' was. Via het ABN-kantoor in Panama Stad maakte Noriega volgens Rodriguez drugdollars over naar Curaçao en Parijs.

Dat de ABN niet behoort tot de 41 banken die de Amerikanen aan een nader onderzoek onderwerpen, komt omdat de autoriteiten geloven dat de ABN niet op de hoogte was van Noriega's praktijken. Bovendien nemen de Amerikanen genoegen met de belofte van de ABN, dat de zaak intern zal worden onderzocht.

Een eerste, vluchtig onderzoek in eigen gelederen heeft volgens een woordvoerder van de ABN niet aangetoond, "dat door de ABN gelden zijn overgemaakt of zijn ontvangen, waarvan de bank in redelijkheid kon vermoeden dat zij afkomstig zouden zijn van ontoelaatbare handelingen".

Een andere reden voor de Amerikaanse autoriteiten om de mogelijke rol van de ABN bij het witwassen van drugdollars niet nader te onderzoeken, is volgens de speciale raadsman van de Senaats- commissie, Jack Blum, de hoeveelheid materiaal uit de hoorzittingen. Het is, zegt hij, onmogelijk dat allemaal te verwerken.

Blum gelooft wel dat de ABN een belangrijk kanaal was zolang de al genoemde Rodriguez de voornaamste connectie van Noriega was. Maar na Rodriguez arrestatie in 1983 is Noriega meer van andere banken gebruik gaan maken. Waarmee de ABN dus vooralsnog schoongewassen is.

Dat het Amerikaanse beleid langzamerhand navolging krijgt moge blijken uit de omvangrijke zwendel met druggeld, die de Zwitsers op het spoor zijn gekomen. Koeriers uit Libanon reisden regelmatig naar Zürich, waar het geld werd gewit door het bij een aantal banken te deponeren of via bankrekeningen tussen postbus- maatschappijen heen en weer te schuiven. In totaal zou op die manier ruim drie miljard gulden zijn gewit.

Omdat drughandelaren niet kunnen opereren zonder medewerking van de financiële instellingen lijkt de door Amerika gekozen weg een succesvol wapen te zijn in de stri d tegen de drughandel.

Dat optreden verdient navolging, zeker ook in Europa. Want de (Zuid) Amerikaanse drughandel krijgt steeds meer belangstelling voor 'de overkant'. Momenteel gebruiken drughandelaren Span e al as springplank naar Europa. Als de onrust in Panama aanhoudt en de investerings- mogelijkheden in Colombia uitgeput raken komen de drugbaronnen uit Medellin en Cali zonder twijfel naar Europa, voorspelt de Amerikaanse drugbestrijdings- dienst in Bogota.

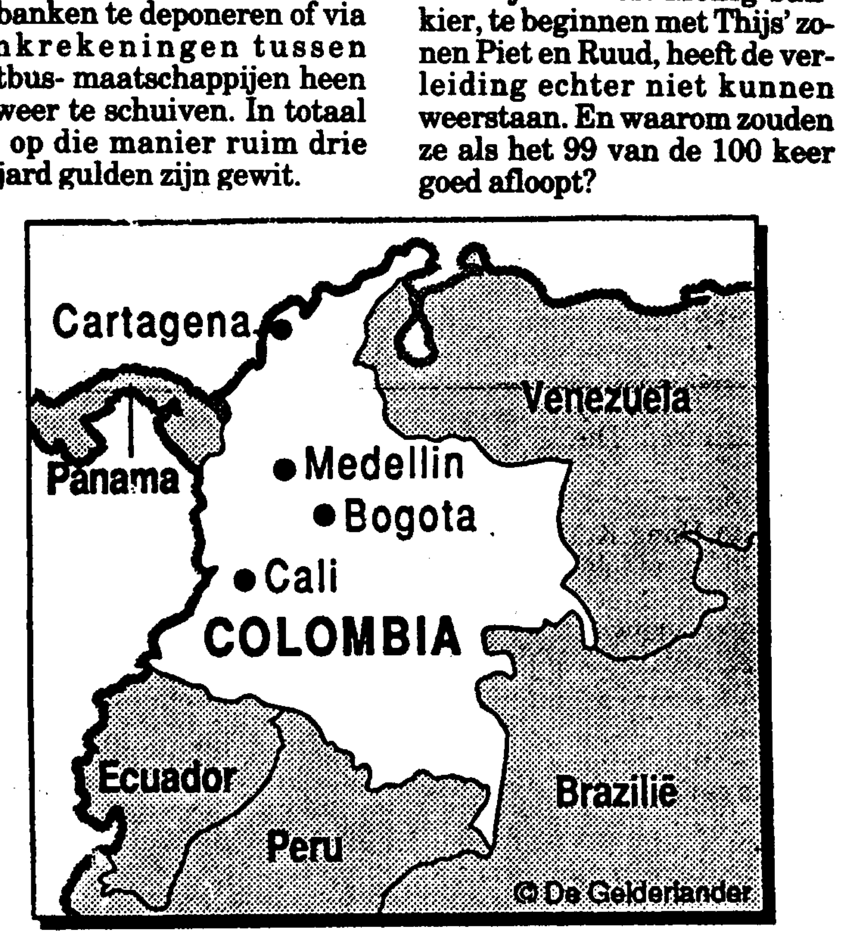
De cocaïneprijs in Europa schommelt nu tussen de 40.000 en 60.000 dollar per kilo. In de VS is dat 'slechts' 16.000 dollar. Er valt in Europa dus heel wat méér te verdienen.

Nu gaat nog slechts 5 tot 10 procent van de totale Colombiaanse cocaïne- export naar Europa. Dat is 20 tot 30 ton per jaar tegen 200 tot 300 ton per jaar naar de VS. Het aanpakken door de VS van de drughandel via de banken is een tweede reden voor handelaren om hun heil in Europa te zoeken, waarschuwen de Amerikanen.

Amerika heeft jaren geleden dat gevaar ernstig onderschat, waardoor de zaak uit de hand gelopen is. Met fatale gevolgen. Europa is dus gewaarschuwd.

Wat de banken betreft moet nog maar worden afgewacht of ze hun 'wit- wasserij' de deur uit willen doen. Zolang de pakkans klein is, tal van landen de ogen sluiten voor twijfelachtige geld- transacties en de 'boete' voor banken die betrapt worden zeer gering is, blijft het een lucratieve zaak.

De oprichter van de vroegere Slavenburg's Bank, Thijs Slavenburg, heeft eens gezegd dat de mooiste bloemen aan de afgrond groeien. 'Afblijven dus', was zijn advies. Menig bankier, te beginnen met Thijs' zonen Piet en Ruud, heeft de verleiding echter niet kunnen weerstaan. En waarom zouden ze als het 99 van de 100 keer goed afloopt?

Duiken naar de Rem 3

— door Danny Verbaan —

DE LEDEN VAN duikvereniging Sirene in Nederland nemen aan dat het door hen als 'Rem 3' aangeduide schip tijdens een gevecht in de Tweede Wereldoorlog is gezonken.

Op twintig meter diepte is de roestige loop van het luchtdoelkanon nog steeds dreigend omhoog gericht. Een kist munitie staat geopend op het dek.

Bovendien is het achterschip weggeslagen: het ligt zo'n zestig meter verderop. "Dat moet wel door een explosie zijn geweest", zegt Paul de Keijzer, lid van de archeologische werkgroep van de duikvereniging.

De Rem 3 maakte deel uit van de Duitse oorlogsvloot en deed dienst als patrouillevaartuig. De bemanning hield vissers- schepen in de gaten, voer langs de kust en maakte melding van overkomende geallieerde vliegtuigen.

Zo'n tien jaar geleden vonden de amateur- duikers van Sirene het wrak op ongeveer elf mijl uit de kust. Ze besloten het uitgebreid te onderzoeken, omdat er, aldus voorzitter Herman Schoute, nog door niemand 'op was gedoken'.

De vondsten die in de loop der jaren zijn gedaan worden vanaf 29 januari geëxposeerd in het Zeebiologisch Museum.

'Rem 3' is slechts een door Sirene verzonnen benaming. Zo gekozen omdat de restanten in de buurt liggen van het voormalige Rem-eiland; het was het derde wrak dat de duikers op één dag ontdekten.

Ondanks al het onderzoek, zijn de amateur-duikers er nog steeds niet achter gekomen hoe het vaartuig in werkelijkheid heette. Het enige dat ze weten is dat het schip omstreeks 1930 gebouwd werd als vistrawler. In de oorlogsjaren zal het door de Duitse bezetter geconfisceerd zijn.

Als opvallende kenmerken worden de vier schuine, evenwijdige lijnen genoemd die zich aan beide zijden van de romp, vlak achter de boeg bevinden. Ze dienden als stootranden, om beschadigingen te voorkomen. Schoute: "Misschien zijn er nog wel vissers die op dit schip gevaren hebben".

De duikvereniging bestaat vijftien jaar en telt vijftig á zestig leden. Voor de tochten over de Noordzee wordt gebruik gemaakt van de zeventig jaar oude botter 'Zeeschuimer'.

Een van de schepen die geregeld worden bekeken is de Oude Delft, in 1797 voor de kust van Scheveningen vergaan met 180 Nederlandse soldaten en vijf Engelsen aan boord. Het vaartuig was kort daarvoor in beslag genomen door de Engelsen. "Ze hebben hem op sleeptouw genomen, hij heeft tien voet water gemaakt, waarna er nog een storm overheen is gekomen", weet Schoute. "Het had zesenvijftig kanonnen aan boord".

MARINE

Moeilijkheid bij het duiken in de Noordzee is de sterke stroming. Slechts gedurende een uur is die zodanig dat de duikers naar beneden kunnen. Pas zes uur later doet die situatie zich weer voor. Bij de Rem 3 is het zicht doorgaans twee á vier meter.

Tijdens hun tochten stuitten de leden van Sirena op tal van voorwerpen. Een wapenrek, een complete mitrailleur, de restanten van een laars van een militair, een mes, twee grote hulzen van kogels, een patrijspoort.

Ook werd allerlei serviesgoed vanuit de Rem 3 mee naar de oppervlakte genomen. Om (nog) onverklaarbare redenen zijn sommige porceleinen stukken voorzien van het embleem van de Koninklijke Marine: het anker met een kroon er boven. Er werden geen stoffelijke resten van opvarenden gevonden.

• *Enkele leden van Sirene aan boord van 'hun' schip. Vlnr: Schoute, De Keijzer, Willem Schouwenaars (de beheerder van het schip) en Mees van der Kraats.*

Veel materiaal moest eerst worden ontdaan van roest en aangroeisels, voordat duidelijk werd wat voor voorwerp men nu eigenlijk had ontdekt. Zo was een kompas — het pronkstuk van alle vondsten — aanvankelijk een nauwelijks thuis te brengen, vormeloze klont. Door toedoen van de leden van de vereniging kreeg hij langzaam maar zeker zijn oude vormen weer terug. Er bleek een minuscuul adelaartje met hakenkruis op te staan.

Het getroffen patrouillevaartuig dient nog slechts als beziens- waardigheid bij onderzeese duiktripjes. "De informatie die we uit het wrak konden krijgen, hebben we", aldus De Keijzer. "Daarom is het nu voor ons eigenlijk een afgesloten geheel".
(Uit het Haagsche Courant).

Psycho-sociale gevolgen onderzoek van kanker in het gezicht

Die andere pijn zal nooit meer wijken

De chirurg was nog zo te spreken over de aangebrachte prothese. De voortwoekerende kanker was tot stilstand gebracht en het gelaat zag er weer heel redelijk uit.

Gezond en wel werd de patient huiswaarts gestuurd om nooit, nooit meer buiten te komen. Bang als hij was nagestaard te worden. Bang ook voor smakeloze opmerkingen als 'het carnaval is al voorbij', die hij ongetwijfeld naar zijn hoofd zou krijgen. De pijn van de wond was voorbij, maar die andere pijn van het gehavende gezicht, nee die zou nooit meer wijken.

Het voorbeeld komt van drs. J.M. van Doorne. Sinds 1983 verdiept hij zich in de psycosociale gevolgen van de aangezichtsdefecten voor kanker. Van Doorne is maxillo faciaal prothetist aan de vakgroep bijzondere tandheelkunde aan de rijksuniversiteit van Utrecht. Hij is de man die ervoor zorgt dat mensen een gezichtsprothese krijgen, soms een oogkas, een compeet nieuwe kaak, een oor, een neus. Hij legde zijn bevindingen van de afgelopen jaren vast in een proefschrift 'Op het eerste gezicht'. Waarop hij hoopt te promoveren.

..Drs. Van Doorn in de gloednieuwe ruimte van 'bijzondere tandheelkunde' van het universiteitscòmplex in Utrecht...'ik neem er de tijd voor'...

'SOFT GEDOE'

Toen ik met het onderzoek begon zes jaar geleden, zeiden vele collega's 'wat is dat voor een soft gedoe'? Wat moet je nou met die psycho-sociale kant? De medische wereld was nog heel erg afgestemd op het technische aspect. Als de operatie maar geslaagd was. In de loop der jaren is er een kentering gekomen, de patient is mondiger geworden, maar ook in de medische wereld zelf is er een humanisering te zien. Op dit ogenblik wordt er nog bepaald onvoldoende gedaan aan begeleiding van de patienten en hun directe omgeving, maar er zit een kentering in".

De onderzoeker heeft geen proefschrift geschreven vol duizelingwekkend cijfermateriaal. Hem, was het meer begonnen om een weergave van de gevoelens aan beide zijden van het 'defect', zoals hij het meermalen uitdrukt.

Van Doorne heeft talloze gesprekken gevoerd met patienten, hoe zwaar ze soms ook waren. Over hun angsten, hun verbittering, hun diverse fases in het taaie verwerkingsproces.

Wat blijft er van je over als je te horen krijgt dat een verwijdering van een deel van het gezicht de kanker kan remmen? Maar ook trok van Doorne de doorgewinterde specialisten aan hun jasje. Hoe hanteert de geharde dokter de patient en diens soms zwaar aangetsaste gezicht na een ingrijpende ingreep.

"Ik moest constateren dat de behandelaars soms ook hun hoofd afwenden. Ze kunnen dan nog wel de operatie uitvoeren, maar als ze naderhand met de patient moeten doornemen hoe hij moet omgaan met de prothese dan haken ze af. De arts heeft dat ook niet meegekregen in de opleiding. Hij weet vaak niet de patient op zijn gemak te stellen. En meer te zeggen dan 'zullen we dan maar beginnen'.

BELEVING

Van Doorne bemerkte een groot verschil tussen de arts en zijn patient. Enerzijds tracht de arts uit te leggen welk defect is opgetreden en anderzijds is er de patient met de dood in zijn schoenen, die maar een allesoverheersende vraag heeft: is het kanker en hoe ver is het?

"Eigenlijk interesseert het de patient niet in eerste instantie wat er precies met zijn gezicht gebeurt. We merken meestal ook dat ze finaal vergeten wat er in de eerste gesprekken na de diagnose aan de orde is geweest. Alles wordt overheerst door die angst".

Zelf was hij in het verleden tandarts. Hij kwam in het militair hospitaal in Utrecht in aanraking met oorlogsslachtoffers uit Indië, die soms met zware verminkingen in het gezicht waren teruggekeerd. Zo ontwikkelde hij zich van eenling tot lid van een chirurgisch team.

"Werken in het gezicht is voor mensen misschien wel het allermoeilijkste te verwerken. Het is heel intiem. Het is nu eenmaal niet te verbergen. Je kunt vaak nog zo mooi werken met je vervangend materiaal, er blijft toch kleurverschil en het beweegt niet hè".

In Utrecht worden jaarlijks zo'n twintig mensen met kanker aan het gezicht geholpen. Zij zijn, net als de andere tachtig die elders onder het mes moeten, daarna voorgoed patient. Eens per twee jaar bijvoorbeeld moet de prothese worden vervangen of althans worden bijgekleurd, of omwille van de veranderde lichaamskleur of doordat de prothese zelf verkleurt.

In de gesprekken met de patienten stelde Van Doorne vast hoe zwaar het iemand soms valt om weer die gang naar het ziekenhuis te maken. Weer die vraag oproepen of er misschien nog sporen van kanker zijn. Weer die confrontatie met het mankement. "We hebben patienten, die soms vier, vijf jaar wegblijven en dus met een verkleurd gezicht lopen. Maar die nemen dat voor lief ten opzichte van een terugkeer naar het ziekenhuis. Dat moet je respecteren".

AGRESSIEF

Net zo goed als mensen soms behoorlijk agressief gedrag vertonen. In de ogen van de chirurg zijn het dan lastige klanten, maar volgens Van Doorne is het een normale stap in het verwerkingsproces.

In die verwerking krijgt de door kanker getroffen mens met diverse groepen te maken. De harde buitenwacht, altijd bereid tot spitsvondige opmerkingen in het voorbijgaan.

"Helaas dat is zo. Maar daar kan je je tegen wapenen. Nederlanders gapen zo'n patient ook heel graag aan. Daar moet je gewoon rekening mee houden."

De tweede categorie is de familie en kennissenkring. Dat is de moeilijkste barrière in de verwerking. Sommigen blijven van de ene op de andere dag weg. Zomaar omdat ze niet weten om te gaan met de patient en zijn prothese. Anderen maken zich juist extra druk, omgeven de patient met veel zorg en geven hem onvoldoende ruimte."Dat zijn twee verschillende factoren waardoor de patient ontzettend onzeker wordt. Zoiets heeft natuurlijk invloed op de verwerking. Onzekerheid is een heel akelig gegeven.

NIET INTENSIEF

De derde groep is de naaste familie, die altijd pal staat in de begeleiding."Maar", erkent de onderzoeker, "daar is in de begeleiding van medische kant veel te weinig aandacht voor. Je staat als arts de patient te woord en probeert zijn vrouw of haar man er wel bij te betrekken, maar dat gebeurt echt niet zo intensief. Terwijl die juist zo'n belangrijke rol spelen. Die moet weten hoe de wond eruit ziet, hoe de prothese moet worden gebruikt, noem maar op."Maar die naaste hangt er maar bij".

Van Doorne is er op zichzelf geen voorstander van om in het vervolg bij elke operatie een psycholoog op te trommelen. Nee veeleer zal de behandelend arts zijn kennis moeten verbreden. bij de nazorg zal wel een maatschapopelijk werker moeten worden ingeschakeld. Juist om al die zaken die ogenschijnlijk minder belangrijk zijn dan de eigenlijke ingreep, enigzins in goede banen te leiden.

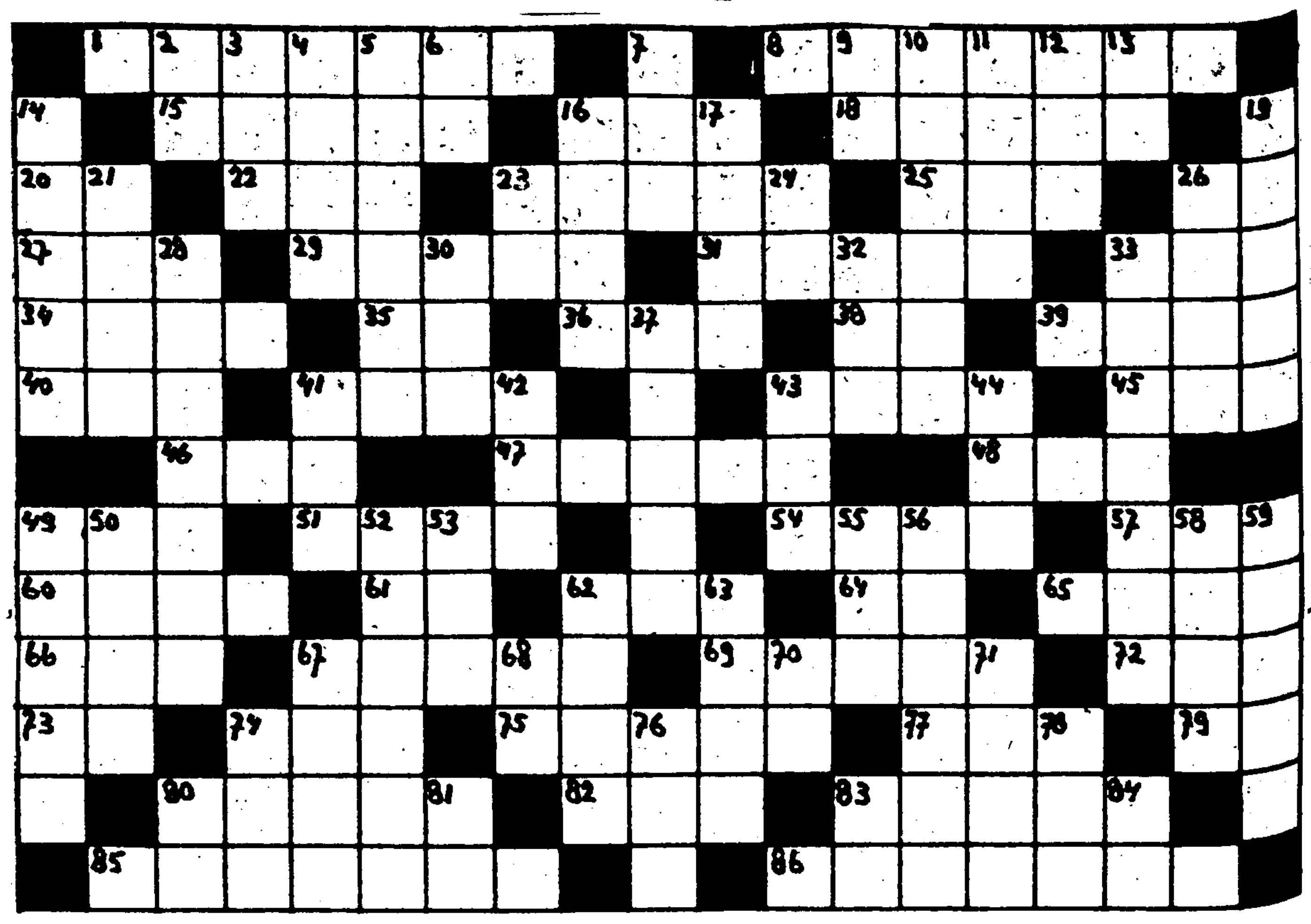
"De arts zal, hoe wazig dat misschien ook klinkt, goed moeten nadenken over zijn eigen dood, zijn eigen invulling van zijn leven. Pas dan kan hij zich inleven in de denkwereld van zijn patient".

PROFIJT

In deze tijd kan zelfs op dit zeer tere vlak een zekere materiele overweging geen kwaad. Van Doorne geeft uit eigen praktijk aan hoe je profijt kunt hebben van een meer persoon lijke benadering.

"Ik zeg tegenwoordig hoe dan ook: ik neem er de tijd voor. En dan declareer ik de uren voor die of die patient. Je krijgt er een patient voor terug die je vertrouwt en die dus gemakkelijker meewerkt aan een technische behandeling. Vroeger kwamen ze als het ware almaar met allerlei kleine klachtjes aan. Waarom? Om aandacht te krijgen. Nu gaan de behandelingen soepeler en daardoor valt de totaalrekening gunstiger uit".

Kruiswoordpuzzel

BUDAPEST — De SU gaf toe dat de Hongaarse communisten- leider Bela Kun in 1938 in Moskou is geëxecuteerd. Er was steeds gezegd dat hij in '39 in de gevangenis was overleden nadat hij in '38 als Trotskistische agent was veroordeeld.

*****

HORIZONTAAL: 1. Verslag; 8. Zeilwedstrijd; 15. Breekbaar; 16. Kostuum; 18. Gereedschap; 20. Frans lidwoord; 22. Roem; 23. Verzekeringsbewijs; 25. Bron; 26. Muzieknoot; 27. Vreemde munt; 29. Plant; 31. Vogelnet; 33. Kolenemmer; 34. Suikerpalm; 35. Water in Noord Brabant; 36. Schutsluis; 38. Dierengeluid; 39. Hoffeest; 40. Insekt; 41. Naarling; 43. Tijdelijk gebruik; 45. Tennisterm; 46. Drank; 47. Inktvis; 48. Strik; 49. Noorse godheid; 51. Mop; 54. Jong dier; 57. Wereldtaal; 60. Zeggenschap; 61. Bolgewas; 62. Oplosmiddel; 64. Bevel; 65. Staketselfuik; 66. Europeaan; 67. Indische slingerplant; 69. Vertrek; 72. Spinneweb; 73. Oude lengtemaat; 74. aanwijzend voornaamwoord; 75. Aktief koolpoeder; 77. Uitroep; 79. Stoomschip; 80. Hoofddeksel; 82. Serie; 83. Pot; 85. Loochenen; 86. Eventueel.

VERTIKAAL: 2. Gereed; 3. Voorkeur; 4. Aziaat; 5. Zout van oliezuur; 6. Muzieknoot; 7. Ondergang; 9. Landbouwwerktuig; 10. Kledij; 11. Oorlogsgod; 12. Moment; 13. Titanium; 14. Kleurling; 16. Huisdier; 17. Grindberg; 19. Aardappel; 21. Romeinse keizer; 23. Onmeetbaar getal; 24. Muzieknoot; 26. Rij; 28. Verdediging; 30. Withandgibbon; 32. Havenstad; 33. Kashouder; 37. Ternauwernood; 41. Griezelig; 42. Boom; 43. Tam; 44. Getal; 49. Toevluchtsoord; 50. Paar; 52. Paardrijder; 53. Houding; 55. Turkse titel; 57. Vliegende witte mier; 58. Moerassig; 59. Opbrengst; 62. Germaanse god; 63. Egyptische godin; 67. Aanspreektitel; 68. Voorzetsel; 70. Motorraces; 71. Ver; 74. Etmaal; 76. Gebogen been; 78. Mager; 80. Dierengeluid; 81. Voorzetsel; 83. In opdracht; 84. Persoonlijk voornaamwoord.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnares van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Caroline Figaroa,
Palm Beach 27-A,
Aruba

De winnares kan haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe Aruba, Nassaustraat 110 (tot 15.00 uur 's middags).

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk op de envelop pe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

DE GOEDE inzending had er aldus uit moeten zien:

HORIZONTAAL: 1. Paar; 5. Orkanen; 10. Waas; 14. Armoede; 16. Ramadan; 18. Na; 19. Vee; 20. Ets; 22. Pal; 23. Me; 24. SER; 25. Stier; 26. Fem; 28. Aar; 30. Eer; 32. Sap; 34. Aan; 35. Aren; 37. Oord; 40. Nar; 42. Gelal; 43. Noord; 44. Lor; 46. Snit; 48. Goot; 49. Ros; 51. Pik; 53. Ave; 55. Vis; 57. Aal; 59. Malen; 60. Lol; 62. TL; 64. Rib; 66. Ion; 67. Beo; 68. Di; 69. Eenmaal; 72. Rekruut; 74. Rara; 75. Kalkoen; 76. Tros.

VERTIKAAL: 1. Pand; 2. Ara; 3. A.m.; 4. Rover; 5. Ode; 6. Re; 7. Aktie; 8. Er; 9. Nap; 10. Wales; 11. A.d.; 12. Aam; 13. Snel; 15. Eer; 17. Maf; 20. Eten; 21. Sero; 24. Sangria; 27. Mandril; 28. Aa; 29. Krant; 31. Prooi; 33. Pa; 34. Aal; 35. Als; 36. Eli; 38. ONO; 39. Dot; 41. Ras; 45. Op; 47. Taai; 48. Geen; 50. Os; 52. Karma; 54. Vloek; 55. Voort; 56. Ster; 58. Lia; 60. Lek; 61. Bits; 63. Lea; 65. Bak; 67. Ben; 68. Duo; 70. Nr.; 71. La; 72. Re; 73. Ur.

GOD EN MENS STAAN CENTRAAL

Vlaamse hoogleraar Kruithof: christenen missen zelfkritiek

Bij Christendom geen antwoord op aantasting van milieu

BUSSUM — Het christendom is naar zijn aard en wezen niet in staat de aantasting van het milieu te bestrijden omdat het geen werkelijke religieuze houding stimuleert. Deze stelling verdedigde de Vlaamse hoogleraar dr. J. Kruithof maandag te Bussum op een studiedag van de centrale commissie voor het vri zinnig protestantisme.

Volgens de ethicus- filosoof uit Gent hebben gelovigen even hard als ongelovigen deelgenomen aan systematische degradatie van het milieu. "Zij eten kippen die op een wreedaardige manier gekweekt worden, verlustigen zich in dierentuinen vol zwaar gestoorde dieren en zetten vrolijk bloemen, dat zijn door mensen vermoorde planten, in hun vaas".

GELDIGHEID

Als de christelijke boodschap natuurvriendelijk zou zijn, zou het christendom voortgaande natuur- vernietiging hebben bestreden of belet. Kennelijk is dat niet het geval, zo hield Kruithof de vrijzinnigen voor. "Of de christelijke boodschap is niet natuurvriendelijk, of ze is dat wel maar dan heeft ze geen of weinig invloed gehad", aldus de Vlaamse hoogleraar. Hij daagde christenen uit het christelijk erfgoed "tot op het bot te ontleden" en zich de vraag te stellen of dit nog geldigheid bezit.

Christenen missen echter de nodige zelfkritiek, vervolgde Kruithof. Zij blijven ervan uitgaan dat de Bijbel in laatste instantie toch gelijk heeft en dat dit boek een ondubbelzinnig antwoord geeft. Bovendien verkeren veel christenen in de veronderstelling dat de Bijbel oplossingen biedt voor de actuele milieu- problemen omdat hij een boodschap bevat voor alle tijden. Dit laatste getuigt volgens Kruithof van "godsdienstige overmoed".

BEKROMPEN

De Gentse hoogleraar ontwaakt ook bij joden en moslims humanisten en marxisten "absolutistische bekrompen attitudes die achterhaald zijn". Maar de tijden zijn inmiddels zover "dat we geen boodschap hebben aan mensen die voor de duizendste keer het grote gelijk van hun eigen ideologie komen bewijzen".

EGOCENTRISME

De christelijke godsdienst stelt volgens Kruithof alleen God en de mens centraal. "Echte belangstelling voor de buitenmenselijke natuur is er niet. In de Bijbel wordt voortdurend beklemtoond dat God niet met de planten of dieren maar met de mens iets bijzonders voorheeft".

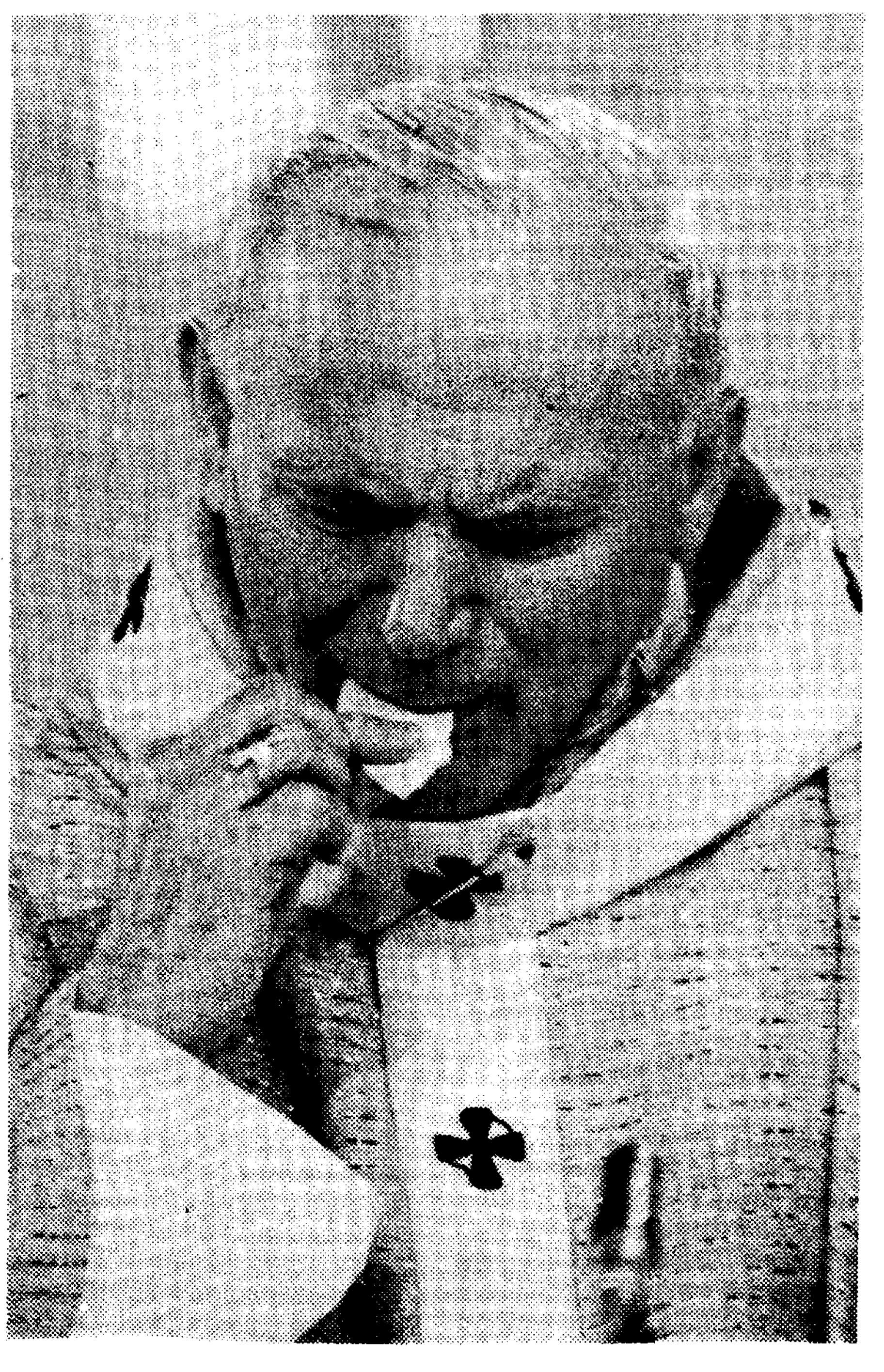
In het christelijk denken neemt de aarde geen zelfstandige plaats in, aldus Kruithof. "Zij ontleent haar goede waarde aan God en haar slechte kenmerken aan de mens". Kruithof pleitte daarentegen voor een zogenaamd egocentrisme, dat de natuur in zichzelf waardevol acht en niet omdat God er waarde aan toekent. "De natuur bevat sacrale kwaliteiten, aldus Kruithof, die dit ook in zijn boek 'De mens aan de grens' heeft betoogd.

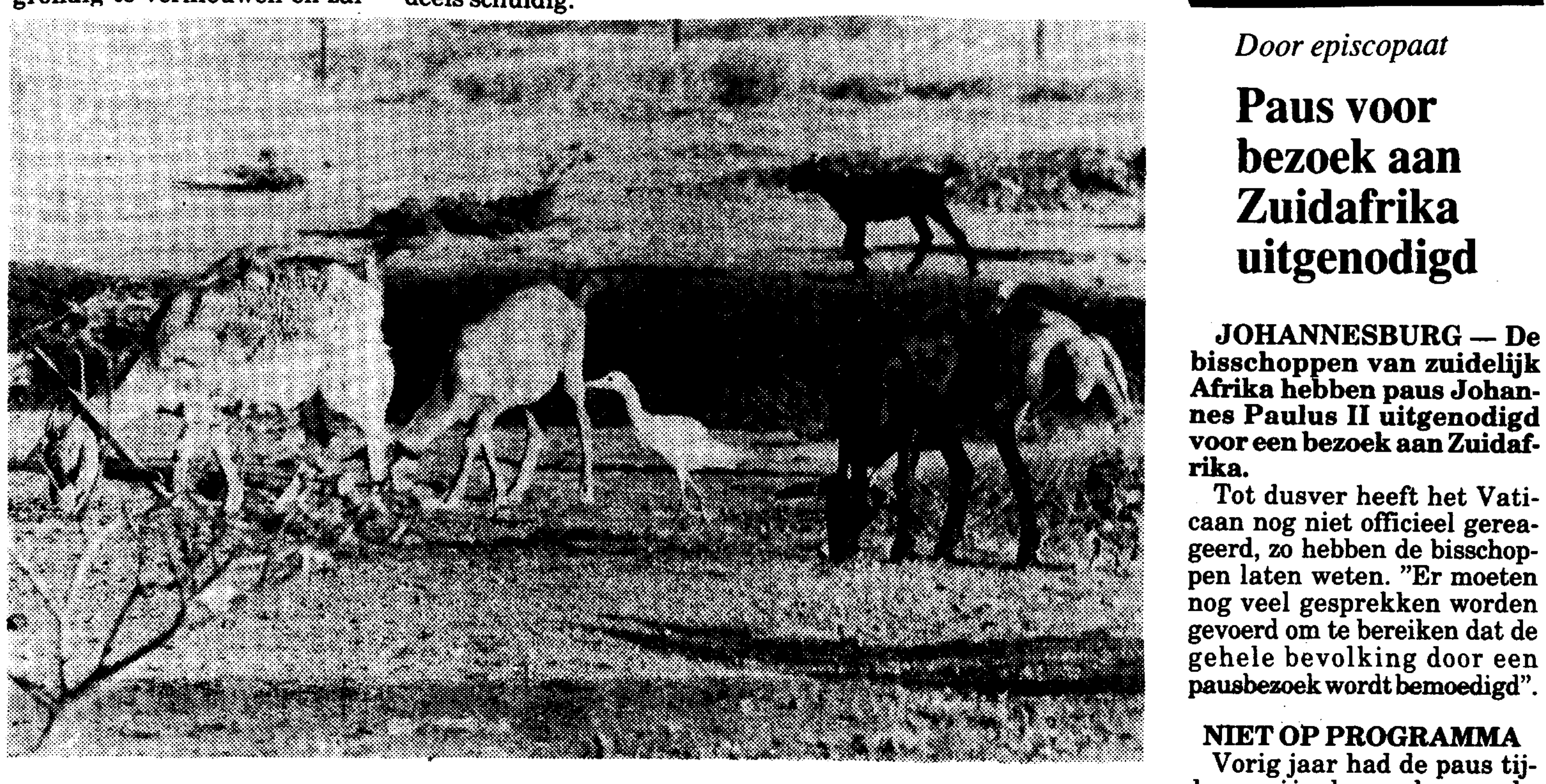
Kruithof hekelde het voorbeeld van Franciscus van Assisi dat in sommige Rooms- katholieke kringen wordt gebruikt "om aan te tonen dat de ware christelijke spiritualiteit natuurvriendelijk is". Het verhaal van deze Middeleeuwse monnik biedt volgens hem geen uitweg. "Met een onrealistisch sentimentalisme en zoeterige praktijken kunnen de rechten van de natuur niet adequaat worden verdedigd".

De Remonstrantse predikant dr. J. van Goudoever bestreed deze stelling. Hij vond dat christendom en humanisme niet als hoofdschuldigen aan de aantasting van het milieu kunnen worden aangewezen. "Daarvoor is de historische situatie te gecompliceerd, aldus de Amsterdamse predikant.

Het christendom is in een historisch leerproces verwikkeld. De christelijke traditie heeft de mogelijkheid zich grondig te vernieuwen en zal volgens Van Goudoever wel degelijk een bijdrage kunnen leveren aan de oplossing van milieuproblemen.

De honderd aanwezige, die in dit "Middeleeuws gesprek" de jury vormden, achtten de beklaagde (het christendom) niet schuldig in de zin van de aanklacht. 'Rechter' prof. dr. L. Leertouwer dacht er in zijn vonnis iets anders over en noemde de aangeklaagde deels onschuldig, deels schuldig.

In verband met Vaticaans onderzoek

Nederlandse Dominicanen: achter Schillebeeckx, Willems

NIJMEGEN — Het Vaticaan stelt opnieuw een onderzoek in naar de rechtzinnigheid van het werk van de Nijmeegse emeritus- hoogleraar dogmatiek dr. E.C-.F.A. Schillebeeckx (74). Ook het werk van een andere Nijmeegse emeritus, dr. A.A. Willems (62), wordt onderzocht. Dit meldt het weekblad de Bazuin, dat door Dominicanen wordt uitgegeven.

De congregatie voor de Geloofsleer, die waakt over de zuiverheid van het RK geloof, onderzoekt de opvattingen van in totaal zeven Dominicanen. Dit heeft de secretaris, aartsbisschop Alberto Bovone, geschreven aan de algemeen overste van de orde, de Ierse pater Damian Byrne.

Schillebeeckx, die van 1958 tot 1982 in Nijmegen doceerde, kwam reeds tweemaal eerder met de congregatie voor de Geloofsleer in aanraking. Daarbij stonden zijn opvattingen over het kerkelijk ambt centraal. Beide keren leidde dat overigens niet tot een veroordeling.

VERKLARING KEULEN

Ditmaal wordt hij "vervolgd" wegens zijn ethische opvattingen. Aanleiding is het artikel 'Menselijke biotechniek en Gods handelen", dat in 1986 in het Tijdschrift voor Theologie verscheen. Willems wordt verweten dat hij zich heeft uitgesproken voor de priesterwijding van vrouwen.

Het is de eerste keer dat zijn werk door het Vaticaan wordt onderzocht. Beide hoogleraren behoren tot de ondertekenaars van de verklaring van Keulen, die eind januari werd uitgegeven. Daarin verwijten 163 Westeuropese theologen paus Johannes Paulus II onder meer dat hij de vrijheid van theologisch onderzoek steeds verder inperkt.

Schillebeeckx zei eind vorig jaar in een vraaggesprek met HN Magazine dat alle RK theologen die een beetje zelfstandig denken, op de zwarte lijst van het Vaticaan staan. Ook over zijn nieuwe boek ('om het behoud van het Evangelie') dat in de loop van dit jaar zal verschijnen, verwacht hij moeilijkheden. "Het ligt in de lijn van Rome om problemen met mijn boeken te maken".

Het bestuur van de orde der Dominicanen in Nederland staat "volledig achter beide theologen", aldus waarnemend provinciaal overste K. Derksen. Het bestuur heeft verder "alle vertrouwen" in de gewraakte ordegenoten, die volgens Derksen met voorzichtigheid en omzichtigheid de theologie bedrijven.

Zowel Schillebeeckx als Willems waren niet voor commentaar bereikbaar. De congregatie voor de Geloofsleer legde in 1986 voor de eerste maal een bezwarend dossier aan tegen de uit Vlaanderen afkomstige Schillebeeckx. Na enige jaren werd de procedure stopgezet.

In 1979 werd een onderzoek geopend naar aanleiding van zijn boek 'Jezus, het verhaal van een levende'. In december van dat jaar werd de theoloog drie dagen in het Vaticaan verhoord. In 1980 liet de congregatie hem weten dat hij op enkele punten nog een andere toelichting moest geven.

KERKELIJK AMBT

In 1984 was het weer prijs. In het boek 'Kerkelijk ambt' uit 1980 bepleitte Schillebeeckx de mogelijkheid dat in bepaalde gevallen een leek kan voorgaan in de Eucharistie. Met dat pleidooi tastte hij de macht van de geestelijkheid aan, terwijl het Vaticaan de hierarchische kerk door dik en dun verdedigt.

Een jaar later publiceerde hij 'pleidooi voor mensen in de kerk', volgens hemzelf een radikalisering van zijn opvattingen over het priesterambt, volgens anderen een verzachting van zijn standpunt. Voor de congregatie was dat boek reden om het proces stop te zetten. Schillebeeckx werd in 1982 met de Erasmusprijs onderscheiden. Verder heeft hij enkele eredoctoraten gekregen.

Rechtsextremistisch blad

Westduitse minister praat met Mut

WESTBERLIJN — Voorzitter Heinz Galinski van de Joodse raad in de Bondsrepubliek heeft scherpe kritiek geuit op minister Rupert Scholz van Defensie wegens diens vraaggesprek in het rechts- extremistische blad 'MUT' (moed).

De uitgever ervan, de vroegere NPD- politicus Bernhard Wintzek, heeft in zijn boek 'Onze vaders waren geen moordenaars' de massamoord op zes miljoen joden in twijfel getrokken.

Galinski noemt het onaanvaardbaar dat de Westduitse minister van Defensie zich in dit blad liet interviewen. Mut geldt volgens het rapport van de Westduitse inlichtingendienst als het grootste rechts- extremistische blad in het land. Wintzek was in de jaren '70 ook betrokken bij de actie "Brandt an die Wand" (Willy Brandt tegen de muur), het protest van rechts- extreme groeperingen tegen de nieuwe Oostpolitiek van de toenmalige Bondsrepubliek.

Zuidafrikaans episcopaat:

Geen medewerking aan wet buitenlandse hulp

JOHANNESBURG — De Rooms- katholieke bisschoppen van Zuidafrika zullen zich niet houden aan de wet die de financiële hulp uit het buitenland voor anti- apartheids- groepen wil beperken. Het land zou "weer een stap dichter bij de dictatuur komen" als het parlement het wetsvoorstel aanneemt.

De bisschoppen reageren hiermee op een tweede poging van de Zuidafrikaanse regering de geldstroom uit het buitenland aan banden te leggen. Een eerste poging mislukte na scherpe protesten van Westeuropese regeringen.

OP GROND GEWETEN

Het nieuwe wetsvoorstel behelst niet alleen een scherpere controle van het geld en de groepen die het ontvangen maar verbiedt ook geld voor programma's die tegen welke wet dan ook zijn gericht. "Deze wet is zo ruim geformuleerd dat de minister van justitie in feite onbelemmerd zijn gang kan gaan. Hiermee kan het werk van de kerken danig worden bemoeilijkt". "De vrijheid van godsdienst in Afrika houdt dan op te bestaan", zo zeggen de bisschoppen. "Op grond van ons geweten moeten wij medewerking aan deze wet weigeren. Dat standpunt willen wij in het openbaar bekend maken".

Een voorbeeld van de wijze waarop buitenlandse steun wordt gebruikt, is "Saamstaan", een krant voor de zwarte bevolking in Oudtshoorn in de Kaapprovincie. Het blad werd zes jaar geleden met financiële steun van twee RK organisaties in Nederland opgericht.

ONDERSCHEIDEN

Vanaf het begin wordt de krant in zijn bestaan bedreigd.

Vorig jaar is de financiele administratie in beslag genomen. Ook de woning van bisschop Adams van Oudtshoorn is al eens doorzocht. Bovendien worden er met een zekere regelmaat brandbommen naar binnen gegooid. Redacteuren, bezorgers, kortom een ieder die met Saamstaan te maken heeft, wordt zo nu en dan gearresteerd. Enkele redacteuren zijn "gebanned".

Vorig jaar kreeg de krant, die van de Zuidafrikaanse vereniging van journalisten werd onderscheiden met de prijs voor de persvrijheid, een officiële waarschuwing van minister Stoffel van Binnenlandse Zaken. De redactie houdt er ernstig rekening mee dat de nieuwe wet een einde aan de krant zal maken.

AI: in SU nog vijf geloofsgevangenen

BONN — Volgens Amnesty International (AI) zitten er in de Sovjetunie nog slechts vijf personen om godsdienstige redenen gevangen: twee Moslims, twee Jehova's Getuigen en één lid van een Pinkstergemeente.

Dit heeft Amnesty in Bonn bekend gemaakt. Overigens worden joden en Rooms- katholieken niet meegeteld. Bij deze gelovigen lopen godsdienstige en nationalistisch- culturele motieven vaak door elkaar, aldus Amnesty. Daarom is het niet na te gaan in hoeverre zij om hun geloof zijn gearresteerd. Sinds 1987 zijn er bij Amnesty geen nieuwe gevallen bekend geworden. In 1985 telde Amnesty nog 65 geloofs- vervolgden.

Door episcopaat

Paus voor bezoek aan Zuidafrika uitgenodigd

JOHANNESBURG — De bisschoppen van zuidelijk Afrika hebben paus Johannes Paulus II uitgenodigd voor een bezoek aan Zuidafrika.

Tot dusver heeft het Vaticaan nog niet officieel gereageerd, zo hebben de bisschoppen laten weten. "Er moeten nog veel gesprekken worden gevoerd om te bereiken dat de gehele bevolking door een pausbezoek wordt bemoedigd".

NIET OP PROGRAMMA

Vorig jaar had de paus tijdens zijn bezoek aan de Frontlijnstaten Zuidafrika uit het programma gelaten om de indruk te vermijden dat hij het racistische bewind van president Botha zou steunen. Hij had geen tijd, zo heette het. Zowel de Zuidafrikaanse regering als een groot deel van de Rooms- katholieken zouden een pausbezoek zeer op prijs stellen.

Door onopgehelde omstandigheden functioneerden de lichten niet van een vliegveld in Namibië waar het pauselijk vliegtuig zou landen. Zo werd hij alsnog gedwongen een landing op Zuidafrikaanse bodem te maken. Minister Pik Botha van Buitenlandse Zaken was er toen als de kippen bij om de paus met alle egards te ontvangen.

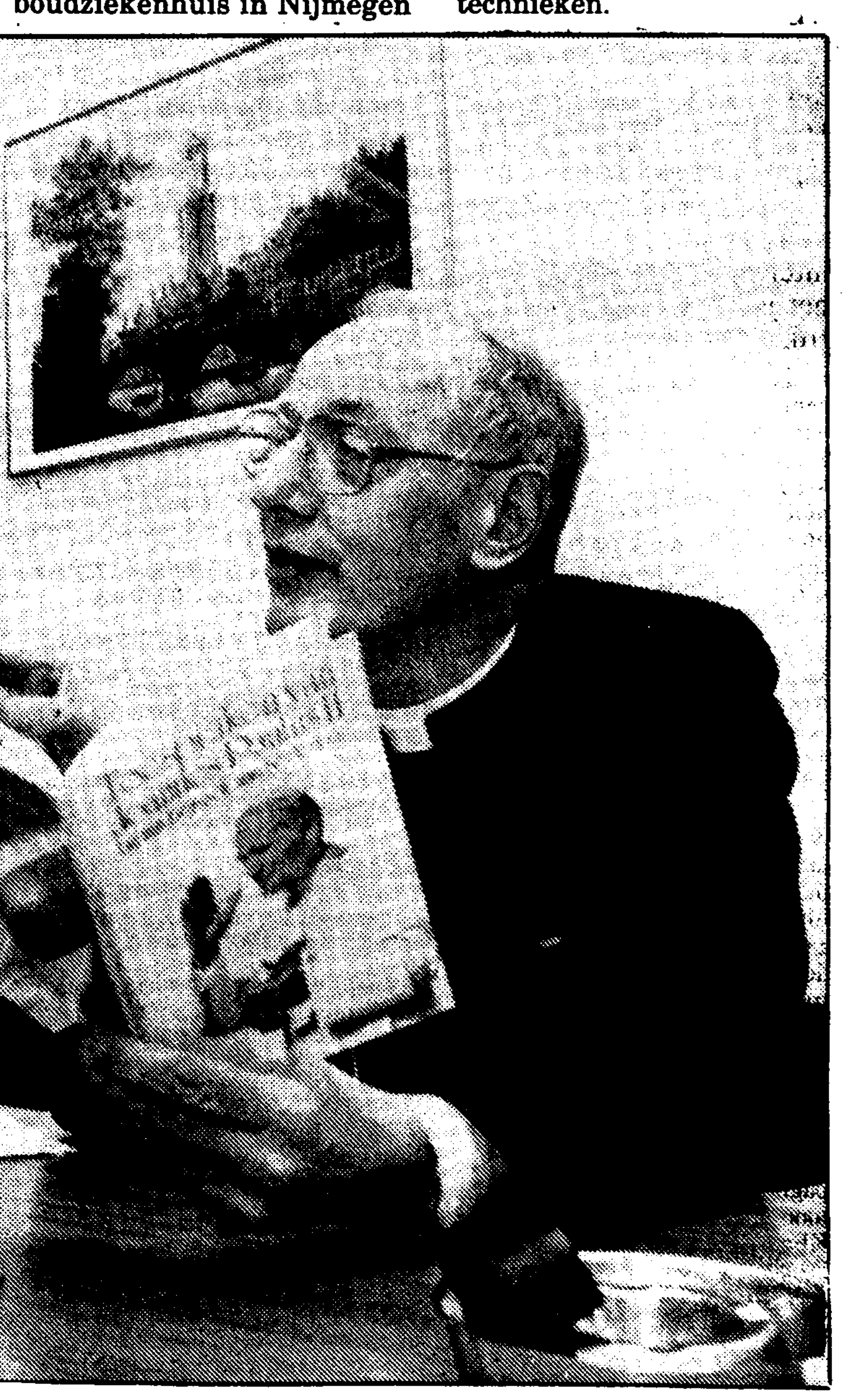
Mogelijk over Radboud-houding

Simonis bij Paus

VATICAANSTAD — Paus Johannes Paulus II heeft onlangs kardinaal dr. A.J. Simonis in particuliere audiëtie ontvangen. Simonis verbleef in Rome in verband met een gezamenlijke vergadering van de congregatie voor de Geloofsleer en de raad voor de Eenheid der Christenen. Hij is lid van de raad, die wordt geleid door kardinaal Willebrands.

Over het gesprek tussen de paus en Simonis zijn zoals gebruikelijk geen mededelingen gedaan. Maar omdat onlangs ook de voorzitter van de Belgische bisschoppen- conferentie, kardinaal G. Danneels, bij de paus is geweest, vermoeden waarnemers in het Vaticaan dat onder meer is gesproken over het standpunt van het Rooms- katholieke St. Radboudziekenhuis in Nijmegen tegenover kunstmatige donorinseminatie en reageerbuisbevruchting. Het ziekenhuis maakte in november vorig jaar bekend door te gaan met reageerbuis- bevruchting ondanks een dringend advies van de Nederlandse bisschoppen daarmee te stoppen.

Over voortzetting van kunstmatige donor- inseminatie beraadt het ziekenhuis zich nog. De congregatie voor de geloofsleer wees bijna twee jaar geleden elke vorm van kunstmatige bevruchting af. Voortplanting mag alleen geschieden door geslachts- gemeenschap binnen het huwelijk, aldus de congregatie, die waakt over de zuiverheid van het RK geloof. De RK ziekenhuizen in Leuven, Louvain-La-Neuve en Lille bezinnen zich nog over hun houding tegenover de nieuwe voortplantingstechnieken.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

Telefoon: 24333.

Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22950 en 22316.
Pageboy: 127-743.

Bankrek. nr. 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100.

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Friday the 13th/The New Blood* (thriller, 18 jr.).
II: 20.45 uur *Last Rites* (action, 18 jr.); 24.00 uur *Hotel Hooker* (sex, 18 jr.).
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur *Presidio* (action, 18 jr.).

* * *

BOTICA'S (nachtdienst)
Eagle, tel.: 29011/26152.

* * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter Van Trigt, Ecuadorstraat 2, tel.: 21835/22991.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter K. Vieira, via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.
Kinderarts: 24300 (hospitaal).

* * * * *

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakespearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30/14.30-17.30 uur; zaterdag van 08.30-12.00 uur.

* * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra N. Alvarez- Quezada, Venezuelastraat 21, tel.: 25050.

* * * * *

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168; Noord: tel.: 23425; Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor).
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

* * * * *

ZATERDAG: 18.00 The World of Audubon; 18.45 Style with Elsa Klensch; 19.00 Big story; 19.30 Story of Rock & Roll; 20.00 Golden Girls; 20.30 Estreno; 22.00 CNN international news; 22.45 Yesterdays dream; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

* * * * *

ZONDAG: 17.00 Sunshine Factory; 17.30 Going Great; 18.20 Small Wonder; 18.45 Disney Sunday movie; 19.15 This week in Japan; 19.30 Showtime; 20.30 CNN International news; 21.00 Quo Vadis? 22.45 Week in review; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 18.00 Duck Tales; 18.30 Why and wherefores; 18.45 Lorne Green new wildernis; 19.00 Science & Technology; 19.30 The world tomorrow; 20.00 Telenoticias; 20.30 Sledge Hammer; 21.00 Miniserie; 22.00 CNN international news; 22.45 C.A. Law; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

* * * * *

ZONDAG
BIOSCOPEN
BOULEVARD THEATER
I: 20.15 uur *Friday the 13th/The New Blood* (thriller, 18 jr.).
II: 18.00 uur *The Marvelous land of Oz* (alle leeft.); 20.45 uur *Last Rites* (action, 18 jr.).
DRIVE-IN: 21.00 uur *Presidio* (action, 18 jr.).

* * * * *

DIVERSEN
SOFTBALL (ASB)
10.00 uur Amstel Beers vs Caribe; 12.00 uur Tremont Seagrams; 14.00 uur Joey's vs Barlock's S.Gr.; 16.00 uur Ballantine C.H. vs Frisian Flag - Caribe terrein.

10.00 uur Mansur vs Hooiberg Rebels; 12.00 uur Plymouth / Coca Cola vs Carpet center; 14.00 uur Gaby Sportshop vs Jani's Hemco - Duracell terrein.

* * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**): openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN «MAN NA OBRA»: elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om producten te kopen in het oude gebouw van «Bibito Pin», t/o Protestantse kerk, Piedra Plat.

TOERISTENSCHIP
09.00-15.00 uur Britanis - vert. Selmad.

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.

* * * * *

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Schubertstraat 12): 09.30 uur kerkdienst.

* * * * *

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO E. ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300)
Bezoekuren:
Kinderafdelingen: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur; andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

EIS OFFICIER VIER JAAR
Eén verdachte in verwachting
Coca-zaak voor rechtbank

ORANJESTAD — Voor de rechtbank op Aruba vond vrijdag de behandeling plaats van de zaken tegen de twee vrouwelijke verdachten L.V. (31) moeder van twee kinderen en M.N. (33) bijna negen maanden in verwachting. Zij werden beschuldigd cocaïne in hun bezit en/of verhandeld te hebben, waarbij ruim vierhonderd gram cocaïne in pakjes naar een vriend in Nederland werd gestuurd. Het Openbaar Ministerie eiste tegen ieder der verdachte een gevangenisstraf van vier jaar.

Verdachte L.V. werd reeds acht maanden in P.A.A.Z. verpleegd. Het was niet de eerste maal dat zij zich onder behandeling van een psychiater moest stellen. In haar geval was de psychiater van mening dat de behandeling wordt voortgezet. Uit de gerechtelijke behandeling bleek dat zij de beschikking had over een kilo cocaïne en onder meer in pakjes van vierhonderd gram naar een vriend in Nederland had gestuurd, die hiervoor 6600 dollars betaalde. Verdediger mr. Braam was van mening dat wanneer de rechter verdachte voor vier jaar naar de gevangenis stuurt, zij er nog slechter aan toe zal zijn zoals thans het geval.

KLEDING

Verdachte M.N. die voor de cocaïne had gezorgd en/of mede verhandeld kende verdachte L.V. twee jaar omdat zij kleding van haar kocht. Zij zou een gedeelte van het geld uit Nederland hebben ontvangen en hiervoor een kwitantie hebben getekend.

Haar verdediger mr Moeniralam vond de kwestie van de kwitantie maar een vreemde zaak en stelde dat niet vast stond dat deze voor levering van cocaïne was geweest doch voor kleding. Op de vraag aan verdachte L.V. waarom zij het dollar teken achter het bedrag had gezet in plaats van voor het bedrag zoals gebruikelijk, stelde verdachte dat zij meende dat het zo moest zijn.

Over drie weken zal de rechter in beide zaken uitspraak doen.

WASHINGTON — Advocaat Ron Brown is gekozen tot de zakelijke leider van de VS- Democraten, oa belast met het aantrekken van sponsors. Hij werkte jaren voor Edward Kennedy en Jesse Jackson, behoort tot de liberale vleugel der partij en wil dat de partij meer naar het midden opschuift.

ORANJESTAD — Op vrijdag waren de heer en mevrouw van Leeuwse-Sjiem Fat, uit Nederland, op bezoek bij de stichting De Geestelijk gehandicapte. Hun belangstelling gold vooral het centrum Man na obra. Vorig jaar wonnen zij een reis naar Aruba tijdens een vlooienmarkt die de sociale werkplaats De Stapsteen te Amersfoort organiseerde. De opbrengst van dit evenement werd gebruikt ten bate van centrum Man na obra.

Dankzij deze hulp heeft een personeelslid stage kunnen lopen in Nederland, konden een grote oven en een atelier- naaimachine aangeschaft worden. Deze machines heeft centrum Man na obra nodig voor de souvenir- artikelen die er gemaakt worden. Mevrouw Van Leeuwe-Sjiem Fat woont al tien jaar in Nederland en was niet meer terug geweest op Aruba. Vorig jaar moest er gekozen worden tussen een nieuwe auto en een vakantie op Aruba. Het werd een auto. Tot hun vreugde wonnen zij bij de loterij van de autodealer een reis naar Aruba.

Bij de foto: het hoofd van het centrum Man na obra, mevrouw A. van Drie- Rooimans, een leerling van het centrum en het echtpaar Van Leeuwe-Sjiem Fat dat een mooi handbeschilderd bord als cadeau aangeboden kreeg.

Moeder Teresa:
Opvangtehuis AIDS-kinderen

MEXICOSTAD — Moeder Teresa van Calcutta is tijdens haar bezoek aan Mexico ontvangen door president Carlos de Salinas de Gortari. Doel van het bezoek is de mogelijkheid te onderzoeken om een onderdak in te richten voor kinderen die met AIDS zijn besmet.

De congregatie van de 86-jarige katholieke religieuse die indertijd de Nobelprijs voor de vrede kreeg heeft in Mexico vijf tehuizen voor armen en aan hun lot overgelaten mensen. Tegenover de pers liet Moeder Teresa zich niet uit over wat het plan voor het kinder- onderdak precies inhoudt. Zij heeft het wel met de president besproken. Moeder Teresa deed een dringend beroep op de katholieken om tijdens de vastentijd geld opzij te leggen voor het werk onder de armen. "Overal waar ik op bezoek geweest ben, in arme en rijke landen, heb ik honger gezien. Honger naar God, honger naar liefde. De belangrijkste oorzaak van de armoe en de honger is de verdeeldheid onder de mensheid", zo meent Moeder Teresa.

MUNCHEN — De "geestelijke leider" van de door Bonn verboden Neonazi- partij NS kreeg een geldboete van 990 gulden wegens het overtreden van de wet op het vergaderen. Hij hield op 28-5-88 op een voetgangers- zone in Munchen een 15 minuten durende toespraak over zijn politieke doelen waarvoor geen toestemming was gegeven.

Aangifte

SAN NICOLAS — Van politiezijde wordt opsporing verzocht van de 36-jarige man Kenneth A. Richardson, die zich schuldig zou hebben gemaakt aan verkrachting en roof.

De man wordt als gevaarlijk opgeschreven en heeft een lange strafkaart. In de nachtelijke uren drong hij een woning in San Nicolas binnen om te stelen. Toen hij niet genoeg vond drong hij in de woning een kamer binnen, waar hij een slapende vrouw aantrof. Op brute wijze — met het mes op de keel — dwong hij de alleenwonende vrouw gemeenschap met hem te hebben, daarna verdween hij en werd niet meer gezien. Van de zijde van de politie wordt medewerking van het publiek verzocht om dit gevaarlijk sujet op te sporen.

Bij schoolzaal-voetbal zege voor Pius X-school

ORANJESTAD — Op de Estrella- baan werd de zaalvoetbal- competitie voor scholen voortgezet met een 3-3 gelijkspel tussen Mariaschool en Fatima- college.

De doelpunten van Mariaschool werden gemaakt door Igor Jansen (2) en Jamile Werleman, terwijl Urvin Maduro (2) en Dario Thielman de scorers waren voor Fatima College. De tweede wedstrijd bracht een 2-0 overwinning voor Pius-X school op de Aloysius school. Beide doelpunten werden in de tweede helft gemaakt door Wander Grozz en Angelo Geerman. De competitie wordt dinsdag in Centro di barrio Savaneta voortgezet met de wedstrijden: Maria school tegen Michael school (meisjes, om 3.30 uur), en Maria school tegen Aloysius school (jongens, groep A, 4.30 uur).

ORANJESTAD — Bij de Algemene Bank Nederland in Oranjestad had vrijdagmorgen de huldiging plaats van de heer Max Ras, leider van het ABN-kantoor San Nicolas, vanwege zijn vijfendertig dienstjaren. Bij de foto: de jubilaris met directeur mr. Dick van den Ham en onderdirecteuren Edwin Zichem en Nele Loefstok.

Landbouw-hoofd: Ook 's middags moet gewerkt

SANTA CRUZ — "Wie de schoenen past, hij trekke hem aan", zo laat het hoofd van departement van Landbouw ing. S.M. Vrolijk in een circulaire aan zijn personeel weten.

Hij vermeldt daarin dat het hem gebleken is, dat er vooral na de middag bijzonder weinig gewerkt wordt. De werkuren zijn van zeven tot twaalf uur en van één tot vier uur. Omdat de TAV werd opgeheven en VUT zijn intrede heeft gedaan op Aruba moet het werk met minder mensen worden gedaan. Daarom rekenen wij op meer productie van de werknemers, ook in de namiddag om het bestaan van ons departement te verzekeren. "Geen werk, geen betaling", aldus besluit ing. Vrolijk zijn circulatie. Ik hoop dat het niet zover behoeft te komen.

Bush aanvaardt geloofsbrieven

WASHINGTON — President George Bush van de Verenigde Staten heeft de geloofsbrieven in ontvangst genomen van zeven ambassadeurs. Dit gebeurde in de eerste plechtigheid van deze soort sedert hij de eed aflegde als president. Het ging om ambassadeurs van Canada, Ecuador, Haiti, Noorwegen, Marokko, Trinidad en Tobago en Zwitserland.

Van der Seys overleden

ORANJESTAD — Op Aruba werd bericht ontvangen dat gisteren in Thiel (Nederland) op 64-jarige leeftijd pater N. van der Seys overleed. Enige jaren geleden werd hij door een eerste hartaanval getroffen. Pater Van der Seys was werkzaam op Aruba, Curaçao en Bonaire. Voordat hij in 1974 naar Nederland vertrok was hij pastoor van de Fatima- parochie op Aruba.

Tennis om Arubaanse titels

ORANJESTAD — Op dinsdag 21 februari begint het open Arubaanse enkel- tennistoernooi, dames en heren alle leeftijden, in de A, B en C-klasse. Inschrijf- formulieren zijn dagelijks — met uitzondering van zondag — vanaf zes uur's middags verkrijgbaar bij de bar van Marlboro- Tennispark. De laatste dag van inschrijving is donderdag 16 februari om zeven uur 's avonds. Het wedstrijdschema kan op 20 februari bij de bar van het Marlboro tennispark worden afgehaald.

...Steven Rooks, trouwen op Aruba?...

Aruba maakt Rooks romantisch

ORANJESTAD — De Nederlandse profwielrenner Steven Rooks (28), kopman van de PDM-ploeg, is vast van plan om met zijn vriendin Mariska Tesselaar (22) op Aruba in het huwelijksbootje te stappen.

Tijdens een recent bezoek aan Aruba van het tweetal heeft Steven zijn aanzoek op het helderwitte strand van het Caribische eilandje gedaan. "Er werd heel serieus over het huwelijk gesproken. Het enige probleem is het tijdstip", volgens Steven.

"We hebben helemaal geen tijd", zo vertelt hij aan het Nederlandse weekblad Prive, dat een grote foto van het paar op het Arubaanse strand erbij plaatst. "Ik ben alweer keihard aan het trainen voor het nieuwe seizoen. Maar één ding staat voor ons absoluut vast: we trouwen op Aruba." Met een onmiskenbaar enthousiasme voegt Mariska eraan toe: "Wat mij betreft mag dat morgen al."

Voor Nederlands paar
Op goed geluk naar Aruba

ORANJESTAD — De 22-jarige Tilburgse hypotheek adviseur Maarten Rosenberg en de 19-jarige HAVO-studente Simone Reuver uit Almelo, die de hekkesluiters waren van het veel bekeken Nederlandse televisie programma "Op goed geluk" kregen enige tijd geleden van voormalig gevolmachtigd minister John Merryweather, die het programma zag, een zesdaagse droomreis naar Aruba aangeboden.

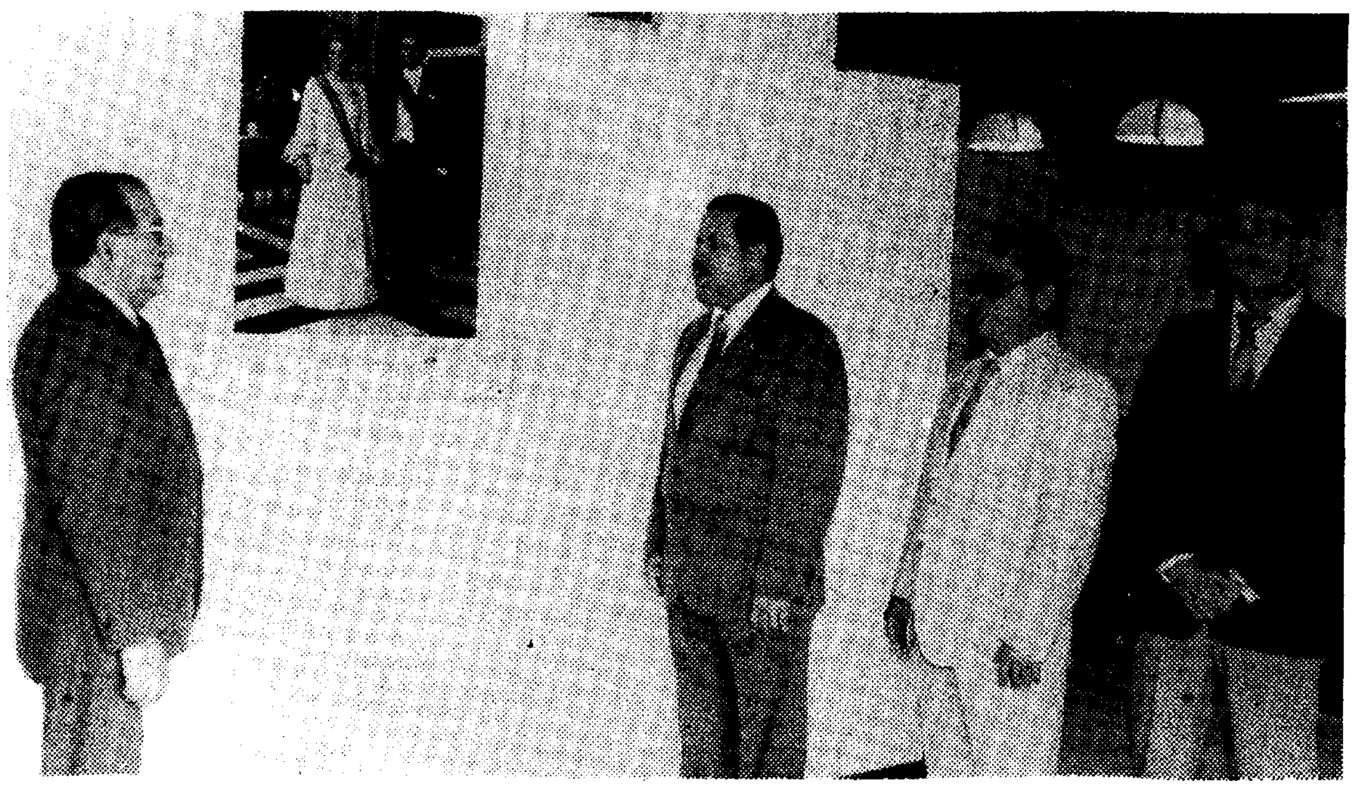
Dit bracht weer de nodige publiciteit voor Aruba in Nederland. Het tv-programma "Op goed geluk" onder leiding van Cary Tefsen brengt paren bijeen, die elkaar pas in het programma voor het eerst ontmoeten. Al gauw kreeg dit programma de naam van "koppelshow" omdat er nogal wat romances uit voortkwamen. In ieder geval kregen Maarten en Simone die vorig jaar als hekkesluiters in het programma fungeerden een zesdaagse reis naar het Droomeiland Aruba aangeboden.

Maarten heeft reeds laten horen dat zijn reisgenote er heel leuk uitziet, "Het wordt vast en zeker fantastisch". Terwijl Simone liet horen dat zij een vriend nog niet nodig heeft, maar Maarten lijkt wel erg leuk.

ORANJESTAD — Op de zesde avond van de competitie van bridgeclub Aruba Ariba, werden de volgende uitslagen geboekt:

Poule-A: 1. heer Lopez Henriquez/hr Somers 58.63, 2. echtpaar Harris en echtpaar Bilderbeek 57.74, 3. heer Hermelijn / Timmer 57.44, 4. hr. Arnoldus en partner 54.76, 5. mw Bermudez / hr Marapin 54.46, 6. hr Pennings/De Vries 52.68, 7. echtpaar Lipsky 52.38 en 8. mw Flanegin/mw Henriquez 50.00.

Poule-B: 1. mw Monzon / mw Smits 62.50, 2. mw Bergen/mw Eylers 58.93, 3. echtpaar Reeve 58.85, 4. hr Mooy / Palstra 57.81, 5. mw McDavid / mw Poulsen 54.91 en 6. echtpaar Van Nierop 53.65.

ORANJESTAD — Pedro Bislip (midden) legt op deze foto de eed als Statenlid af in handen van gouverneur Felipe Tromp. Hij komt in de Staten in de plaats van zijn ADN-partijgenoot Pedro (Charro) Kelly, die tot minister beëdigd werd. Ook op deze foto, Statenvoorzitter Felix Flanegin en de griffier der Staten, Juan Becker.

Salvadoraanse onderzoek-rechter en familie bedreigd

Den Haag vraagt naar onderzoek moord Nederlandse journalisten

DEN HAAG — Nederland informeerde voor de zoveelste keer bij El Salvador naar de stand van zaken met het onderzoek naar de moord op de vier Nederlandse journalisten zeven jaar geleden. Ondanks toezeggingen van een heropening van het onderzoek blijkt dit nog steeds te stagneren als gevolg van tegenwerking van de kant van het leger.

Bij monde van minister drs Hans van den Broek van Buitenlandse zaken is ditmaal de aandacht van San Salvador gevraagd voor deze zaak. Dit gebeurde bij het bezoek van Van den Broeks Salvadoraanse collega Ricardo Acevebo Peralta aan Den Haag. Dit bezoek heeft te maken met een grens- kwestie tussen El Salvador en Honduras, welke kwestie indertijd leidde tot de Voetbal- oorlog of de Oorlog van honderd uren tussen beide landen in 1969. Jarenlang bilateraal overleg heeft geen oplossing gebracht voor het verschil van mening over de afbakening van een deel van de grens tussen beide landen. Zij hebben toen besloten de kwestie voor te leggen aan het Internationale hof van justitie in Den Haag. Dit houdt dezer dagen een hoor- zitting over de Salvadoraans- Hondurese kwestie.

HINDERLAAG

Minister Van den Broek maakt van deze gelegenheid gebruik om minister Acevebo Peralta weer eens te vragen hoe het nu staat met het onderzoek naar de moord op Koos Koster, Jan Kuiper, Hans ter Laag en Joop Willemsen, die voor een IKON- reportage in El Salvador waren in maart 1982. Op 17 maart liepen zij in een hinderlaag.

Volgens de Salvadoraanse autoriteiten zijn zij het slachtoffer geworden van een treffen van leger en guerrilla. Volgens andere gegevens echter was het een hinderlaag welke door het leger was gelegd om op deze manier af te komen van deze lastige buitenlandse journalisten en ter waarschuwing aan hun collega's.

MET DOOD BEDREIGD

Het onderzoek naar deze moord schoot niet op. Dit was het gevolg, zo werd eerder gezegd, van de druk welke het leger uitoefende op de betrokken onderzoek- rechter Alerio Ramos. Toen de christendemocratische president Jose Napoleon Duarte in 1987 een bezoek bracht aan Nederland waar het CDA als geestverwante partij aan het bewind is samen met de Liberalen werd in El Salvador gezegd dat het onderzoek zou worden heropend.

Nu is er mevrouw Gomez de Claros mee belast. Deze wil echter gaan emigreren. Niet alleen omdat zij wordt tegengewerkt door het leger bij dit onderzoek maar ook omdat zij met haar gezinsleden wordt bedreigd met de dood. Het ziet er dus niet naar uit dat de Salvadoraanse minister veel concreets zal kunnen melden aan zijn mede- christendemocraat Van den Broek. Binnenkort moet in El Salvador de christendemocratische regering terugtreden, zo wordt algemeen verwacht.

Dan treedt er een regering van ARENA aan. Deze partij staat veel dichter bij het leger dan de christendemocraten. Dan hoeft men helemaal niets meer te verwachten van een onderzoek.

Salvador partijen bereid tot dialoog

SAN SALVADOR — Alle dertien partijen van El Salvador hebben vrijdag ingestemd met het aangaan van een dialoog met het Farabundo Marti bevrijdingsfront (FMLN). Daarbij zou men bekijken of men besluit tot uitstel van de voor 19 maart vastgestelde presidents- verkiezingen.

Door het FMLN is namelijk gevraagd voor uitstel van een half jaar. Dan zou men zich kunnen voorbereiden op deelname aan de stembus. In een later voorstel beloofde het verzet een bestand van dertig dagen voor en dertig dagen na de stembus. Hoewel de twee grootste partijen dit uitstelvoorstel meteen van de hand wezen is men nu toch bereid daarover te praten. Van kerkelijke en Amerikaanse zijde was duidelijk gezegd dat men het een serieus aanbod vond van het verzet.

Overigens konden de Salvadoraanse partijen het niet eens worden over ~~een gezamenlijk~~ antwoord aan het verzet. Daarover gaat men onderling verder praten.

Video-circuit verplicht

ROME — In de strijd tegen het voetbalgeweld gaat de Italiaanse regering duels verbieden in stadions die plaats bieden aan meer dan 30.000 toeschouwers en niet beschikken over een gesloten video-circuit om de raddraaiers op te sporen.

Minister Antonio Gava van Binnenlandse Zaken maakte deze week de maartregel bekend. De bepaling gaat komend seizoen in. Van de twaalf voor de wereldtitelstrijd in 1990 aangewezen voetbaltempels, beschikken er negen over een intern beveiligingscircuit.

Gava kondigde eveneens de instelling van een commissie aan, die de diverse aspecten van het gewelddadig gedrag van de supporters gaat bestuderen. In de commissie komen functionarissen van de departementen van Binnenlandse Zaken en Toerisme en leden van de Italiaanse voetbalbond.

De afgelopen maanden is het in de Italiaanse voetbalstadions zeer onrustig geweest. Er viel zelfs een dode bij de vechtpartijen. Volgens de statistieken van het ministerie zijn op zondag ruim 10.000 agenten in de weer in en buiten de stadions de orde te handhaven.

BREDA — De Bredase rechtbank liet de 2 mannen vrij die hadden bekend dat zij met Nieuwjaar op de vlieg- basis Woensdrecht 2 straaljagers hadden vernield. Op de vliegbasis Gilze- Rijen werd voor 3,5 ton schade aangericht aan 4 Hawk- raketten. Mocht 1 der raketten niet meer bruikbaar zijn dan loopt de schade op tot 1 miljoen.

ORANJESTAD — De directie van Meta corporation heeft de leerlingen van Centro Man na obra een Kentucky-lunch aangeboden in verband met het driejarig bestaan van het centrum. Bij de foto een deel van de 78 leerlingen samen met Eddy de Veer, van Meta corporation, hun leiders en leidsters en personeel van Kentucky fried chicken.

... *YANNICK NOAH: een jonge god en een jonge hond* ...

VIER HALVE FINALISTEN 'ROTTERDAM' BEKEND

Schapers verliest van Zweed Anders Jarryd

Yannick Noah, Anders Jarryd, Daren Cahill en Jakob Hlasek blijven over

ROTTERDAM — Het boek 'Rotterdam' is voor Michiel Schapers vrijdagavond hard dichtgeslagen. De boosdoener was de Zweed Anders Jarryd. De Scandinaviër had na een verloren eerste set weinig mededogen meer met de nog tegenstribbelende Rotterdammer. Na bijna twee uur spelen was ook het laatste hoofdstuk uit.

In de strijd om een plaats in de eindstrijd treft Jarryd vandaag de Australiër Darren Cahill. De nummer zes van de plaatsingslijst, een stek hoger dan zijn tegenstander van zaterdag, rekende af met Marty Davis. Het tegenspel van de 30-jarige Amerikaan kwam pas in het verloop van de tweede set op gang. Toen was het echter te laat en liet de Australiër zich niet meer verrassen.

De derde halve finalist was de meest indrukwekkende. Jakob Hlasek is na een moeizaam begin, een tiebreak in de eerste ronde tegen de Zweed Svantesson, pas echt op toeren gekomen. Na die reeks stond hij nog slechts zeven games af. De Westduitser Eric Jelen, lid van het zegevierende Davis Bekerteam, schreef er daarvan twee op zijn naam, keurig verdeeld over beide sets.

RESPECT

Hoewel hij uiteindelijk kansloos verloor dient er slechts respect te zijn voor Michiel Schapers. Ook in het duel met de Zweed speelde hij weer naar vermogen. Dat betekende in de eerste reeks dat hij bijna volledig steunde op een goede opslag. Meer dan tachtig procent van zijn eerste opslagen kwam in het juiste vak. Dat verschafte hem de kans Jarryd onder pressie te houden.

Al in de eerste set liet zich ook het voornaamste probleem van Schapers, zeker vrijdag, aanzien. Hij slaagde er maar niet in iets met de tweede opslag van de Zweed te doen. Hoewel hij al enige tijd bezig is met het omschakelen van een actieve baseliner naar een echte netspeler, dient de knop in zijn hersenkwabben. zoals hij het zelf uitdrukt, nog steeds omgezet te worden.

In plaats van af en toe door te slaan op de tweede opslag van de Zweed, beperkte hi zich te veel tot het terugduwen of -slicen van de bal. Hij gaf daarmee Jarryd teveel de gelegenheid naar het net te komen en aldus te scoren.

Die strijdwijze kostte hem ook drie kansen op een servicedoorbraak in de zesde game. Hij benutte er geen, waardoor de tiebreak de beslissing moest bregen. Schapers bleef daarin goed presteren, Jarryd verloor drie keer een opslag.

BESLISSING

In de tweede set viel de beslissing eigenlijk al in de eerste game. Schapers had vanaf de eerste bal opeens meer moeite met het serveren. De Zweed voelde dat daar zijn kans lag. Want als Schapers op zijn tweede opslag naar het net komt, is hij te langzaam. De Nederlander krijgt dan de meeste returns echt letterlijk op de voeten en daar kan de lange Rotterdammer niet mee uit de weg.

De misère voor Schapers in die tweede reeks werd per game groter. Op de opslagen van Jarryd kreeg hij helemaal geen kans, op eigen service kreeg de Zweed steeds meer het initiatief. De 6-1 was een juiste afspiegeling van de krachtsverhoudingen.

In de derde set was het verzet van Schapers iets beter. Dat was het logisch gevolg van het feit dat hij er weer in slaagde zijn eerste opslag binnen de lijnen te houden. Het was echter te weinig tegen de Zweed die de winst voor het oprapen wist. Hij zorgde voor de goede ballen op de juiste momenten. Schapers maakte op verkeerde punten belangrijke fouten. De Nederlander bleef wel in de wedstrijd, werd niet weggespeeld als in de tweede reeks, maar had nimmer weer werkelijk uitzicht op de winst.

VIERDE FINALIST

Het kwartet halve finalisten werd volgemaakt door de Fransman Yannick Noach. De nummer drie van de plaatsingslijst presenteerde zich in het Sportpaleis Ahoy andermaal als de trekpleister waarop het evenement kan drijven. Hij speelde tegen de Westduitser Udo Riglewski als een jonge god, en gedroeg zich als een jong hond.

Voor Riglewski, die nog nooit zover kwam in een groot toernooi, was het allemaal te veel. De eerste set moet als een roes aan de Westduitser voorbij zijn gegaan. Noah serveerde uitermate sterk, en had opvallend veel terug op de harde opslagen van de Westduitser. Pas bij 5-0 slaagde Riglewski er in iets terug te doen, al leek het niet meer dan een korte stuiptrekking.

In de tweede set kwam in Noah de showman weer naar boven drijven. De grapjes en trucjes kregen de overhand. Riglewski kon daardoor lange tijd gelijke tred houden. Het wachten was op een geconcentreerde Noah. Die kwam bij 5-5 op de opslag van Riglewski. De Fransman rook zijn kansen en greep ze.

Hij had echter op het beslissende punt in die game het nodige geluk. Een lob van Riglewski kon hij nog terugbrengen in een uiterste krachtsinspanning. Hij sprong daarbij op en daarna weer over de omheining. De lob kwam net binnen de lijnen. Riglewski was door de bokkesprongen van de Fransman zo van zijn stuk gebracht, dat hij de eenvoudige smashkans liet liggen.

De Noah-show ging daarna nog door. Hij had bij zijn acrobatiek een lichte schaafwond opgelopen die op de baan behandeld moest worden. Waarom daarbij het shirt gewisseld diende te worden begreep alleen Noah, het publiek vond het prima. Op het tweede wedstrijdpunt maakte de Franse lieveling van het talrijke publiek de partij in stijl uit.

Zondag voor 60.000 toeschouwers

Basketbal-topper tussen Oost en West

HOUSTON — Basketbal breekt zelfs in het land van oorsprong, de Verenigde Staten, records. Ruim 60.000 toeschouwers kijken zondag naar het traditionele treffen tussen de beste profs van de oost- en die van de westkust.

Bovendien komt de wedstrijd, gespeeld in de Astrodome-arena van Houston, in 75 landen op de televisie.

Sinds 39 jaar heeft het evenement een vaste plaats op de kalender van de NBA, de Amerikaanse basketbalbond. De tien spelers, die als eersten de wedstrijdvloer betreden, komen uit negen verschillende teams. De toeschouwers hebben hen tijdens de eerste seizoenhelft gekozen.

Michael Jordan van de Chicago Bulls kreeg de meeste stemmen: meer dan een miljoen. Twee bekende gezichten ontbreken in de komende confrontatie: Kareem Abdul Jabbar en Larry Bird. Jabbar, de 41-jarige center van de Lakers, die zijn loopbaan binnenkort beëindigt, kreeg te weinig stemmen van het basketbalpubliek. Ook de trainers van de profclubs, die de reservespelers mogen aanwijzen, vonden hem niet goed genoeg. Bird, die de vorige negen wedstrijden meemaakte, herstelt van een operatie aan de voet. Hij is daardoor niet in staat de titel van beste afstandschutter te verdedigen. Dat is een aparte competitie tijdens het prestigieuze evenement. Zowel de beste werper van afstand als de beste dunker ontvangt 40.000 gulden.

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00- 02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

SOFTBALL (Sedreko)
09.30 uur Jeugdtoernooi - Sabana Ballpark.

VOETBAL NAVU
Antilliaanse Kampioenschappen
18.00 uur Centro Dominguito vs Estrellas - SDK.

ZONDAG
KAREDA DI GRACIA (RRCC)
7.00 uur Amstel race, PSC naar Amstel 5 km.

KAREDA DI MONDI
7.00 uur Romar naar CAB 2,5, 4 en 4,5 km.

SOFTBAL (Sedreko)
10.30 uur jeugdtoernooi - Sabana Ballpark.

*****

Derde verlies na winterstop

Veendam verliest met 0-1 van Sparta

VEENDAM — Veendam heeft het moeilijk na de winterstop.

De ploeg van Henk Nienhuis sloot de eerste competitie-helft met vijftien punten af en heeft er na de winterstop nog geen punt aan toe kunnen voegen. Na het verlies tegen PEC Zwolle en Ajax moest de noordelijke formatie vrijdag tegen het eveneens in degradatie-gevaar verkerende Sparta twee belangrijke punten inleveren. De Rotterdammers beslisten in de slotfase het duel door een treffer van Lenkeek: 0-1.

Beide ploegen waren eigenlijk niet gediend met een gelijkspel gezien de lage positie op de ranglijst en het kleine verschil met de achtervolgende degradatie- kandidaten. Toch durfden de teams niet echt voor de punten te strijden, omdat angst voor een nederlaag overheerste. Tactische instructies weerhielden de spelers ervan aanvallende initiatieven te nemen.

In de tweede helft kreeg Veendam toch enkele keren uitzicht op een doelpunt. Maar als zo vaak in deze competitie, beschikt de ploeg over weinig trefzekere spitsen. Tegen Ajax lag de inproduktiviteit aan de basis van de kleine nederlaag (0-1), tegen Sparta was dat niet anders. Jans en Van Buuren faalden op erbarmelijke wijze voor het doel van Ed de Goeij.

Sparta had voldoende aan één mogelijkheid. Lengkeek plaatste na een vrije trap zijn hoofd voor het eerst goed tegen de bal en dat was voldoende voor de winst. "Het begint op de start van de competitie te lijken. Toen verloren we ook vijf keer op rij. De faalangst heeft weer toegeslagen", aldus Nienhuis na de derde nederlaag sinds de winterstop.

Steven Rooks geeft op

Mathieu Hermans grijpt naast eerste seizoenzege

LA PALMA DEL CONDADO — Mathieu Hermans heeft in de derde etappe van de Ronde van Andalusië wel zijn gezicht in een massaspurt laten zien, maar zijn eerste seizoenzege ging aan zijn neus voorbij. De Italianen Rosola en Allocchio waren hem te snel af aan het einde van de rit over 185 kilometer van Cadiz naar La Palma del Condado.

Het peloton bleef in de regenachtige rit tot aan de streep bijeen. De meeste sprinters vergisten zich echter in de moeilijke aankomst. Op 150 meter van de finish dook er plotseling een haakse bocht in het parcours op. De Italianen Rossola en Allocchio en de Nederlander Hermans kwamen er ongeschonden doorheen. Hermans durfde echter op de smalle weg niet voluit te gaan, de Italianen toonden zich beter wel risico's te nemen. De Belg Vanderaerden en de Nederlander Van Poppel zaten midden in de grote groep en konden zich niet in de sprint mengen.

Steven Rooks stapte na enkele kilometers af. De kopman van de PDM-formatie klaagde over rugpijn, die hij zaterdag had overgehouden aan een valpartij bij baanwedstrijden in San Sebastian. Zijn ploeggenoot John van den Akker meldde zich 's ochtends al voor het vertrek af. De griep had hem getroffen.

Het algemeen klassement wordt aangevoerd door de Italiaan Bordonali. De Spanjaard Jusdado is tweede met een achterstand van 2 minuten en 3 seconden. Pellier (Fra) volgt op 2,12.

Oranje oefent

ZEIST — De amateurclubs UVS en Rijnsburgse Boys fungeren als oefenpartner voor het Nederlands elftal in de voorbereiding op de belangrijke kwalificatie- wedstrijden voor het wereldkampioenschap tegen de Duitse Bondsrepubliek, op 26 april in Rotterdam, en Finland, op 31 mei in Helsinki.

UVS ontvangt Gullit c.s. op zaterdag 22 april in Leiden, Rijnsburgse Boys op zaterdag 27 mei in Rijnsburg.

JOHNNIE WALKER REGATTA 1989

Elvis Martinus onverklaarbaar ingehaald

Antilliaanse surfers met negen ere-plaatsen terug

WILLEMSTAD — Vorige week werd op het Venezolaanse eiland Margarita de Johnnie Walker Regatta 1989 verzeild. Een deelnemersgroep van 170 zeilers en surfers meldde zich aan de diverse starts. Uit de VS, Canada, Duitsland en zelfs Cuba waren inschrijvingen geregistreerd. De wind was redelijk hard waardoor de races een vlot verloop kenden en een hoog niveau qua zeiltechniek en tactiek werd gehaald.

Er werden drie verschillende races gehouden: slalom, course en long distance. De slalom races werden op het water van El Yaque, volgens een dubbel eliminatie- systeem gevaren. De heren voeren in totaal 31 heats in deze competitie en de dames hadden aan 4 races genoeg om de Canadese Jane Parker als winnares aan te wijzen. De Curaçaose deelneemster, Bep de Waard eindigde in de slalom als goede tweede.

Marco Melis maakte bij de heren in de slalom een sterke indruk maar haalde de finales net niet. Voor de Curaçaose ploeg stelde Ralp Ottenheim echter de gouden medaille veilig door in de finale (een ploegen race) als eerste te eindigen. Marius van Noort werd vierde en Elvis Martinus (Bonaire) zesde.

De course- race werd evenals de 'long distance' rond het prestigieuze hotel Bella Vista gehouden. In de course kreeg de plaatselijke favoriet Roland Milosivic het zwaar te voorduren tegen de Bonaireaanse inbreng. De Venezolaan lonkte naar een luxeus contract bij Bonco International en moest daarvoor het een en ander laten zien.

Milosevic, die in Seoul als zesde eindigde op zijn zeilplank, haalde opgelucht adem toen het eenmaal over was. Elvis Martinus deed het hart van de Venezolaanse plankzeiler en een groot deel van de lokale aanwezigen sneller kloppen door twee maal met vrij grote voorsprong de voorhand te nemen. Beide keren raakte de Bonaireaan de voorsprong van bijna 100 meter weer kwijt. Alle keren eindigde hij net achter de winnaar Milosevic.

TOEVAL

Volgens de Bonaireaan was het puur toeval en deed hij echt wel zijn best om te winnen. De Venezolanen waren hem in iedergeval zeer dankbaar, getuige de emotionele bedankjes die hij na de race kreeg.

De Curaçaose zwaargewichten Van Noort en Krediet behaalden in hun categorie respectievelijk de derde en de tweede plaats. Zij waren duidelijk in het nadeel tegen de lichtere zeilers, maar lieten toch een staaltje stuurmanskunst zien. Wederom gaf Marco Melis te kennen dat de toekomst aan hem behoort. Hij eindigde in deze afdeling op de vierde plaats. Bij de dames moest Bep de Waard twee lichtere Venezolaanse dames voor laten. Bij harde wind was Bep duidelijk de betere.

Op de long distance race liet de wind de Curaçaose ploeg in de steek. De snelheid daalde tot ongeveer 8 knopen en de meeste surfers gaven op. Constantino Saragoza (Bonaire) was de enige Antilliaanse deelnemer, die het tegen de veel lichtere Venezolanen kon opnemen. Hij eindigde op een derde plaats.

Overigens slaagde Mark Krops als enige uit de Curaçaose ploeg erin om de hele afstand van 28 mijl te overbruggen.

De Bonairaanse delegatie was met een tweede en een derde plaats (Martinus en Saragoza) in het eindklassement, succesvol. Voor Curaçao bezetten Krediet en Van Noort de vijfde en zesde plek in dat klassement.

NOODZAAK

De Curaçaose ploegleider, Boy van Noort benadrukte in zijn afscheidsrede de noodzaak van dergelijke evenementen in de regio en deed een beroep op de Caribische en Latijns Amerikaanse zeilorganisaties meer onderlinge evenementen te organiseren ter verhoging van het zeilniveau in onze contreiën.

Over enkele weken vinden de internationale slalom races van Caracas 750 plaats. De organisatie heeft daarvoor inmiddels vier Antilliaanse zeilers uitgenodigd. Verder zal ditzelfde viertal meedoen aan een surf- spektakel dat van 21-23 februari op Margarita wordt gehouden en waarvan de Venezolaanse televisie maatschappij Venevision (12) de gehele dag beelden zal uitzenden.

Voor de Antilliaanse plankzeilers staat als volgende grote evenement het duel tussen Curaçao en Bonaire op het programma. Van 25-27 maart wordt dat gehouden. De ontmoeting zal plaatsvinden op Bonaire (Sorobon). De organisatie is in handen van Speedsails Curaçao en Aqua Speed Bonaire.

Bij zesde lustrum Marlboro:

Baltimore Orioles spelen op Aruba

ORANJESTAD — Baseballclub Marlboro viert dit jaar zijn dertig jarig bestaan. Een van de hoogtepunten van de viering is de aanwezigheid op Aruba van een ploeg van de Major League baseball organisatie Baltimore Orioles.

Kampioen Marlboro is de beste baseball- club van Aruba zowel wat spelen als bestuurs-organisatie betreft. De club wist in de afgelopen jaren niet alleen de meeste Arubaanse kampioenstitels te behalen, maar het is ook de Arubaanse club die de meeste Antilliaanse cups naar Aruba bracht.

De ploeg van Baltimore Orioles heeft op 17 en 18 maart twee wedstrijden in het Elias Mansur ballpark tegen gastheer Marlboro. De ploeg van Baltimore komt met acht Major League- spelers, terwijl de rest uit spelers bestaat van de triple-A, een divisie die direct achter de Major League volgt.

De ploeg van Marlboro zal — tot de tanden — versterkt het veld betreden, onder andere met spelers van Aruba en de Antillen die professional baseball spelen of hebben gespeeld. Een van hen is de Curaçaoënaar Bèbè Cijntje, die lid is van de Baltimore Orioles- organisatie. Het dertig jarig bestaan van Marlboro zal verder met diverse andere activiteiten worden gevierd.

Zware straf voor Clough

NOTTINGHAM — De tuchtcommissie van de Engelse voetbalbond heeft manager Brian Clough van Nottingham Forest een boete van 17.500 gulden opgelegd. Bovendien mag hij dit seizoen niet meer in de dug-out plaatsnemen.

Clough kreeg deze straffen, omdat hij na afloop van de League-bekerwedstrijd tegen Queens Park Rangers op de vuist ging met vier opdringerige supporters. Zijn knokpartij werd breed uitgemeten op de Britse televisie.

De schorsing voor de dugout geldt voor alle stadions, behalve voor Wembley. Mocht Nottingham Forest een finale van een bekertoernooi halen, dan kan hij toch vanaf de zijlijn zijn ploeg coachen.

Clough verklaarde na het aanhoren van de straf niet in beroep te zullen gaan.

Bridgeclub Asiento

WILLEMSTAD — De uitslagen van de bridge- wedstrijden die op 7 februari bij Bridgeclub Asiento hadden de volgende resultaten:

1. Echtpaar Van Meijeren 69,05 %; 2. Dames Schnitger/Winkel 62,50; 3. Dames Henriquez/Vlug 56,85; 4. Dames geenen/De Vries en mw Kooy/her Beerman 55,36; 6. Dames Van der Plank/Senior 54,17; 7. Dames Kruisheer/Bouwdewijns 53,13; Dames nebbeling/Van Vliet 53,13; Dames Van Beek/Blankevoort 52,78.

Tien paren bleven onder het gemiddelde in deze vierde competitieronde.

Tv-camera's in Formule 1-bolides

PARIJS — Acht Formule 1-wagens zullen dit seizoen tijdens elke Grand Prix uitgerust worden met televisie-camera's.

Vanuit twee wagens worden de beelden rechtstreeks uitgezonden. De apparatuur op de andere zes maakt opnames, die later op video te bewonderen zullen zijn.

Lotus, McLaren, Williams, Ferrari, Benetton en March gaven vrijdag toestemming voor het monteren van de camera's. Peter Warr, de voornaamste man van het Lotus-team, verklaarde dat het aantal rechtstreekse programma's van Grand Prix-races in 1988 meer dan verdubbeld was. De beelden bereikten meer dan drie miljard kijkers. "Op deze manier wordt de Grand Prix ook een spektakel in de huiskamer", zei Warr.

Via loting wordt bepaald op welke bolides de camera's worden geplaatst. De betrokken rijders houden de apparatuur twee races op de wagens.

Kwaliteit onvoldoende

Geen werkvergunning voor Milos Drizic

LONDEN — De regering van Groot-Brittannië heeft de Joegoslavische speler Milos Drizic geen toestemming verleend bij Southampton te gaan voetballen. De verdediger, die onlangs voor ongeveeer negen ton door de eerste divisieclub was gekocht, krijgt geen werkvergunning.

Het betreffende departement gaf als toelichting dat een speler van dergelijke kwaliteit niets aan het voetbal in League toevoegt. De van Rode Ster Belgrado afkomstige voetballer, die nimmer international was, zei zeer onthutst te zijn over het besluit. Hij verbleef al vijf weken in Engeland.

TILBURG — Willem II heeft zich versterkt met Brian Louie Donowa.

De 24-jarige aanvaller uit Engeland, die transfervrij was, heeft getekend voor de rest van dit seizoen. Hij debuteert tegen FC Twente.

Donowa speelde de laatste drie jaar voor La Coruna, een tweede divisieclub uit Spanje. Dit seizoen had hij geen basisplaats meer. Voordien speelde hij bij Norwich City.

Het is de vijfde speler die Willem II dit seizoen tussentijds aantrekt. De in degradatie-gevaar verkerende ploeg van trainer Piet de Visser versterkte zich eerder met Van Rossum, Jaspers, Werdekker en Loggie.

Nieuws in vogelvlucht

NEW DELHI — In de Indische deelstaat Assam ontplofte een krachtige bom in een autobus: er vielen 12 doden en 20 zwaar- gewonden. Men vermoedt dat de extremisten van de Bodo- minderheid er achter zitten, die meer autonomie wensen in die gebieden waar veel Bodo's wonen.

*****

WARSCHAU — Solidariteitsleider Walesa, sinds kort gesprekspartner van de Poolse regering, probeert de Poosle arbeiders te bewegen de komende 6 weken niet te staken om het ronde tafel- overleg met de regering niet te bemoeilijken. In enige bedrijven braken vrijdag stakingen uit. Walesa gaf toe dat er voor veel Polen alle reden is te staken. Van de officiele vakbond OPZZ sloot men zich bij de oproep van Walesa aan en zei men niet tegen vakbonds- pluralsime te zijn.

*****

RAWALPINDI — Wegens onenigheid over de zetel- verdeling is vrijdag de vergadering van alle Afghaanse verzets- groepen (de Shura) kort na de openings- ceremonie verdaagd. De door in Iran gesteunde groepen kregen niet de beloofde 100 zetels in de Shura en keerden vrijdag nog terug naar Iran. De Shura had besluiten moeten nemen over een interim- regering. De 1e VN- voedsel- zending kwam vrijdag in Kabul aan en is bestemd voor zieken, gehandicapten, bejaarden, zogende vrouwen en kinderen.

*****

MOSKOU — Politburo- lid Vorotnikov trok zich terug uit de strijd om een zetel in het nieuwe parlement voor een kies- district in Moskou waar hij het moet opnemen tegen 2 bekende hervormings- gezinde dissidenten: Sacharov en Jeltsin, de vroegere Moskouse partijchef. Kennelijk was hij bang door een der dissidenten te worden verslagen.

*****

NICOSIA — Tienduizenden mensen woonden in Iraanse steden de executie bij van een aantal verkrachters en ontvoerders van kinderen. Zij werden opgehangen een paar dagen nadat zij hun misdrijf hadden begaan, aldus opper- rechter Ardebili tijdens het vrijdag- gebed.

*****

KAAPSTAD — In Zuidafrika dreigen zo'n 300 gevangenen in hongerstaking te gaan uit protest tegen hun willekeurige opsluiting zonder vorm van proces. Volgens Justitie- minister Vlok worden de gevangenen daartoe gedwongen via intimidatie door radikalen. Het is een gecoordineerde actie in verschillende gevangenissen. In Soweto is het dode lichaam gevonden van de 14- jarige jongen die zou zijn ontvoerd door de lijfwacht van Winnie Mandela (zg FC Mandela). Een top- rechercheur is belast met het onderzoek. Deze gang zou 4 kinderen hebben ontvoerd. Bij een explosie bij een gebowu van de medische dienst van het ZA- leger zijn vrijdag 7 gewonden gevallen. Niemand eiste de aanslag op.

*****

AMSTERDAM — De dollar herstelde zich van de duikeling donderdag en vrijdagmorgen. De slotkoers in Amsterdam was 2,1005 gulden tegen 2,0990 donderdag- middag en 2,08 vrijdagmorgen. De Dow Jones index in Wall Street bleef fiks dalen: met 36,97 punten naar 2.286,07. Grote VS- banken verhoogden hun prime rate van 10,5 naar 11 %.

*****

NEW YORK — VN- secretaris Perez de Cuellar overlegde met de Buitenlandse zaken (BZ) ministers van Iran en Iraq over de datum van een nieuwe ronde van het vredes- overleg tussen eind maart en begin april, als het kan in het VN- centrum.

*****

NEW YORK — Binnen de VN- top is een akkoord bereikt over de omvang van de UNTAG- vredesmacht voor Namibia die per 1 april moet gaan toezien op het onafhankelijkheids- proces aldaar, zoals toegezegd door Zuidafrika. De permanente Veiligheidsraads-leden wilden een macht die zo min mogelijk kostte. Hij wordt 4.650 man sterk ipv 7500. Hun leden mogen bij wijze van uitzondering wapens dragen, voor zelf- verdediging. De mogelijkheid is er dat er om versterking van de mankracht gevraagd wordt. Mocambique en Zuidafrika hebben geen behoefte aan VS- bemiddeling om de vrede te bereiken in Mocambique. Deze suggestie was eerst door ZA gedaan.

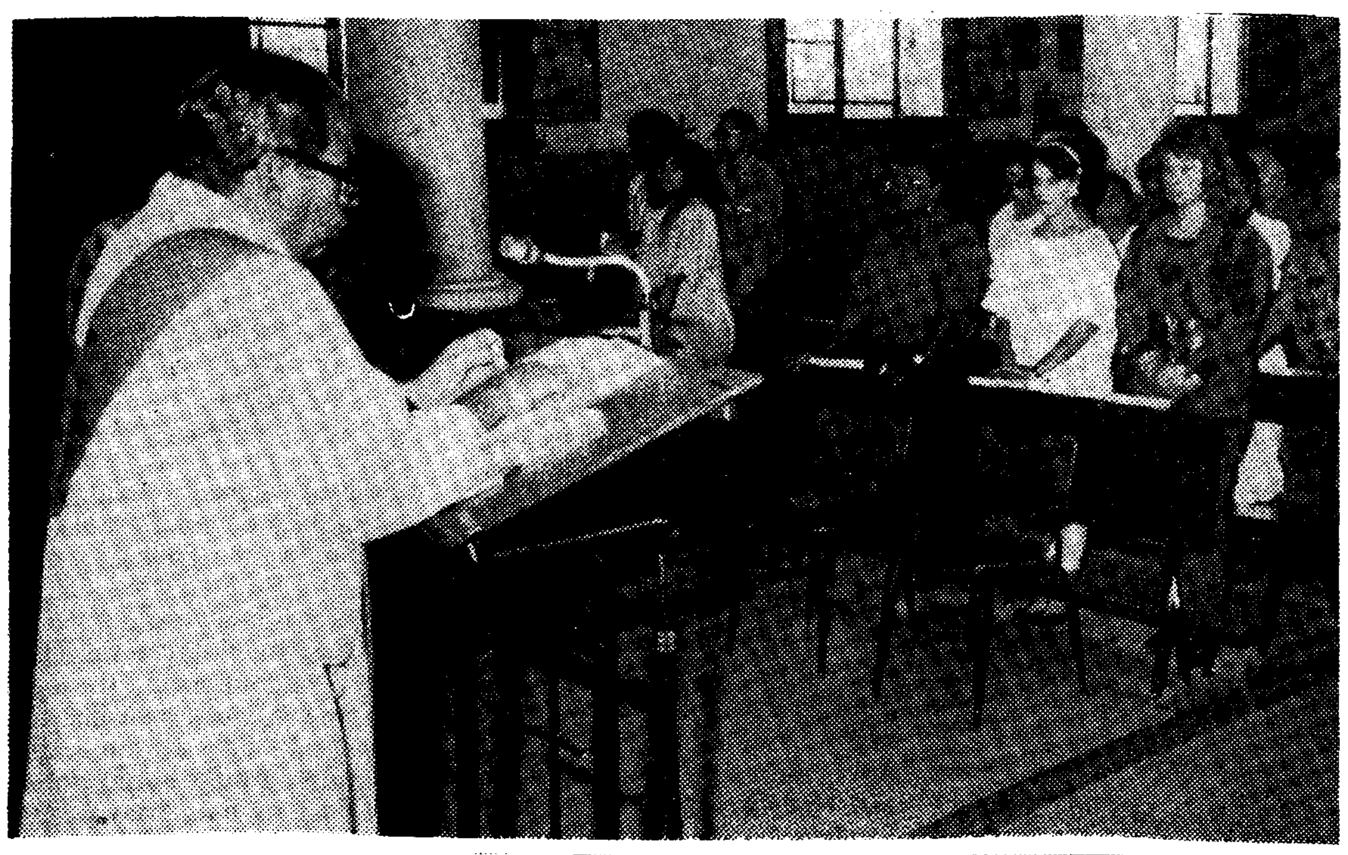
*****

SEOUL — Zuidkoreaanse burgers kunnen binnenkort voor het eerst sedert 1945 op legale wijze op bezoek gaan in Noordkorea. Een wet van een dergelijke strekking werd door het kabinet in Seoul aanvaard. De wet krijgt voorrang boven de nationale veiligheidswet.

*****

GENEVE — Wereldraad van kerken- secretaris Emilio Castro blijft tegen een militaire oplossing voor het Zuidafrika- conflict. Alleen geweldloze methoden zijn volgens hem geoorloofd. Militaire steun van het Wetsen voor de Frontlijn- staten wijst hij van de hand.

Misdienst voor zieke Angel Job

WILLEMSTAD — In de kerk van Santa Famia is gisteravond een mis opgedragen voor de bekende televisie- presentator en zakenman Angel Job, die momenteel ernstig ziek is. Pater Amado Römer leidde de dienst.

Onder de vele aanwezigen bevond zich ook gezaghebber drs Elmer Wilsoe.

ROME — Het Italiaanse Transport- ministerie heeft de Dominicaanse luchtvaartmij Dominar verboden verder gebruik te maken van charter- vluchten van Independent Air uit de VS voor het vervoer van toeristen naar de Dominicaanse Republiek. Een Boeing van Independent verongelukte bij Santa Maria op de Azoren; er vielen daarbij 144 doden van wie 137 Italiaanse toeristen. Het verbod geldt voor alle Italiaanse reisorganisaties.

Jakarta wil fiat voor meer koffie-export

JAKARTA — Indonesie heeft gedreigd de internationale koffiemarkt te gaan overspoelen met zijn exportkoffie.

Dit gebeurt als de internationale koffie- organisatie geen toestemming geeft het exportquotum te vergroten. Minister Arifim Siregar van Handel zei dat Indonesie zijn koffie- export gaat opvoeren naar landen die niet zijn aangesloten bij het Internationale koffie- akkoord. Daartoe behoren vijftig koffie- producerende landen en 24 koffie- consumerende landen. Jakarta zegt dat men zich niet kan blijven schikken naar het lage export- quotum dat aan Indonesie is toegekend. Men wil namelijk 162.000 ton meer koffie gaan uitvoeren.

Meer kritiek in Colombia op Caracas-akkoord

Oud-president Misael Borrero: in grens-kwestie terug bij Af

BOGOTA — In Colombia houdt de kritiek aan op het akkoord dat door Colombia en Venezuela is gesloten met betrekking tot de aanpak van het vraagstuk van de afbakening van het continentaal plat. Bij de critici voegde zich ex-president Misael Pastrana Borrero.

De leider van de grootste Colombiaanse Conservatieve oppositie- partij, Pastrana Borrero, is van mening dat het akkoord "geen enkele vooruitgang inhoudt" bij het zoeken naar een oplossing voor het geschil over de grens- afbakening welke kwestie de gemoederen al vele jaren bezig houdt in Venezuela en Colombia. Na de ambts- aanvaarding door Carlos Andres Perez als president van Venezuela werd door hem en zijn Colombiaanse collega Virgilio Barco een document ondertekend voor de oprichting van een "Verzoenings- commissie". Deze moet de opvattingen aan beide landen waar deze uiteenlopen op een rij zetten en moet daarna proberen daar dan een voorstel uit te formuleren waarin Caracas en Bogota zich kunnen vinden.

ACHTERUITGANG

Wat Barco heeft getekend is een "document van achteruitgang", zo zei de ex-president. Colombia is nu weer op het punt waar men vandaan ging. De opvattingen zijn al in kaart gebracht en op een rij gezet maar nimmer was het mogelijk met Venezuela daar een consensus over te bereiken, zo beklaagde Pastrana Borrero zich.

In Paraguay

Rodriguez kandidaat Colorados

ASUNCION — Generaal Andres Rodriguez van Paraguay die sinds kort als president van dit land functioneert heeft zich kandidaat gesteld voor de presidents- verkiezingen.

Meteen na het verdrijven van president generaal Alfredo Stroessner had Rodriguez al aangekondigd dat hij zich kandidaat wilde stellen van de regerings- partij der Colorados. Dit is nu gebeurd. De oppositie wil Domingo Laino kandidaat stellen maar moet eerst nog beslissen of men meedoet. Men heeft namelijk om uitstel van de verkiezingen gevraagd voor acht tot tien maanden om zich beter op de stembus te kunnen voorbereiden. Rodriguez heeft gezegd dat alle partijen kunnen deelnemen behalve de Communistische partij. Laino die een verpersoonlijking is geworden van het verzet tegen Stroessner en die regelmatig gevangen werd gezet is de leider van de Authentiek radikaal- liberale partij. Deze maakt deel uit van de verenigde oppositie, het Nationaal akkoord.

*****

GENEVE — Japan schrapt per april de invoer- rechten op een groot aantal tropische producten zoals koffie en bananen. In het andere geval worden die sterk verlaagd. Zo wil men de export helpen van de Derde wereld.

*****

ROTTERDAM — Binnen de PvdA is onrust ontstaan over een krediet van de Rotterdamse overheid aan bedrijven in de fruit- terminal in de haven die waarschijnlijk ook Zuidafrikaanse producten overslaan. De betrokken wethouder heeft deze kwestie aangehouden totdat de gemeenteraad er zich over uitspreekt.

San Salvador:

Spoedig bericht over onderzoek moord op Nederlandse persmensen

DEN HAAG — Nederland wordt op korte termi n ingelicht over de stand van zaken met het onderzoek naar de moord in 1982 op de vier Nederlandse journalisten in El Salvador. Deze verzekering is gegeven door minister Ricardo Acevedo Peralta van Buitenlandse zaken van El Salvador.

Hij ontmoette in Den Haag zijn Nederlandse collega drs Hans van den Broek die informeerde, zoals te doen gebruikelijk is geworden, naar dit onderzoek dat blijkbaar steeds maar blijft stagneren. Volgens minister Acevedo wacht men op het moment dat een nieuwe rechter in deze zaak is benoemd. Een probleem is wel dat het hof van justitie in El Salvador in handen is van aanhangers van de rechtse ARENA- partij. Die hechten niet dezelfde waarde aan mensenrechten als de christendemocraten, zo merkte hij fijntjes op.

GOBIERNU DI KORSOU

Ontvanger di Gobiernu di Kòrsou

Ontvanger di Gobiernu di Kòrsou ta partisipá tur hende ku no a paga nan number di outo pa 1989 ku for di dia 15 di febrüari 1989 nan ta perdè derecho riba e number ku tin riba e plachi di 1988. Esun ku bin paga despues di dia 14 di febrüari mester pasa na Ofisina di Ontvanger na Regentesselaan pa nan haña un papel ku otro number i ku esaki mester bai na e lugá di kùr outo (keuringslokaal) na Parera pa despues bai Aseguro pa nan kambia e number di outo i pa despues bai Ontvanger pa paga i buska e plachinan nobo.

E Ontvanger menshoná,
G.H.U. Leonora.

Dept. R.P.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
11 februari 1989 vanaf 08.00 uur t/m 13 februari 1989 om 07.00 uur.
Dokter E.A. Doran, Sentro Medico Montaña Abao, tel.: 673355; spreekuren 11.00-12.00 / 17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 72929 b.g.g. 89337/89266.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, mevr. Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en mevr. Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
10 februari 1989 vanaf 17.00 uur t/m 13 februari 1989 om 07.00 uur
Dokter S.D. Pablo, Spreekkamer: Schonegevelstraat 4, tel.: 83048; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 77664 b.g.g. 89337/89266.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, mevr. Braakman-Bonder, Whiteman, mevr. Goilo, mevr. Soliana-Tjin, Heerenveen, Nivillac, mevr. Rosales-Concession, Sommer, mevr. Pablo en Elhage)

DERDE DISTRICT BANDABAO
10 februari 1989 vanaf 16.00 uur t/m 13 februari 1989 om 07.00 uur.
Dokter R. Spong, Spreekkamer: Tera Kora 42, tel.: 648700; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 87004 b.g.g. 89337/89266.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhögen, Schellens, Lucacius en Spong).

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTER (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

*****

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/82344; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; zaterdag de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Van Velthoven, tel.: 76728, pageboy 027-360.

KLEUTERBUREAU: 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

*****

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): Kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; de wacht heeft zuster Pietersz, tel.: 671147.

*****

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30/13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

*****

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag 11.30 uur; woensdag 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS: Veterinaire Dienst, Parera, tel.: 614000.

DIERENARTS: Bij spoedgevallen na 5 uur of in het weekend, bel 614000 voor dienstdoende arts!

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00 / 14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

*****

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindedienst)
Zat.: Otrobanda
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B, tel.: 89676.
Punda
Brievengat, Corrieweg 32, tel.: 79098.

Zon.: Otrobanda
Union, Breedestraat 137, tel.: 623575.
Punda
Banda Ariba, Herst 31, tel.: 676822.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
11 febr.: P.A.J. Scherptong, W. Churchillweg 157-E.
12 febr.: R.J. Grünings, Patrijsweg 9.

*****

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac, achter Kooyman.
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

CURAÇAOSCH MUSEUM (Van Leeuwenhoekstraat z/n): openingstijden dinsdag t/m zaterdag van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; zondag van 10.00-16.00 uur; maandag gesloten.
t/m 16 februari expositie schilderijen van Guus Amman.

EXPOSITIE S-GALERIE
(Schweitzerschool)
t/m 28 februari expositie van John Baselmans.

*****

GALLERY EIGHTY-SIX
(Bloksteeg-Punda)
dagelijks geopend van 09.00-12.00/14.00-17.30 uur.
t/m 28 februari expositie van werken van Dineke v/d Geest.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHIP
09.00-18.00 uur "Carla Costa" S.J.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned.) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 en 19.00 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.; 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned.) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned.).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.

MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
(Santa Ana): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 en 19.00 uur
(Santa Famia): zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA KORA: zon.: 18.00 uur.
WESTPUNT: (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
Emmy Berthold Kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

*****

MENSEN

Tijdens de opnames van de televisieserie 'Golden girls' krijgt JULIO IGLESIAS en stevige omhelzing van Estelle Getty. Iglesias die zijn debuut maakt in een lachserie vertolkt zichzelf in de episode waarin hij Estelle mee uit neemt.

*****

In Rotterdam is een STICHTING in het leven geroepen die er naar streeft om binnen afzienbare termijn een permanente tentoonstelling in de Maasstad te realiseren over het bombardement door de Duitsers van 14 mei 1940. Het streven is erop gericht om de tentoonstelling in te richten in de Grote- of St. Lauyrenskerk, een van de weinige oude gebouwen in het Rotterdamse stadshart die het bombardement overleefden. Dit heeft de stichting permanente expositie bombardement 1940 vrijdag bekend gemaakt. De permanente expositie zal in ieder geval voor het volgend jaar gerealiseerd moeten zijn, aldus de stichting. Dan is het namelijk 50 jaar geleden dat het bombardement plaats vond.

*****

Steeds wanneer JEANNIE HEBERT heimwee kri gt naar de Noordpool Alaska waar zij vandaan komt, haalt zij de foto van haar beste schot tevoorschijn en dan verdwijnt de drang naar huis een beetje. "Ik had alleen maar één kogel nodig om hem te vellen. Mijn vader en broer waren kwaad, want zij moeten meestal 30 tot 40 schoten lossen om een hert te vellen. Tijdens het eten moeten ze alle kogels eruit halen. Jeannie Hebert is een eerstejaarsstudent aan de universiteit van Michigan en de beste doelpunten-maakster van het basketbalteam.

*****

Een 37-jarige inwoner van Rossum is LEVENSGEVAARLIJK GEWOND geraakt na een aanslag met een pijl en boog. De man ligt in kritieke toestand in een ziekenhuis in Den Bosch. Dat heeft een woordvoerder van de Rijkspolitie meegedeeld. De politie heeft een 26-jarige inwoner van Zaltbommel aangehouden die ervan wordt verdacht het slachtoffer met een metalen pijl in de rug te hebben geschoten. Het slachtoffer had de verdachte in diens woning in Zaltbommel opgezocht. Volgens de politie hadden de mannen ruzie gekregen om een vrouw. Toen de inwoner van Rossum de woning omstreeks 15.00 uur verliet werd hij in de rug geschoten. Volgens de politie staat de verdachte bekend als gevaarlijk. Hij is al enkele keren eerder met de politie in aanraking geweest in verband met geweldsdelicten.

*****

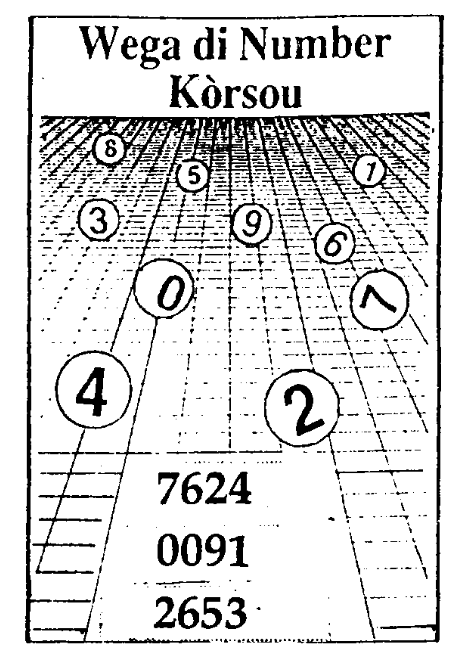
Omstanders moesten drie uren wachten alvorens BURT REYNOLDS IN ACTIE te zien. De opname van deze scene vond plaats in Miami, waar Burt moest voorkomen dat een vrouwelijke gevangene ontsnapte uit de Lantana Correctional Institution. In de bewuste scene, een opname uit de nieuwe televisieserie B. L. Stryker, moest Burt de spectaculaire verijdelings- poging hangend aan een helicopter uitvoeren.

*****

Catherine Kampen die het verhaal aan het blad 'Penthouse' deed over een sadomasochistische VERHOUDING die zij met Jimmy Swaggart had, heeft verklaard dat zij werd bedreigd. Dit maakte zij openbaar op een persconferentie in New York. "Mij werden grote sommen zwijggeld aangeboden. Toen ik weigerde werd ik met de dood bedreigd. Kampen was echter niet in staat haar belagers te identificeren.

*****

BIOSCOPEN
GOLDEN DRIVE-IN
zaterdag
21.00 uur *Moonwalker* (*f*.5,- p.p.); 24.00 uur *Coming to America* (18 jr., *f*.5,- p.p.).
zondag
21.00 uur *Moonwalker* (*f*.5,- p.p.).

*****

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Telefiesta met Tante Irma en Tante Shirley; 18.30 Fragle Rock; 19.00 Asina Tabata; 19.30 My two Dads; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Wiseguy; 21.30 Resumen Karnaval; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 vervolg Resumen Karnaval; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.10 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Special; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 A gift to last; 22.00 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

De Russische componist en dirigent Mstislav Rostrovitsj (61), sinds 1978 Sovjetburger af, is WEER TOEGELATEN tot de Sovjetbond van componisten, zo maakte het persbureau Tass bekend. Vanwege zijn openlijke stellingname tegen de repressie van de democratische oppositie kwam Rostropovitsj in 1970 in conflict met Moskou en mocht hij niet meer in het buitenland optreden. In 1974 willigde Moskou een verzoek om een uitreisvisum in: de muzikant wilde weg omdat hij zich in zijn werk gehinderd voelde. Drie jaar later trad Rostropovitsj als vast dirigent in dienst van het National Symphony Orchestra van Washington. In 1978 werd hem het Sovjet- staatsburgerschap ontnomen. Vorig jaar kreeg Rostropovitsj samen met collega-dirigent, wijlen Dmitri Sjostakovitsj, de Medal of Freedom, de hoogste Amerikaanse onderscheiding voor burgers, uit erkenning voor zijn bijdrage aan de internationale kunst.

*****

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE NV
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank nv
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiels Bank nv

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000
Directie:
I.M.Ph. de Maayer-Hollander.
Antillean News Holding NV
Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Hanneke van Kouwen (wnd. hoofdredactrice)
Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Yvonne van Es, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moeniralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf).
ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk.

Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur; zaterdag 07.30-10.00 uur.
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn of op dezelfde dag vóór tien uur.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.
Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110.
Tel.: 24333 (drie lijnen).
Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot.
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf).
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark.

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154, tel.: 8627.

SINT MAARTEN
Correspondent:
Gerard van Veen, Postbox 118, tel.: 24427.
Abonnement en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel.: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel.: 2265.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1.

HILVERSUM
CORRESPONDENTEN
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel.: 035-16151, toestel 319).

Persagentschappen: ANP en AP.
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers.

DRUKKERIJ: Rotaprint NV
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo NV, tel.: 370503, 370504 en 370304.
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr.: 208.000, Maduro's Bank rek. nr.: 286.330.08 en ABN rek. nr.: 11.15.626.
Aruba: Nassaustraat 110, tel.: 24333.
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Noord Saliña.

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand.**

Buiten Antillen (Nederland):
NA*f*.80,15 per maand (luchtpost) of NA*f*.24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen.

Tom Poes en de Wraakgier

door Marten Toonder

2904 — De oplettende lezertjes zullen reeds gezien hebben wie de schipbreukeling was die door heer Bommel en Wammes Waggel binnen boord was gehesen. Het was niemand minder dan de oude Kriegel en het werd reeds spoedig duidelijk, dat zijn ervaringen hem niet milder hadden gemaakt. Want toen zijn redders hem door hun goede zorgen weer wat bij hadden gebracht, begon hij onmiddellijk om wraak te schreeuwen.

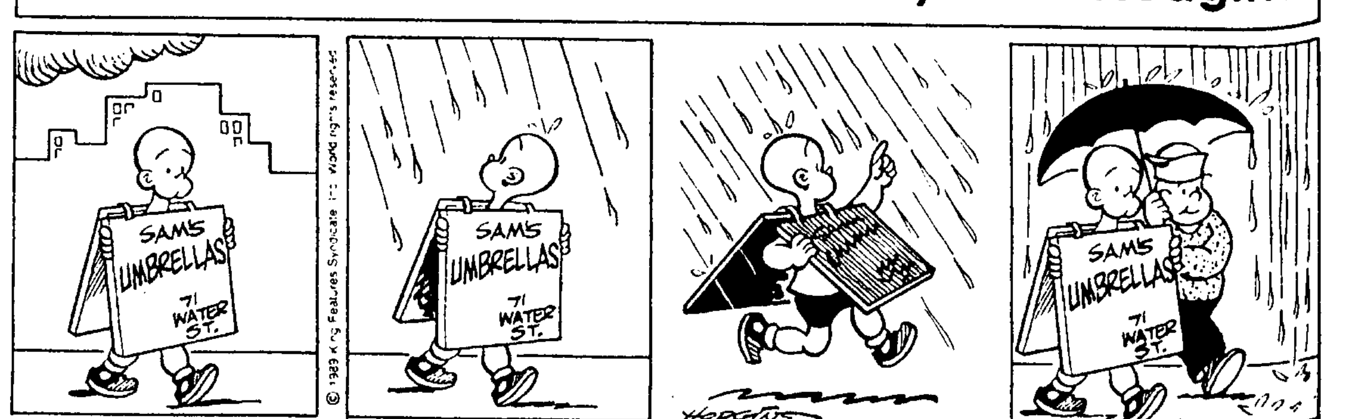
"Dat doet maar!" krijste hij. "Dat vaart maar bij mist en ontij door de zee alsof het leven een lolletje is. Dat botst maar tegen anderen op om pret te maken. Dat denkt alleen maar aan zichzelf. Maar dit gaat te ver. Dit roept om wraak!"

"Hm!" zei heer Ollie. "Ik kan me indenken, dat u pijnlijk getroffen bent door het gebeurde. Ja, ja, het is allemaal erg pijnlijk". Hij keek hulpbehoevend naar schipper Waggel, maar die was alweer doende om zijn motor opnieuw op gang te brengen en daarom besloot heer Bommel om de stakker persoonlijk weer op z'n gemak te stellen.

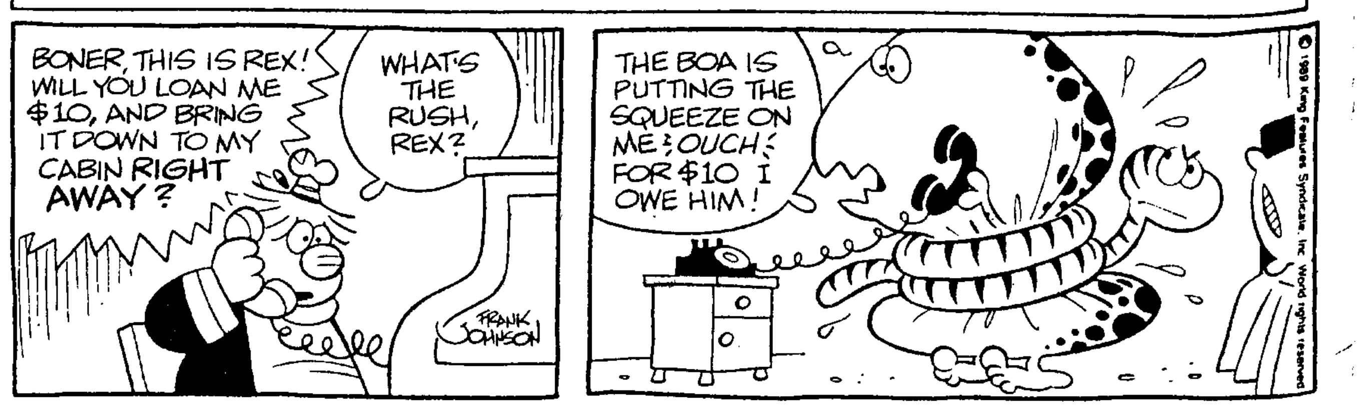
"Het spijt me erg," hernam hij, "het had niet mogen gebeuren. Maar u had het slechter kunnen treffen. Ik ben namelijk een heer van stand — Olivier B. Bommel is mijn naam — en ik zal u ruimschoots schadeloos stellen. Geld speelt voor mij geen rol, dus zeg maar wat ik u schuldig ben.

En overigens zal ik proberen om door zachtheid en geduld uw geschokte zenuwen weer wat te kalmeren!" Hij glimlachte zalvend. Doch op dat moment had Wammes zijn motor weer in orde, zodat het vaartuig bulderend voorwaarts sprong en heer Ollie in zijn volle zwaarte op de grijsaard belandde.

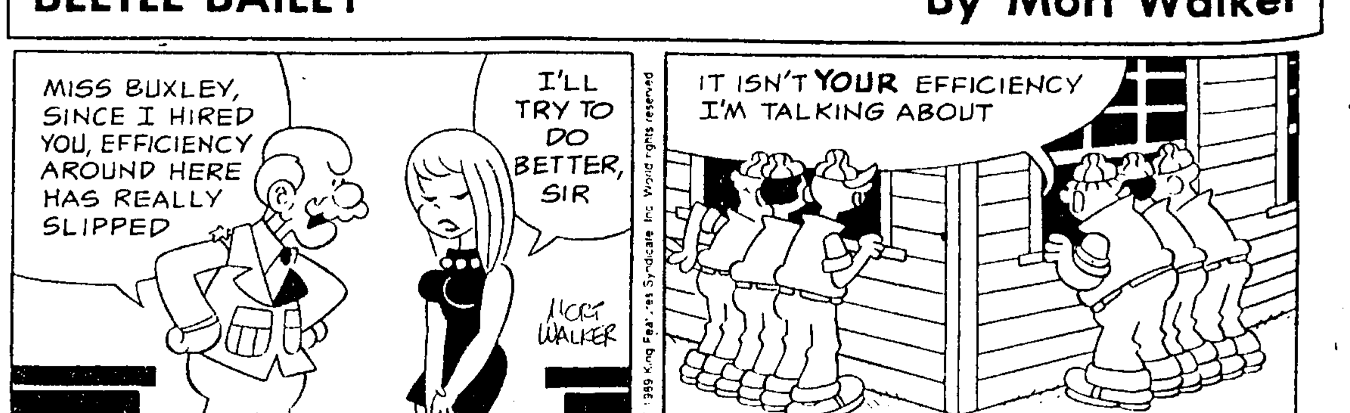
HENRY — By Dick Hodgins

BONER'S ARK — By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY — By Mort Walker

REDEYE — By Bill Yates & Mel Casson

[POLIT]IE: 8000
[BRANDW]EER: 8222
[TELEFOONC]ENTRALE: 8845
[HOSP]ITAAL: 8900

[...]LL te Lagoen: maandag t/m vrijdag [...]-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 [zon]dag gesloten.

[OPENB]ARE BIBLIOTHEEK
[(Openings]tijden voor het publiek)
[...] en donderdag van 14.00-18.00 [...]dag en vrijdag van 08.00-12.00/ [...]17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00
[(Openings]tijden voor lezers) [...] van 14.00-19.00 uur.

[POSTSL]UITING: maandag t m vrijdag [aanteke]nende stukken 15.45 uur; gewone [...] 16.30 uur.

[SERVI]CECLUBS
[...] donderdagavond 19.30 uur - Hotel
[In]formatie E. Felipe, tel.: 8546/8238.
[Round] Table: elke tweede maandag - [...]um Terra Corra.
[...] woensdag 12.00 uur-Hotel Bonaire.

[BUREA]URSKANTOOR EN BEVOLKING: [...].00/14.00-15.30 uur loketten geo-[...]

[...]BLIOTHEEK: voor bezichtiging [ge]lieve contact op te nemen met de [...] Badacht, Noord Nikiboko 194.

[...]CLUB (Weg naar Willemstoren): [...] op vrijdag van 20.00-24.00 uur; za-[terdag va]n 12.00-24.00 uur.

[SPREEKU]UR (gezaghebber): elke donder-[dag va]n 09.00-11.00 uur op het Be-[stuurskant]oor, Kralendijk; laatste donder-[dag va]n de maand van 10.00-12.00 uur te [...]

DIERENARTS DR J.A. JANSEN (Dokterskliniek Noord Saliña, tel.: 4255): spreekuren: dinsdag en vrijdag van 14.00-15.00 uur en voorts volgens afspraak.

LVV: openingstijden slachthuis maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

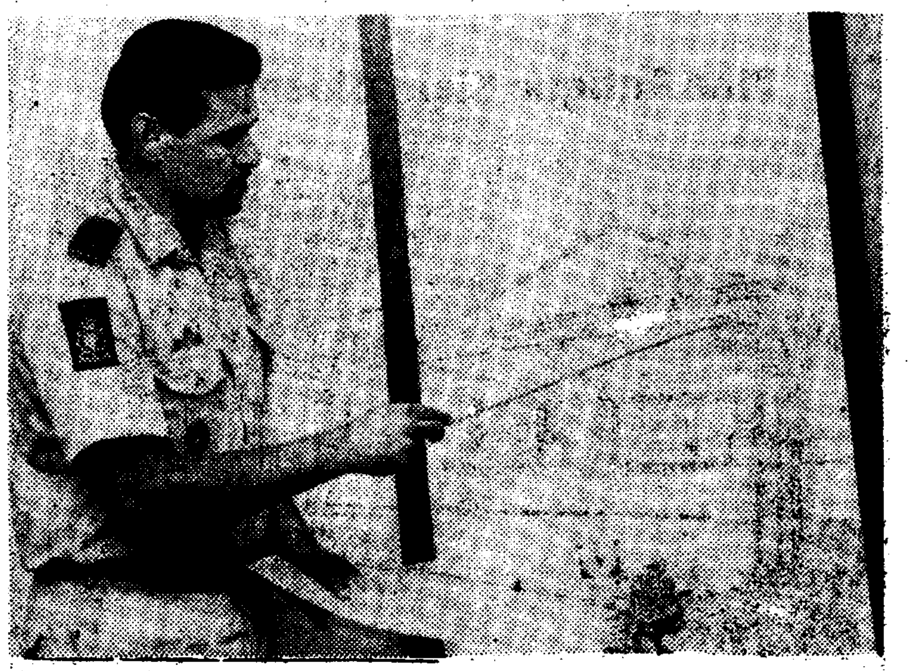
KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk: dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk Antriol: dagelijks 18.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur
Ludovicuskerk Rincon: dagelijks, ook zondag; 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong- Loi- Sing, Kaya Cacique 4.

Onderzoek naar malversatie bij bank

KRALENDIJK — Hoewel al geruime tijd geruchten gaan over malversaties bij een van de lokale banken, was het moeilijk om dat ook inderdaad geconfirmeerd te krijgen. Het was nog steeds onduidelijk of er sprake was van administratieve slordigheden of verduistering.

Eerst nadat een intern onderzoek heeft plaatsgevonden, mag worden aangenomen dat er geen sprake is van een administratieve fout in de financiele administratie, maar een vermoedelijke malversatie van rond 35.000 gulden. Inmiddels heeft de betreffende bank een aanklacht ingediend bij de recherche die de zaak momenteel in onderzoek heeft. Naar de Amigoe heeft begrepen zijn er twee bankemployees betrokken bij de malversatie.

KRALENDIJK — De leiding van de grootscheepse militaire oefening op Bonaire is in handen van Luitenant Kolonel Evan de Koning. Op de foto geeft de overste aan op welk terrein de confrontatie van de beide militaire groepen zal plaatsvinden.

Gonzales Tennis School op Bonaire

KRALENDIJK — De Gonzales Tennis School (GTS) zal op zondag 12 februari beginnen met het eerste officiële toernooi van 1989. Het tennistoernooi zal gesponsord worden door Javier Obersi. De duur van het toernooi is tien dagen en gespeeld wordt op de banen van de Tennis Club Bonaire (TCB).

Er zijn in het totaal vier categorieën waarin gespeeld zal worden. Voor jongens de A, B, C en D categorie en voor meisjes de A en B categorie. Een speciale categorie is er voor jongelui die pas zijn begonnen met het leren van tennissen.

Fighting in built-up Areas

Grootscheepse militaire oefening op Bonaire

KRALENDIJK — Vandaag zaterdag zullen 465 militairen, een Fokker gevechtsvliegtuig en het marinevaartuig Woerden beginnen met een vijfdaagse oefening op Bonaire. De bedoeling is de deelnemende militairen te laten wennen aan wat in militaire kringen wordt genoemd Fighting in built-up areas. De oefening staat onder leiding van luitenant kolonel Evans de Koning.

Aan deze oefening wordt deelgenomen door militairen die gelegerd zijn op Curaçao en op Aruba. De bevolking van Bonaire zal vandaag zaterdag voor de eerste maal geconfronteerd worden met de militairen, wanneer de eerste groep van 45 man vanuit Aruba zal arriveren. Normaal wordt dit soort oefening tweemaal per jaar gehouden, maar voor Bonaire is het in feite de eerste maal dat een zo massale groep militairen aan de oefening zal deelnemen. Eveneens is het de eerste maal dat er voornamelijk geoefend wordt in de bewoonde wijken. Voorheen werden ook wel oefeningen georganiseerd, maar die waren voornamelijk geconcentreerd rond de zogenaamde kwetsbare punten, zoals de luchthaven [illegible] en het [illegible].

DOEL

Dergelijke grote oefeningen kunnen natuurlijk niet geheel zonder overlast gehouden worden. Toch zal getracht worden om voor de bewoners zo min mogelijk overlast te veroorzaken. De oefening van High Quality kent een groot aantal doelstellingen. Er zal in eerste instantie getracht worden de militairen vertrouwd te maken met handelingen in bewoonde wijken en daarbij zal dan de nadruk gelegd worden op controle, communicatie, beperkt uitzicht, kennis van de verschillende technieken, taktiek en het verwijderen van eventuele belemmeringen voor de uitoefening van een goede controle. Ook worden de deelnemende militairen bewust getraind op de ondersteuning van een gevechts- vliegtuig en het gebruik van een marinevaartuig. Belangrijk is in deze oefening ook het contact met de bewoners van de bezette wijken. Getracht zal worden [illegible] werkelijke situatie [illegible] na te bootsen en daarom zal ook de zogenaamde "Hook Operation" worden uitgevoerd. Dat is een oefening, waarbij de vijand vanuit een andere hoek wordt benaderd dan gebruikelijk is. Uiteraard zullen er ook patrouilles gelopen worden, terwijl er eveneens aandacht besteed wordt aan het uitgebreid rapporteren van bijzonderheden. Tenslotte ligt het in de bedoeling dat binnen de eigen staf ook de communicatie wordt gedetermineerd.

OPSTANDELINGEN

Er zullen twee groepen worden samengesteld. De eerste groep is blauw en zij zijn ervoor om de rust in het land te bewaren of de eventuele verstoorde rust in de wijken te herstellen. Bovendien moeten zij de vijand beletten hun handelingen uit te voeren. De vijand zal herkend kunnen worden aan de oranje kleur. Zij zijn de opstandelingen.

Op de laatste dag van de oefening zullen beide groepen met elkaar geconfronteerd worden en dat zal gebeuren ter hoogte van Bolivia. Tijdens de vier tot vijfdaagse oefening, zal de militaire Fokker bij diverse gelegenheden over het eiland vliegen. Het vliegtuig doet dan dienst als observatiepost voor de blauwe partij. Met nadruk stelt de leider van de training Luitenant kolonel Evan de Koning, dat tijdens de oefeningen in de bewoonde wijken onder geen voorwaarde door militairen binnen de koraal of de woonhuizen van de bewoners mogen komen.

Janga: zelfs analfabeet kan president worden

Niets mis met verkiezingssysteem Nederlandse Antillen

KRALENDIJK — POB-leider Broertje Janga reageert scherp op [illegible] die onlangs voor de televisie zijn gedaan en in de pers zijn verschenen [illegible] het verkiezings- systeem in de Antillen. Daarmee [illegible] Janga in [illegible] op Bonaire is gebeurd, waar de vorming van een nieuwe coalitie op een dag na, vier maanden heeft geduurd. Al die tijd was er [illegible] bestuurlijke [illegible].

Volgens artikel 4 van de Eilandenregeling Nederlandse Antillen (ERNA), aldus Janga is het de eilandsraad die de bevolking vertegenwoordigt. Artikel 106 van de ERNA geeft het volk het recht om negen vertegenwoordigers in de raad te kiezen en volgens artikel 37 zullen deze raadsleden naar eer en geweten hun stem dienen uit te brengen. Janga: "Dat [illegible] overheid [illegible] daaraan een eind te maken".

SCHULDIG

Op Bonaire werd het bestuur gevormd door vijf raadsleden die het BC steunen, terwijl er vier in de oppositie zijn. Dat betekent volgens Janga, dat een of meer personen verandering in het eilandsbestuur kunnen brengen op het moment dat er iets onregelmatigs gebeurt. Janga: "Op Bonaire is een motie van wantrouwen aangenomen tegen een van de drie gedeputeerden en aangezien er twee tot dezelfde partij behoorden (UPB-red), namen beide gedeputeerden ontslag". [illegible] de weg voor een nieuwe [illegible] van een Bestuurscollege open.

Maar daarbij stelt Janga, dat de schuldige gedeputeerde [illegible] zou kunnen worden. Drie maanden lang, aldus de POB leider hebben de betrokken partijen niet met elkaar [illegible] werken. De POB [illegible] toen een bestuur te vormen met de PDB, aangezien het eiland niet zonder bestuur kon. De vraag is dan, aldus Janga welke misdaad is er dan eigenlijk begaan. Als een partij zijn lijst indient en een zetel behaalt, dan kan deze partij wettelijk zijn intrede doen in de eilandsraad en daar het BC ondersteunen of het BC [illegible].

STUDIE

Janga: "De rechten van de mens zullen gerespecteerd moeten worden. Er zijn nog steeds mensen die denken dat een potentiële kandidaat gestudeerd moet hebben om bestuurder te worden". [illegible] de POB-leider dat er niemand een wetsartikel kan vinden die een bepaald [illegible] van degenen die op de verkiezingslijst geplaatst worden. Het is naar de mening van Janga zelfs mogelijk om president te worden, zonder dat de betreffende persoon in staat is zijn eigen naam te schrijven. Bovendien vindt hij dat er meer respect opgebracht moet worden voor de kleine partijen.

"Waar een cent ontbreekt, zal niemand kunnen binnentreden als daarvoor een gulden betaald dient te worden. Een wormstekige appel kan een hele mand waardeloos maken", aldus Janga die daaruit concludeert dat zelfs een enkele zetel in de raad zijn waarde heeft. Tenslotte merkt Janga op, dat in het verleden de Antillen geregeerd werden door 12 zetels waarbij de vertegenwoordigers zelfs miljonair [illegible]. Dat heeft voor de kleine eilanden een bittere smaak achtergelaten. Daarom zal de — kleine — partij POB de politieke partijen blijven controleren en zorgen dat de voordelen voor de gemeenschap zijn en niet voor enkele partijleiders alleen. Aldus een verklaring van partijleider Broertje Janga van de POB die momenteel met de PDB het Bestuurscollege vormt.

In Colombia:

Negen zwervers vermoord

BUCARAMANGA — Negen zwervers zijn in de Colombiaanse stad Bucaramanga om het leven gebracht. Hun stoffelijke overschotten werden 's morgens door voorbijgangers ontdekt.

De slachtoffers van deze massamoord hadden de nacht slapend langs de weg of in parken doorgebracht. Hun leeftijd varieerde van zeventien tot 23 jaar. Zij werden met vuurwapens vermoord. Van de daders ontbreekt elk spoor, aldus de politie. In deze stad is wel een doods- eskader werkzaam onder de naam Mano negra. Deze heeft in het verleden homosexuelen, zwervers, prostituees en delinquenten van het leven beroofd. Een rechter is met een onderzoek begonnen.

Maraven geïnteresseerd in BOPEC

KRALENDIJK — Hoewel de geruchten nog niet officieel bevestigd zijn, kan worden aangenomen, dat het Venezolaanse bedrijf Maraven, een dochteronderneming van de PDVSA belangstelling heeft voor de overname van de olieopslag- en overslag terminal van de Bonaire Petroleum Corporation Bonaire (Bopec) N.V.

Geheel vreemd is dit niet, aangezien vertegenwoordigers van Maraven reeds hun officiële opwachting hebben gemaakt bij de regering en dat later ook deden bij het BC van Bonaire. In een uiterst summier bericht liet de managing directeur van Bopec daarna weten, dat Maraven belangstelling had in een joint- venture met de beide aandeelhouders van Bopec, de Amerikaanse Northville Industries N.V. en de Nederlandse Pakhoed Holding N.V. die op Bonaire voor de Bopec stond ingeschreven als Paktank N.V.

HANDEL

In het door managing- directeur Ir. Ted van Dam Merret verstrekte informatie- bulletin was er echter geen enkele sprake van overname van het bedrijf door Maraven: "This interest may include acquiring equity", aldus de informatie [illegible] interesse van Maraven [illegible] deel in het [illegible].

[illegible]

BANGKOK — [illegible] van de SU- ambassade en diens [illegible]. Zij kregen politiek asiel.